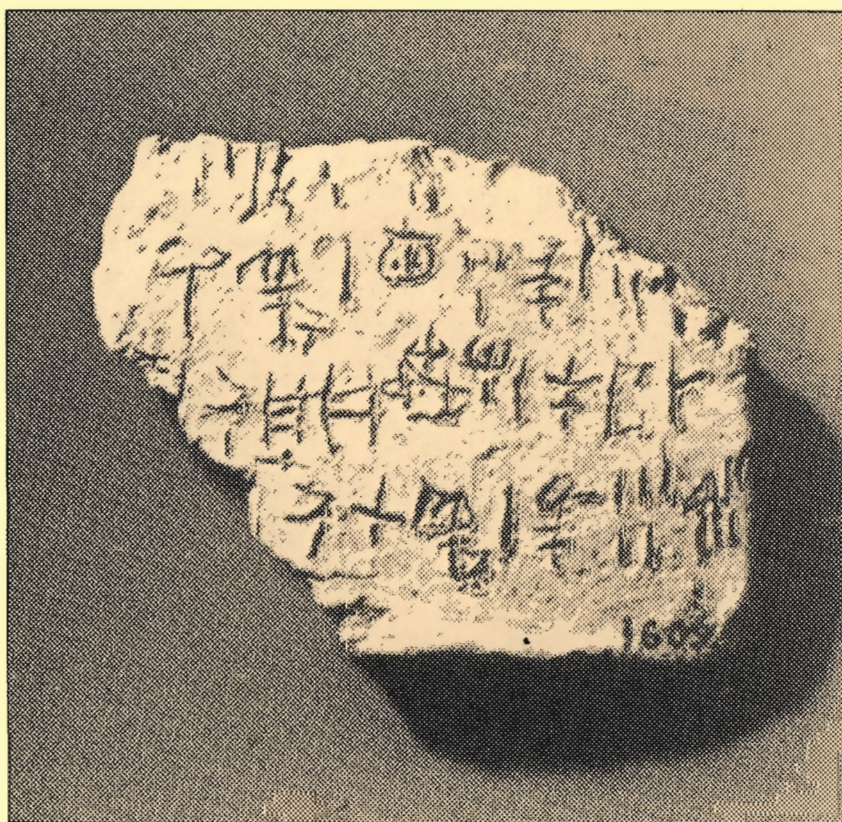

**ΕΝΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΤΟΥ 2700 π.Χ.
ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΕΝΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ**

Ἀναθεωρεῖται ὁλόκληρη ἡ Ἱστορία μας

Τὸ ΚΟΥΒΕ·Ι·Τ καὶ ἡ ΕΥΡΥΝΟΜΗ

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό

Κυδαθηναίων 29, Πλάκα
105 58 Αθήνα.

Τηλ.: 3223957 ή 9841655.

Τα Γραφεία του Περιοδικού
λειτουργούν πρωινές ώρες
9.30-13.30 καθημερινά.

Ίδιοκτήτης — Έκδοτης
— Διευθυντής:

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ

Αχιλλέως Μουσών 51
Παλιό Φάληρο.

Φωτοστοιχειοθεσία: Ατελιέ:
«Ν.ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ & ΣΙΑ ΕΠΕ»
Μάγερ Η., Αθήνα, τηλ. 5221792.

Εκτύπωση-Βιβλιοδεσία:

«ΒΑΣΙΛΑΚΟΣ & ΣΙΑ ΕΠΕ»

Καλλιτορόπου 10

Μπορνίσια, τηλ. 5726819.

- Τιμή αντιτύπου: 400 δρχ.
- Έτησια συνδρομή: 4.000 δρχ.
- Οργανισμών κ.λπ.: 6.000 δρχ.
- Φωτιητόν: 2.500 δρχ.
- Εξωτερικά: 50 δολλ. ΗΠΑ.

Οι συνδρομές προκαταβάλλονται
τόν μήνα Ιανουάριο κάθε χρόνου.

**ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ**

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Όλες οι συνεργασίες και τα
ταχυδρομικά εμπόσματα στη
διεύθυνση:

ΔΗΜ.Ι.ΛΑΜΠΡΟΥ, Μουσών 51
175 62, Π. Φάληρο, Αθήνα.

Παρακαλούνται οι συνδρομητές
που αλλάζουν διεύθυνση, να το
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

ΣΕΛΙΣ 6100:

Τό Κουβέιτ και ή Εϋρυνόμη

Δ.Ι.Α.

ΣΕΛΙΣ 6101:

*Ένεπίγραφες πινακίδες του 2.700 π.Χ. ήσαν γραμμένες
σε ελληνική γλώσσα!*

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

ΣΕΛΙΣ 6104:

Ή αύθαιρεσία των χρονολογήσεων της γραφής

ΗΛΙΑΣ ΤΣΑΤΣΟΜΟΙΡΟΣ

ΣΕΛΙΣ 6116:

Ή κατηγορία του «Είναι»

Α.Ν. ΖΟΥΜΠΟΣ

ΣΕΛΙΣ 6119:

**ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΡΑΜΟ-
ΛΕΓΚΟΣ, ΣΠΥΡΟΣ ΝΟΝΙΚΑΣ, ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΓΑ-
ΤΣΙΑΣ, ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΟΝΤΟΝΑΤΣΙΟΥ, ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΠΑΠΑΤΖΙΜΑΣ.**

ΣΕΛΙΣ 6126:

Λίθοι τε και πλίνθοι και ξύλα (III)

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΣΑΓΚΑΡΙΔΗΣ

ΣΕΛΙΣ 6127:

Ή έλευθερία της δουλείας

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΣΕΛΙΣ 6133:

Περί Ήλευθερίας

Σ.Γ.Γ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΣ

ΣΕΛΙΣ 6141:

Ή Ήατρική άντανακλā τις έθνικες άξίες

LYNN RAYER

ΣΕΛΙΣ 6146:

Σωβινιστική άχαριστία

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 6149:

«Ή Αν-ολυμπιάδες»

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΝ

ΣΕΛΙΣ 6155 :

«Φεμινισμός» και Ήξ-ουσία

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΠΟΙΗΣΗ:

Όθων Μ. Δέφνερ, Εϋγενία Γερολυμάτου, Κλεάνθης
Σταθόπουλος, Σπύρος Νόνικας, Λ. Μαρματσούρης.

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ:

ΜΕΤΕΩΡΙΣΜΟΙ: σελ. 6117 • ΑΚΡΟΒΟΛΙΣΜΟΙ: σελ.
6131 • ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ: σελ. 6147 • «ΧΑΡΑ-
ΚΤΗΡΕΣ» ΧΩΡΙΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ: σελ. 6139 • ΤΟ Α-
ΝΕΚΔΟΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ: σελ. 6151 • Η ΚΙΝΗΣΗ ΤΩΝ
ΙΔΕΩΝ: σελ. 6155.

Τὸ Κουβέιτ καὶ ἡ Εὐρυνόμη

Εἶναι «σύννομο πρὸς τὸ Διεθνὲς Δίκαιο», ΕΓΩ νὰ ἐκμεταλλεύομαι τὰ πετρέλαια τοῦ Κουβέιτ. Εἶναι «παραβίαση τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου», ΕΣΥ νὰ ἐκμεταλλεύεσαι τὰ πετρέλαια τοῦ Κουβέιτ.

Ἡ Διεθνὴς Νόμιμη Τάξη (ἃς τὴν ποῦμε ΟΗΕ) ἀποδέχεται, ὑποστηρίζει καὶ ἐξασφαλίζει τὴν ἐκμετάλλευση ἀπὸ ΕΜΕΝΑ. Ἡ Διεθνὴς Νόμιμη Τάξη συγκροτεῖ μιὰ γιγαντιαία δύναμη ἀνδρῶν καὶ μέσων, γιὰ νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν ἐκμετάλλευση ἀπὸ ΕΣΕΝΑ.

Ἡ Διεθνὴς Ἠθικὴ Τάξη θεωρεῖ γενικῶς ἀποδεκτὸν ΕΜΕΝΑ ὡς ἐκμεταλλευτὴν. Ἡ Διεθνὴς Ἠθικὴ Τάξη ἐτοιμάζει «Δικαστήριον Ἐγκληματιῶν Πολέμου» γιὰ ΕΣΕΝΑ ὡς ἐκμεταλλευτὴν.

★ ★ ★

Ἡ πρώτη, πού ὁ Ζεὺς καταλάβε ὅτι ἔπρεπε ὅπωςδὴποτε νὰ νυμφευθῇ, ἦταν ἡ Εὐρυνόμη. Ἦξερε, ὅτι, ἂν τὸ Δίκαιο δὲν εἶναι καθολικῆς ἰσχύος, «οὐ λείψεται ἄλγεα λυγρὰ» ἀπὸ τὴν Οἰκουμένην. Καὶ μὲ τὸν γάμο του αὐτὸν ἐξασφάλισε τὴν αἰωνιότητα τῆς γαλήνης τοῦ Κόσμου — μιὰ αἰωνιότητα πού μόνο ἡ Μεγάλῃ Φυσικῇ Καταστροφῇ ἐξάλειψε ἀπὸ τὸν Πλανήτη.

★ ★ ★

Ἡ ἐπιδιωκόμενη σήμερα ἐξουσιαστικὴ «Οἰκουμενικότης» συζῇ μὲ τὴν Πολυνόμη. Μιὰ φρικτὰ ἀκρωτηριασμένη Πολυνόμη, ἀπὸ ἓνα κομμένο μέλος τῆς ὁποίας κρατεῖ γιὰ τὸν ἑαυτοῦ τοῦ ὁ κάθε σύγχρονος ἐξουσιαστής.

★ ★ ★

Αὐτὸ τὸ κατατεμαχισμένο πτῶμα δὲν εἶναι βέβαια σύζυγος. Πολὺ περισσότερο δὲν εἶναι γόνιμο. Αὐτοὶ πού νομίζουν ὅτι τὸ πτῶμα αὐτὸ κυφορεῖ μιὰ νέα «Οἰκουμενικότητα» στὸν Κόσμο μας, ἔχουν χάσει κάθε ἐπαφὴ μὲ τὰ πράγματα.

★ ★ ★

Ζεῦ πάτερ, πότνια Εὐρυνόμη... Πότε θὰ εὐδοκήσετε νὰ ἐπαναπατρισθῇτε στὸν κολασμένον αὐτὸν Πλανήτη;

Δ.Ι.Λ.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

Ἐνεπίγραφες πινακίδες τοῦ 2700 π.Χ. ἦσαν γραμμένες στὴν Ἑλληνική!..

ΑΝΑΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΗ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΑΣ;
Οἱ Ἕλληνες «εἰδικοί» ἀδιαφοροῦν πλήρως...

[Ἀγαπητὲ κ. Λάμπρου,

Ἀπὸ πολὺν καιρὸ εἶδα μίαν καταπληκτικὴν εἵδῃσιν, ποὺ ἀνατρέπει τὰς μέχρι σήμερον κρατούσας ἀντιλήψεις διὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔθνους μας.

Ἐδειξα τὴν εἵδῃσιν εἰς δύο εἰδικούς ἐκ τῶν καθηγητῶν μας, ἀλλὰ εἶναι τόσον μέγα τὸ θέμα, ὥστε νὰ μὴν εἶναι εὐκόλος ἡ ὑπεύθυνος ἀντιμετώπι- σίς του κατὰ τρόπον ὀλοκληρωτικόν.

Ἐπειδὴ ὁ «Δαυλὸς» ἔχει εἰδικώ- τερον ἐνδιαφέρον ἐπιδείξει εἰς τὰ θέ- ματα τῆς Ἑλληνικῆς γραφῆς καὶ τῆς προϊστορίας τοῦ ἔθνους μας —πράγ- ματα καιρίως ἐνδιαφέροντα πάντα Ἑλλήνα—, ἔκρινα σκόπιμον νὰ κάμω μίαν παρουσίασιν τῶν νέων μαρτυρι- ῶν περὶ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς γραφῆς τῶν προγόνων μας τῆς πρωτοελλαδι- κῆς ἐποχῆς (3000-2600 π.Χ.), καὶ Σᾶς τὴν ἀποστέλλω.

Κατὰ τὴν γνώμην μου ἡ ἀνάγνω- σις τῆς Γραμμικῆς Α καὶ εἰς τὰς

τρεῖς ἐπιγραφὰς εἶναι θεμελιωμένη κατὰ τρόπον τόσον πειστικόν, ὥστε νὰ προσεγγίξῃ τὴν βεβαιότητα. Ὁ δὲ ἀναγνώσας καθηγητὴς Paul Fa- ure ἀποτελεῖ ἐξοχότητα ἐπιστημονι- κήν. Ἄν λοιπὸν αὐτὸς μᾶς δείχνῃ ὅτι 2700 χρόνια π.Χ. εἰς τὴν Ἰθάκην ὑ- πάρχουν ἄνθρωποι ποὺ ὁμιλοῦν καὶ γράφουν Ἑλληνικά - - σίγουρα αὐτὸ ἀποτελεῖ θετικὸν δεδομένον, ποὺ θὰ ἀνατρέψῃ τὰ ὅσα φέρονται σήμερον ὡς ἱστορικὴ ἀλήθεια.

Μὲ φιλικωτάτους χαιρετισμούς

Παν. Κ. Γεωργούντζος

Πρόεδρος τῆς Ἑταιρίας
τῶν Ἑλλήνων Φιλολόγων

Ἐπίτιμος Πρόεδρος τοῦ Ἀνωτάτου
Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους
Ὁδὸς Σεμέλης 30 — 115 28 ΑΘΗΝΑΙ].

Εἰς τὰ Πιλικᾶτα τῆς Ἰθάκης διενεργήθησαν ἀρχαιολογικαὶ ἀνασκαφαὶ τὴν περίοδον 1930-31. Τότε ἐντὸς τῆς περιοχῆς ἐνὸς κυκλωπείου τείχους, κατα- σκευασθέντος κατὰ τὴν Πρωτοελλαδικὴν ἐποχὴν (3000-2600), εἶχεν ἀνακαλυφθῇ βόθρος, ἀποθέτης, περιέχων ὑπολείμματα ὀστέων καὶ ἀντικειμένων θυσιῶν. Με- ταξὺ τῶν ἀντικειμένων αὐτῶν ἀνευρέθησαν καὶ δύο ὄστρακα κεραμικά, ἐπὶ τῶν ὁ- ποίων διεκρίνοντο χαραγμένα συμβολικὰ σχήματα.

Ὁ διενεργήσας τὴν ἀνασκαφὴν ἀρχαιολόγος περιέγραψε τὰ συμπεράσματά του εἰς τὸ περιοδικὸν BSA τόμ. XXXV (1934/1935) καὶ παρέθεσεν εἰς τὴν περι-

γραφὴν καὶ τὰς φωτογραφίας τῶν δύο ὀστράκων, πού εἶχε λάβει ὁ συνεργάτης του W.A. Heurtley τὸ 1930/31.

Τώρα, μετὰ δύο γενεάς, ὁ καθηγητὴς Paul Faure ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἀναγνωσθείσης Γραμμικῆς γραφῆς Β καὶ τῶν προταθεισῶν ἀναγνώσεων τῆς Γραμμικῆς Α ἐπεχείρησε τὴν διερεῦνησιν τῆς γραφῆς τῶν δύο ὀστράκων. Διεπίστωσεν ὁ καθηγητὴς, ὅτι τὰ χαράγματα ἀποτελοῦν σύμβολα τῆς Γραμμικῆς Α, καὶ ἀφοῦ συνεπλήρωσε τὰ ἐφθαρμένα σημεῖα τῶν χαραγμάτων τῆς προσθίας καὶ τῆς ὀπισθίας ὀψεως τοῦ ἑνὸς ὀστράκου καὶ τῆς προσθίας τοῦ δευτέρου, διεπίστωσε ὅτι τὰ χαράγματα ἐκάστης ὀψεως ἀντιπροσωπεύουν ἀνὰ μίαν φράσιν.

Τὰς διαπιστώσεις του αὐτὰς ὁ καθηγητὴς Paul Faure τὰς δημοσιεύει εἰς τὸ βῆμα (forum), πρὸς συζήτησιν, τοῦ μεγάλου κύρους διεθνοῦς περιοδικοῦ τῆς κλασσικῆς Ἀρχαιολογίας *NESTOR* ἔτος 16 (1989) σελ. 2288 τοῦ Indiana University εἰς μίαν λίαν περιληπτικὴν ἀνακοίνωσιν.

Μαζὶ μὲ τὰς παρατιθεμένας φωτογραφίας τῶν δύο ὀστράκων, ἐπὶ τῶν ὁποίων παριστάνονται εὐδιάκριτα τὰ καθαρισμένα σύμβολα, δίδονται αἱ πληροφορίαι τῶν διαστάσεων, ἡ ἀκριβὴς θέσις ὅπου ἀνευρέθησαν καὶ ἡ ἀνάγνωσις τῶν συμβόλων.

Τοῦ πρώτου ὀστράκου, εὐρεθέντος εἰς βάθος 0,50 μ. κάτω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους, ἡ προσθία ὄψις φέρει τὸν ἀριθμὸν 80a. Εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὀστράκου εἶναι χαραγμένον ἰχνογράφημα παριστάνον πλοῖον καὶ γύρω ἀπὸ αὐτὸ ἔχουν χαραχθῇ σύμβολα τῆς Γραμμικῆς γραφῆς Α ὡμαλοποιημένα. Ὁ καθηγητὴς Faure τὰ ἀναγινώσκει: NU (PINA) - ME - SO - TI, καὶ ἐρμηνεύει: *Ἡ Νύμφη μὲ ἔσωσε.*

Εἰς τὴν ὀπισθίαν ὄψιν τοῦ πρώτου ὀστράκου, εἰκὼν 80 b, εἶναι χαραγμένα ἰδεογράμματα ζῶων, εἰς ἕκαστον δὲ ἰδεόγραμμα ζώου παράκειται ὁμὰς ἰδεογραμμάτων παριστάνων ἀριθμὸν. Εἰς τὴν ἄνω σειρὰν λοιπὸν τῆς εἰκόνης βλέπομεν κατὰ σειρὰν πρῶτον τὸ ἰδεόγραμμα αἰγός, ἡ ταυτότης τοῦ ὁποίου πιστοποιεῖται ἀπὸ ὅμοια τῆς Γραμμικῆς Α καταλογογραφημένα εἰς τὸν γενικὸν πίνακα, τὰ L 86 c καὶ L 111. Κατόπιν τοῦ προβάτου, ὁμοίου πρὸς τὸ τοῦ καταλόγου L 86a. Τὸ σύμβολον τοῦ προβάτου συνοδεύεται ὑπὸ καμπύλης γραμμῆς παριστάσεως περιβόλου (δηλ. μανδρί), ἐντὸς τοῦ ὁποίου χαραγμένον τὸ ἰδεόγραμμα τοῦ ἀριθμοῦ δύο, ὑπονοοῦντος ὅτι πρόκειται περὶ δύο προβάτων. Τρίτον ἰδεόγραμμα ἔχει χαραχθῇ, τοῦ ἐριφίου, κάτωθεν αὐτῶν τῶν δύο, ὁμοίου πρὸς τὰ σύμβολα τοῦ καταλόγου B 22 καὶ AB 107. Τοῦτο τὸ ἰδεόγραμμα ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ σύμβολον KI 2, πού εἶναι ἀρχικὴ συλλαβὴ τοῦ *Χίμαρος* (= ἐρίφιον). Τέλος πρὸς τὰ δεξιὰ εἶναι χαραγμένον τὸ ἰδεόγραμμα τοῦ χοίρου, περικλειόμενον ἐντὸς περιβόλου, ὅμοιον πρὸς τὰ σύμβολα L 113 καὶ AB 108. Ὅπως εἶπαμεν, κάθε ἰδεόγραμμα ζώου συνοδεύεται ἀπὸ ἀντίστοιχον ἀριθμὸν, ὁ ὁποῖος ἐκφράζεται μὲ τελείας ἢ γραμμάς (παῦλα). Τὰ τέσσαρα εἶδη τῶν ζῶων τῆς ἐπιγραφῆς εἰς τὸ ποσὸν κεφαλῶν πού ἀναφέρουν οἱ παρατιθέμενοι ἀριθμοὶ τῶν παριστοῦν προσφορὰν πρὸς θυσίαν. Εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς εἰκόνης εἶναι χαραγμένα τρία σύμβολα τῆς Γραμμικῆς Α, πού ἔχουν ὀλοκληρωθῇ μὲ συμπλήρωσιν τῶν σβησμένων μερῶν τους. Τὰ σύμβολα αὐτὰ εἶναι ὅμοια πρὸς τὰ τοῦ καταλόγου L 52-32-76, ἡμποροῦν δὲ νὰ ἀναγνωσθοῦν ὡς a-ja-mi, πού εἶναι ὅμοιον πρὸς τὸ εὐρισκόμενον εἰς τὴν ἐπιγραφὴν KNZf13 καὶ ἀναγνωσθὲν ὡς a-ja-ti, ἐρμηνευθὲν δὲ ὡς σημαῖνον *προσφέρω*, ἤτοι τὸ νόημα τῆς ἐπιγραφῆς τῆς εἰκόνης εἶναι: *«προσφέρω τόσας αἰγας, τόσα πρόβατα, τόσα*

κατσίκια καὶ τόσους χοίρους» πρὸς θυσίαν.

Τὸ δεύτερον ὄστρακον μᾶς παρουσιάζει ἡ εἰκὼν 81. Τὸ ὄστρακον ποὺ ἐπίσης ἀνήκει εἰς τὴν Πρωτοελλαδικὴν ἐποχὴν εὐρέθῃ ἐντὸς τοῦ χώρου τοῦ κυκλωπείου τείχους εἰς βάθος 0,90 μ. ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους. Φέρει χαραγμένα ἰδεογράμματα ζώων καὶ ἀριθμῶν δι' ἑκαστον εἶδος ζώων καὶ περιφερειακῶς χαραγμένα ἰδεογράμματα συλλαβικά. Ὁ καθηγητὴς Paul Faure ἀναγινώσκει τὴν ἐπιγραφὴν ὡς ἐξῆς: AJ RE-DA-TI. DA-MI-U-.A-.TE NA-KA-NA RE (ija) TE, μαζὶ δὲ μὲ τὰ ἰδεογράμματα τῶν ζώων καὶ τὰς ἐνδείξεις τοῦ ἀριθμοῦ των δίδει τὴν ἀκόλουθον ἐρμηνείαν: «Ἰδοὺ τί ἐγὼ ἢ Ἀρεδᾶτις δίδω εἰς τὴν ἀνασσαν, τὴν θεὰν Ρέα: 100 αἴγας, 10 πρόβατα, 3 χοίρους».

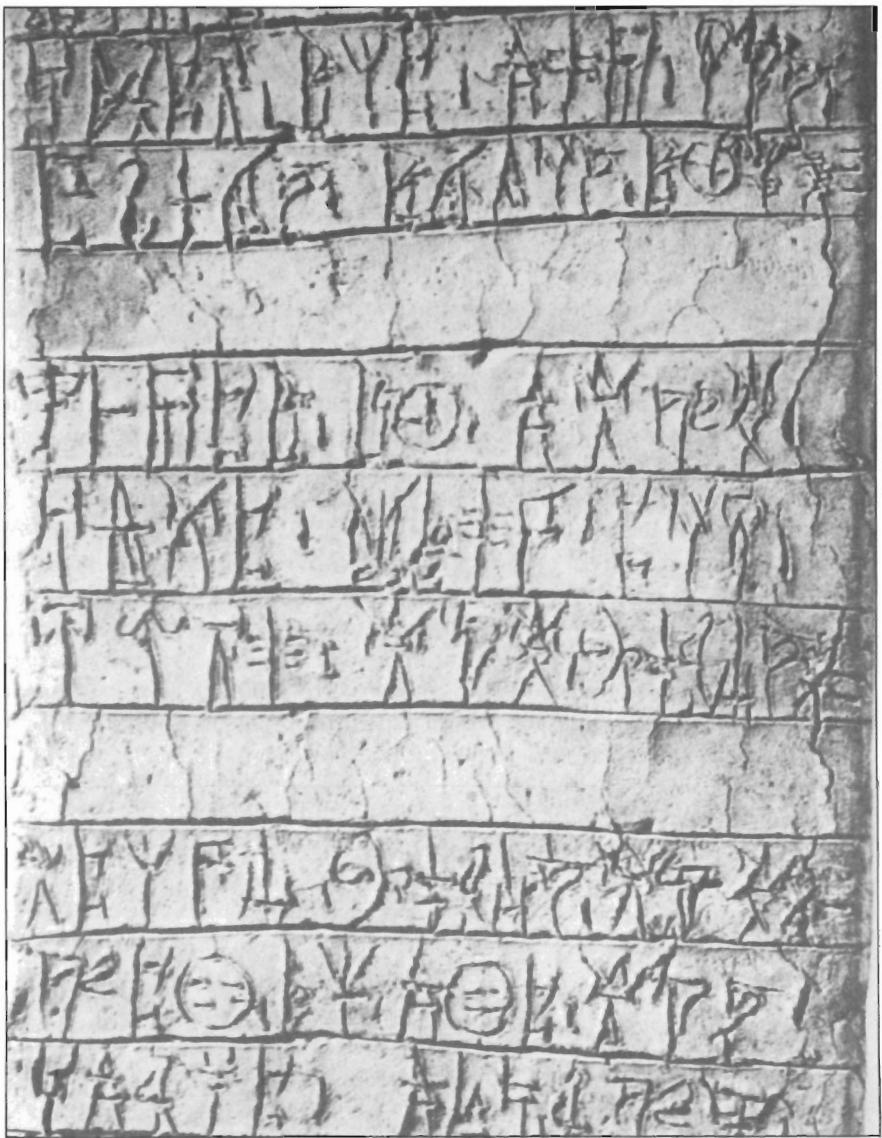
Ἡ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Paul Faure περιεργασία καὶ ἐρμηνεία τῶν ἀπὸ 60 ἐτῶν ἀποκαλυφθέντων ἀρχαιολογικῶν μαρτυριῶν καὶ ἀποκειμένων ἐν σιωπῇ εἰς τὰς ἀποθήκας τῶν ἀρχαιολογικῶν μουσείων συμβολίζει λίθον ῥιπτόμενον εἰς τὰ ἡρεμοῦντα ὕδατα τῆς προῖστορίας τοῦ τόπου μας. Ρίπτει τὰ νέα δεδομένα ὁ καθηγητὴς Paul Faure ἐνώπιον τοῦ βήματος τῶν ἐπιστημονικῶν συζητήσεων τοῦ παγκοσμίου περιοδικοῦ NESTOR καὶ ἀναμένει τοὺς ἐκ τῶν εἰδικῶν προῖστοριολόγων νὰ λάβουν θέσιν. Ἐχει παρέλθει πληρὴς ἔτος ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀνακοινώσεως καὶ δὲν εἶδα ἀκόμη ἀντίδρασιν ἀπὸ Ἑλληνικῆς πλευρᾶς. Καὶ ὅμως διὰ τὴν ἰδικὴν μας ἱστορίαν ἡ εἵδησις εἶναι συγκλονιστική. Μᾶς παρουσιάζει ὅτι εἰς τὴν Ἰθάκην οἱ 1600 ἔτη ζήσαντες πρὸ τοῦ Ὀδυσσέως κάτοικοι τῆς νήσου ὠμιλοῦσαν Ἑλληνικά, δηλαδὴ τὴν Ἰνδοευρωπαϊκὴν γλῶσσαν τοῦ Kreutschmer. Δὲν ἤλθαν δηλαδὴ οἱ Ἕλληνες ἐδῶ κατὰ κύματα ὡς Ἴωνες, Ἀχαιοὶ καὶ Δωριεῖς τὸ 2000, 1600 καὶ 1200 π.Χ., ἀλλὰ εὕρισκοντο ἐδῶ τὸ 2700 π.Χ. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀναθεωρήσωμεν τὴν ἱστορίαν μας; Καὶ εἵχαμε γραφὴν εἰς τόσον παλαιὸν χρόνον; Ἀς ἀναμείνωμεν τι θὰ μᾶς εἴπουν οἱ «εἰδικοί».

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΜΑΡΜΑΤΣΟΥΡΗΣ

Τοῖς ἄλλων ρήμασι...

Τὸν εὐεργέτησαν
Φοίνικες γυρολόγοι
— χαρίζοντάς του
τό... δικό του ἀλφάβητο.
Τὸν φώτισαν
«εἰδικοί» γλωσσολόγοι
— ἀνακαλύπτοντας
τὴ «Σανσκριτική» προέλευση
τῆς γλώσσας του.
Τοῦ προμήθευσαν
πιστοποιητικὸ γεννήσεως
«σοφοί» ἱστορικοὶ
— ἀντικαθιστῶντας
τὸ προκατακλυσμιαῖο Αἰγαῖο
μὲ «Οὐγγρικές πεδιάδες».
Τὸν φρονημάτισαν
διάφορα δόγματα,

— πάντα ξενόφερτα,
κάνοντάς τον
ἄλλοτε ν' ἀρνιέται
τὸ «εἰδωλολατρικὸ» ὄνομά του
κι ἄλλοτε νὰ καταργεῖ
τὸν «ἱμπεριαλιστὴ»
Μεγαλέξανδρο...
Μακρυὰ ἀπ' τὴν πορεία του,
πλανεμένος κι ἀδύναμος,
σέρνεται στὸ τέλος
τῆς εἰκοστῆς λεωφόρου
καὶ ψάχνει νὰ βρεῖ τίς ρίζες του
σὲ караγκιозоκαλύβες,
σὲ κελιά φυλακισμένων,
σὲ τεκέδες χασικλήδων
— τοῖς κάποιων ἄλλων
ρήμασι πειθόμενος.

Πινακίδα της Πύλου (Γραμμική Β) με εμφανή τὰ ἴχνη ἀπὸ ἐμπρησμό. Ἡ ἐπίσημη χρονολόγησή της (ἀρχὲς τοῦ ΙΒ' αἰῶνος π.Χ.) ἀναφέρεται ὅπωςδὴ-ποτε στὴν ἐποχὴ τοῦ ἐμπρησμοῦ καὶ ὄχι τῆς ἀρχικῆς ὀπτήσεως καὶ χαρά-ξεως τῆς πινακίδος, ἡ ὁποία εἶναι φυσικῶς ἀδύνατον νὰ καθορισθῇ.

Η.Λ. ΤΣΑΤΣΟΜΟΙΡΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

Ἡ Γραμμικὴ Β καὶ ἡ αὐθαίρετη χρονολόγησί της

1. Τὸ 1894 ὁ σερ Ἀρθούρος Ἔβανς εἶχε ἀναφερθῇ στὴν Κρήτη ὡς τὸ κέντρο μιᾶς προϊστορικῆς γραφῆς. Τὸ 1900 ἀνασκάπτοντας ὁ ἴδιος κατόπιν ὑποδείξεων ἑλλήνων ἐρευνητοῦ τὴν Κνωσὸ ἔφερε στὸ φῶς διὰ τῆς ἀρχαιολογικῆς του σκαπάνης μεγάλον ἀριθμὸ πηλίνων πινακίδων καλυπτομένων ἀπὸ σημεῖα γραφῆς, ὅπως ἀπεδείχθη. Μέχρι τὸ ἔτος 1952, κατὰ τὸ ὁποῖο ὁ Μ. Ventris ἀνεκοίνωσε ὅτι εἶχε ἐπιτύχει τὴν ἀποκρυπτογράφησι τῆς γραφῆς τῶν πινακίδων καὶ ὅτι ἐπρόκειτο περὶ συλλαβικῶν συμβόλων τῆς ἀρχαϊκῆς ἐλληνικῆς γλώσσας, οἱ Ἕλληνες, γιὰ τοὺς «γλωσσολόγους», ἔστεροῦντο γραφῆς... Τὴν γραφὴ τὴν ἔλαβαν, ἔλεγαν, ἀπὸ τοὺς Φοίνικες... Σήμερα ἡ ἀποκρυπτογράφησι τοῦ Ventris γίνεται γενικῶς δεκτὴ μὲ ὀλιγώτερες ἢ περισσότερες ἐπιφυλάξεις. Τὴν μεγάλην προσφορὰ τοῦ Ventris, ὁ ὁποῖος ὀρθῶς διέγινωσε τὸ σύστημα γραφῆς (συλλαβικὸ) καὶ τὴν (ἐλληνικὴν) γλῶσσα τῶν πινακίδων, ἦλθε νὰ σταματήσῃ ὁ ἀπρόοπτος (;) βίαιος θάνατός του τὸ 1956 σὲ ἡλικία μόλις 34 ἐτῶν.

Τὸ ἔργο τοῦ Μ. Ventris συνεχίζοντας ὁ Νικόλαος Ἀντ. Μασουρίδης, ἀποδεικνύει διὰ τῆς ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας τῶν πινακίδων ποὺ περιέχονται στὰ δύο του ἔργα (α) «*Ἡ Μινωικὴ γραφὴ εἰς τὰς πινακίδας τῆς Πύλου*» (1976) καὶ (β) «*Ἡ Γραμμικὴ Β*» (1989), ὅτι ἡ ἐργασία τοῦ Ventris δὲν βρίσκεται πλέον στὴν κρίσι μιᾶς «ἐπιστήμης, ποὺ τὴν ἔθεσεν, λόγῳ τῶν ἐλαχίστων καὶ μοιραίων γλωσσικῶν ἀνεπαρκειῶν περὶ τὴν πανάρχαιαν ἐλληνικὴν γλῶσσαν τοῦ Ἀγγλου ἀρχιτέκτονος, εἰς τὸ χρονοντούλαπο τῆς ἱστορίας». Ἀλλὰ ὁ Ventris ἀπέβη τὸ μέγα βοήθημα στὸ ἔργο τοῦ Ν. Μασουρίδη, ἀποδεικνύοντος ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη μελλοντικῆς ἐρευνας, γιὰ νὰ ἔλθουν στὸ φῶς τὰ σημαντικὰ αὐτὰ στοιχεῖα τῆς πανάρχαιας γραφῆς τῶν κατοίκων τοῦ ἐλληνικοῦ χώρου.

2. Καὶ τὰ λίγα αὐτὰ μὲν ἀποτελοῦν τὴν ἱστορία τῆς ἀναγνώσεως τῶν πινακίδων τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας, ἡ ὁποία ἔπαυσε νὰ τίθεται στὴν κρίσι τῆς ἐπιστήμης... διότι ἡ «ἐπιστήμη» δὲν ἀσχολεῖται, ὅπως φαίνεται, μὲ τὴν ἱστορία τῆς ἐλληνικῆς γραφῆς, ἀφοῦ ἔχει δεχθῇ (α) τὰ περὶ μὴ αἰτιώδους σχέσεως μεταξὺ λέξεως καὶ πράγματος, (β) τὰ περὶ μὴ αἰτιώδους σχέσεως μεταξὺ γλώσσας-γραφῆς-Πολιτισμοῦ, (γ) τὰ ἀνυπόστατα καὶ ἀναπόδεια περὶ «Ἰνδοευρωπαϊκῆς μητέρας γλώσσης» καὶ (δ) ὅτι τὸ ἐλληνικὸ ἀλφάβητο εἶναι ἐπινόησι (!) τῶν Φοινίκων... Ἔτσι ἡ πλαστογράφησι τῆς ἱστορίας συνεχίζεται καὶ οἱ διάφοροι ὕβρισται μποροῦν «νομίμως» νὰ ἀσκοῦν τὸ ἐπάγγελμά των ἐναντίον παντός ἐρευνητοῦ καὶ κυρίως ἐναντίον τῶν ἐρευνητῶν τοῦ «Δαυλοῦ»...

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ ὅμως τῆς ἀναφορᾶς μας στὸ σπουδαῖο ὄντως ἔργο τοῦ Ν.Α. Μασουρίδη γιὰ τὴν συλλαβικὴ γραφὴ τῶν πινακίδων, θὰ προσθέσω τὰ στοιχεῖα

ἐκεῖνα πού ἔρχονται νά θέσουν σοβαρά ἐρωτήματα γιά τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο οἱ πινακίδες, οἱ ὁποῖες ἀνευρέθησαν στήν Κνωσό, χρονολογήθηκαν ὡς ἀνήκουσαι στό ἔτος 1400 π.Χ., οἱ δὲ πινακίδες τῆς Πύλου στό ἔτος 1200 π.Χ., καί ἐπομένως εἶναι προγενέστερες τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς.

Ἡ παραδοχή τῶν χρονολογήσεων αὐτῶν ὑπό τῶν «δεινῶν», ὅπως θά ἀποκαλοῦσε ὁ Πλάτων τοὺς «εἰδικούς», κλείνει ἐρμητικά, αὐθαίρετα καί ὀριστικά τὸ μέγα κεφάλαιο τῆς ἱστορίας τῶν πολιτισμῶν, τὸ ὁποῖο εἶναι ἐντελῶς καί ἀρρηκτῶς συνδεδεμένο, κατὰ λογικὴν ἀξίωσιν, μέ τὴν γλῶσσα καί γραφὴ καί ἔτσι παύει ἐπὶ τέλους ἡ ἀναζήτησι διὰ τῆς «ἐπιστημονικῆς συστηματικότητος» τῆς ἱστορικῆς ἀλήθειας καί παραμένει εἰς τὴν θέσιν τῆς ἄκριτη ἢ πλαστογραφημένη Ἱστορία τῶν πολιτισμῶν. Αὐτὴ ἡ πλαστογράφησι διατηρεῖ μὲν τοὺς ἐξουσιαστὲς στήν θέσι των, δὲν τοὺς ἐπιτρέπει ὅμως, οὔτε διὰ τῆς βίας, νά δώσουν διέξοδο στὰ προβλήματα τῶν λαῶν. Ἀλλὰ ἐπιτρέπει σ' αὐτοὺς, ἐὰν κανεῖς «μὴ δεινός» θελήσῃ νά ἀμφισβητήσῃ τῆς «ἱστορικῆς» ἐρμηνείας των, νά τὸν κάνουν νά αἰσθάνεται, ὅπως θά ἔλεγε ὁ Πausanias: «οὐ μοι γράφειν ἡδὺ ἐπισταμένῳ τὸ φιλαίτιον ἄλλων τε καὶ οὐχ ἥκιστα ὄσων κατ' ἐμὲ ἐπὶ ποιήσῃ τῶν ἐπὼν καθειστῆκεσαν» [IX. 30], καί νά κινδυνεύῃ νά ὑποστῇ τὰ δεινὰ ἀπὸ τοὺς «δεινοὺς» ὕβριστές...

3. Καί τίθεται ἀμέσως τὸ ἐρώτημα: μέ ποῖο τρόπο ἀπεφάνθησαν οἱ «δεινοί», ὅτι οἱ πινακίδες ἀνήκουν χρονολογικῶς στό 1400 ἢ 1200 π.Χ.;

Ἄς δοῦμε λοιπὸν κατ' ἀρχὰς τί ἀκριβῶς εἶναι τὸ πρὸς χρονολόγησιν ἀντικείμενο (οἱ ἐκ πηλοῦ πινακίδες τῆς Κνωσοῦ καί τῆς Πύλου). Ἡ ἐπιστήμη τῆς Ἀρχαιολογίας ὁμιλεῖ γιὰ μεθόδους τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καί γιὰ «ἀπόλυτη χρονολόγησι». Μεταξὺ αὐτῶν ὁμιλεῖ γιὰ μία μέθοδο, ἡ ὁποία «μπορεῖ νά ἐφαρμοστεῖ σὲ κεραμικὰ ἀντικείμενα πού κατὰ τὴν ὀπτησὴν τοὺς εἶχαν θερμανθεῖ στοὺς 500° C ἢ παραπάνω· ἡ ἀκρίβεια τῆς χρονολόγησιν εἶναι σχετικὴ μέ πιθανὸ περιθώριο λάθους $\pm 25\%$, πού μειώνεται στό $\pm 10\%$ σὲ περίπτωσιν πού εἶναι δυνατός καί ὁ ἔλεγχος τῆς θέσης εὗρεσιν τοῦ ἀντικειμένου» (Α.Α. Ζώης, «Μαθήματα Ἀρχαιολογίας», σελ. 86).

Ἡ μέθοδος — συνεχίζει ὁ καθηγητὴς Ζώης — στηρίζεται στό γεγονός ὅτι τὰ κεραμικὰ ἀντικείμενα, ἂν περιέχουν κρυστάλλους χαλαζίτη καί feldspar (πρᾶγμα συνηθισμένο στὸν πηλὸ τῶν ἀντικειμένων καί στὰ χῶματα μέσα στὰ ὁποῖα βρίσκονται), ἀποθηκεύουν βαθμιαία ἐνέργεια μέ τὴν ἀπορρόφηση σωματιδίων ἄλφα ἀπὸ ραδιενεργὲς ὑλεις τοῦ πηλοῦ ἢ τοῦ περιβάλλοντος (οὐράνιο, θόριο, κάλιο) στοὺς κρυστάλλους τοῦ χαλαζίτη καί τοῦ feldspar, ὅπου δημιουργοῦνται ἠλεκτρόνια ἀκανόνιστης δομῆς (ἰονισμὸς τῶν κρυσταλλικῶν στοιχείων). Ὅσο πιὸ πολὺ καιρὸ εἶναι ἐκτεθειμένο τὸ ἀντικείμενο στήν ἀκτινοβολία αὐτή, τόσο μεγαλύτερο εἶναι τὸ ποσοστὸ ἐνεργείας πού «ἀποθηκεύεται» μέ τὴν δημιουργία τῆς ἀκανόνιστης δομῆς ἠλεκτρονίων. Ὅταν τὸ ἀντικείμενο θερμανθεῖ ἐκ νέου εἰς τὸ ἐργαστήριον, ἡ ἐνέργεια αὐτὴ ἀποβάλλεται μέ τὴν μορφή ἐκπομπῆς φωτὸς (θερμοφωταύγεια). Ἡ μέτρησις τῆς ἔντασιν τοῦ φωτὸς καί ἄλλες συναφεῖς μετρήσεις ὁδηγοῦν στὴ χρονολόγησιν τῆς στιγμῆς τῆς πρώτης ὀπτησιν τοῦ ἀντικειμένου, ὅποτε ἡ ἀποθηκευμένη στὸν πηλὸ τοῦ δείγματος ἐνέργεια εἶχε πλήρως ἀποβληθεῖ, ἂν ἡ θερμοκρασία ἦταν ἐπαρκής. Ἡ μέθοδος τῆς θερμοφωταύγειας δὲν μπορεῖ νά ἔχῃ εὐρεῖα πρακτικὴ ἐφαρμογή, γιὰ πολὺ καλὰ ψημένα κεραμικὰ χρονολογοῦνται καλύτερα μέ τῆς συνήθεις ἀρχαιολογικῆς μεθόδους, ἐ-

νῶ τὰ προϊστορικά ἔχουν σὲ πολλές περιπτώσεις ψηθεῖ σὲ σχετικά χαμηλὲς θερμοκρασίες. Μιὰ σημαντικὴ δυσκολία εἶναι, ὅτι τὰ δείγματα πρέπει νὰ συγκεντρωθοῦν στὴν ἀνασκαφὴ μὲ πολλές προφυλάξεις, ὥστε ν' ἀποφευχθεῖ ἡ ἐπίδραση τοῦ φωτός, καὶ νὰ συσκευασθοῦν φωτοστεγῶς».

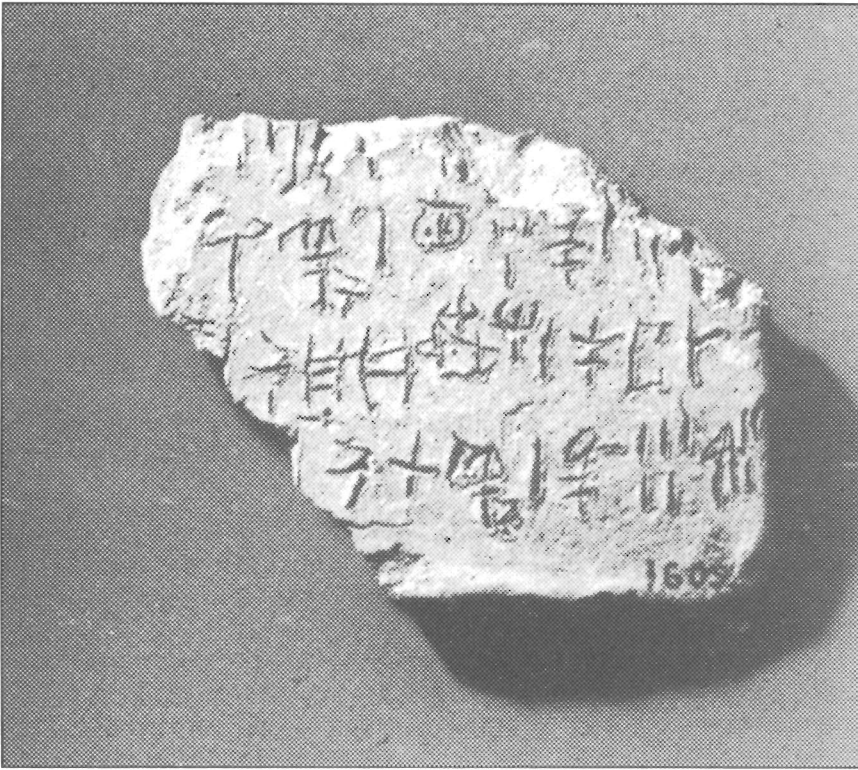
Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ («Χρονολόγηση μὲ τὴν μέθοδο τῆς θερμοφωταύγειας») καὶ ὁ μὴ «δεινός» μπορεῖ νὰ σημειώσει τὰ ἑξῆς σημαντικά:

(α) ὅτι ἡ μέτρησι τῆς ἐντασης τοῦ φωτός ἀνατρέχει στὴν χρονολόγησι τῆς στιγμῆς τῆς **πρώτης ὀπτησης** τοῦ ἀντικειμένου, ὁπότε ἡ ἀποθηκευμένη στὸν πηλὸ τοῦ δείγματος ἐνέργεια εἶχε **πλήρως ἀποβληθεῖ**. Ἐὰν δηλαδὴ ἡ ἐκ πηλοῦ πινακίδα κατὰ τὴν ἀπόδο τῶν χιλιετιῶν ὑπέστη ἐκ νέου ὀπτησι ὀφειλόμενη σὲ πυρκαγιά, τότε «ἐξηφανίσθη» βεβαίως ἡ χρονολογία τῆς πρώτης ὀπτήσεως καὶ ἀρχίζει ἐκ νέου ἡ ἀπορρόφησι σωματιδίων ἄλφα κ.λ.π., ὁπότε ἡ μέτρησι ἀνατρέχει στὴν χρονολόγησι τῆς δευτέρας ὀπτήσεως (πυρκαγιάς).

(β) Ποιὸς μπορεῖ νὰ βεβαιώσει, ὅτι τὰ «δείγματα» καὶ ἐν προκειμένῳ οἱ πινακίδες συγκεντρώθηκαν μὲ τὶς δέουσες προφυλάξεις (συσκευασία φωτοστεγῆς);

4. Στὸ (α) ἐρώτημα ὑπάρχει ἀπάντησι: Θὰ ἀναφερθῶ σὲ ὅσα ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Ν.Ε. Πλάτων γράφει στὴν «Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους» [Ἑκδοτικὴ Ἀθηνῶν, σελὶς 159, κεφάλαιον «Ἱστορικὰ συμπεράσματα»] γιὰ τὴν Κρήτη κ.λ.π.:

«Ἱστορικὰ γεγονότα τῆς ἐποχῆς τῶν παλαιῶν ἀνακτόρων δὲν εἶναι γνωστά, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς διαδοχικὰς καταστροφὰς ποὺ ἐπληξάν ταυτόχρονα ὅλα τὰ παλαιο-ανακτορικὰ κέντρα. Οἱ καταστροφὰς αὐτὲς, ποὺ συνωδεύθηκαν καὶ ἀπὸ ἐκτεταμένους πυρκαγιὰς, μόνον σὲ γεωλογικὰ αἰτία πρέπει ν' ἀποδοθοῦν καὶ συγκεκριμένα σὲ τρομεροὺς σεισμοὺς. Ἡ Κρήτη πάντοτε δοκιμαζόταν ἀπὸ τέτοιες θεομηνίες, γιὰ τὸ μεγαλύτερο τμῆμα τῆς βρίσκεται στὴν προέκταση τοῦ ὑποβρύχιου ρήματος ποὺ ἔφερε τὶς περισσότερες ἀναταραχὰς στὴν Ἀνατολικὴ Μεσόγειον». Καὶ συνεχίζει λίγο πῶς κάτω: «Οἱ δύο πρώτες καταστροφὰς, ποὺ χρονολογοῦνται περὶ τοὺς 1820 π.Χ. καὶ 1750 π.Χ., ἦταν πολὺ σημαντικὲς, ἀλλ' ὅχι ἐξουθενωτικὲς. Τὰ παλαιοανακτορικὰ κέντρα ξανακτίσθηκαν, ἐπισκευάσθηκαν τὰ ἐρείπια καὶ ἀνανεώθηκαν τὰ κτήρια ὅπου οἱ καταστροφὰς ἦταν πῶς ριζικὲς. Ἡ τελικὴ ὁμως καταστροφὴ, ποὺ τοποθετεῖται γύρω στὰ 1700 π.Χ., ἦταν πραγματικὰ ἐξουθενωτικὴ. Οἱ κάτοικοι ἐγκατέλειψαν ὀριστικὰ τοὺς τόπους ποὺ ἀφανίσθηκαν ἢ ἔκτισαν σὲ καινούργια σχέδια τὰ νέα οἰκῆματά τους, ἀφοῦ ἔθαψαν προηγούμενως κάτω ἀπὸ παχὺ στρώμα τὰ ἐρείπια». Ὁ καθηγητὴς Σπύρος Μαρινᾶτος, ἀναφέρεται στὴν ὥς ἄνω «Ἱστορία τοῦ Ἑλλ. ἔθνους» (σελὶς 214, 215), ἦταν βέβαιος ὅτι: «Ὅλα τὰ κρητικὰ ἀνάκτορα ἐμφανίζουν σαφῆ ἵχνη ἐπανεπιλημμένων καταστροφῶν καὶ ἀνοικοδομήσεων, ποὺ μποροῦν κάλλιστα νὰ ὀφείλονται σὲ σεισμοὺς. Ἡ τελευταία καταστροφὴ — ἡ καταστροφὴς — ὅμως ποὺ συνέβη ἀνάμεσα στὰ 1500 καὶ τὸ 1450 π.Χ. ὑπῆρξε ὀλοκληρωτικὴ. Κανένα ἀνάκτορο δὲν ἐπέζησε μὲ μοναδικὴ ἐξαίρεση τὴν Κνωσό. Γενικῶς οἱ ἐρευνῆται ἀπέδιδαν τὴν γεωγρ. αὐτὴ κατερείπωση σὲ κάποια εἰσβολὴ ἢ καὶ εἰσβολὲς ξένων λαῶν, κατὰ κανόνα Ἀχαιῶν. Τὸ 1932 ὁ καθηγητὴς Μαρινᾶτος ἀναζητῶντας τὴν Ἀμνισό, τὸ μυθικὸ ἐπίνειο τοῦ Μίνως, βρῆκε κίσηρι στὸ ὑπόγειο ἐνὸς κτιρίου στὴν παραλία. Μιὰ καὶ ἡ κίσηρι εἶναι ὑλικὸ ἀποκλειστικὰ ἡφαιστειακόν, ἡ παρουσία τῆς σὲ

*Πήλινη πινακίδα από το «'Αρχεῖο τῆς 'Αγίας Τριάδας» (Μουσεῖο 'Η-
ρακλείου). 'Η ἐπίσημη χρονολόγηση τὴν ἀνάγει στὴν πρώτη περίοδο
τῆς «Νεοανακτορικῆς Περιόδου». 'Η μέθοδος χρονολογήσεως τῆς «θερ-
μοφωταύγειας», ἂν τὸ ἀντικείμενο ἔχη τεθῇ κάποτε σὲ θερμοκρασία
500° (ὅπως συνέβη μὲ τὶς ἐνεπίγραφες πινακίδες, συνεπεία τῶν ἀποδε-
δειγμένων ἐμπρησμῶν τῶν ἀνακτόρων ὅπου ἐφυλάσσοντο), εἶναι ἀπολύ-
τως ἐπισηφαλὴς ἂν ὄχι ἐντελῶς ἄχρηστη.*

μινωικὰ στρώματα ἀποκοτῶσε ἐξαιρετικὴ σπουδαιότητα. Δυὸ χρόνια ἀργότερα
ἐξέφρασε γιὰ πρώτη φορὰ τὴν ἄποψη ὅτι ἡ Κρήτη πρέπει νὰ καταστράφηκε ὄχι
ἀπὸ ἀνθρώπους ἀλλὰ ἀπὸ μιὰ μεγάλη ἔκρηξη τῆς Θήρας. 'Η θεωρία του δημο-
σιεύθηκε διεξοδικὰ τὸ 1939... Τὸ ἀνατολικὸ μέρος τῆς Κρήτης ὑπέφερε περισσό-
τερο ἀπὸ τὸ δυτικὸ. Διόλου περίεργο, ὅτι σὲ τοῦτο ἀκριβῶς τὸ 'Ετεοκρητικὸ τμή-
μα τοῦ νησιοῦ ἡ παράδοση εἶχε διατηρήσει μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ 'Ηροδότου
τὴν ἀνάμνηση ὅτι ἡ Κρήτη εἶχε μείνει κάποτε χωρὶς κατοίκους.

'Επειδὴ ὅμως ἡ ἀναφορά, τῶν ἀρχαιολόγων μελετητῶν στὴν καταστροφή ἢ
καταστροφὴς φθάνει μέχρι τῶν παραδόσεων καὶ τοῦ διασώσαντος αὐτὰς 'Ηροδό-
του, ἃς δοῦμε τι λέγει καὶ ὁ ἴδιος ὁ 'Ηρόδοτος περὶ αὐτῶν (Πολύμνια 170): «Διη-
γοῦνται, ὅτι ὁ Μίνως κατὰ τὴν ἀναζήτησι τοῦ Δαιδάλου μετέβη στὴ Σικανία, ποῦ

σήμερα τὴν ἀποκαλοῦμε Σικελία, καὶ ἐκεῖ ἀπέθανε μὲ βίαιο θάνατο. Μετὰ τина χρόνον οἱ Κρήτες κατὰ παρότρυνσι κάποιου θεοῦ, ὅλοι πλὴν τῶν κατοίκων τοῦ Πολιχνίτου καὶ τῆς Πραισοῦ, πλεύσαντες μὲ μεγάλο στόλο στὴ Σικελία, πολιορκοῦσαν ἐπὶ πέντε ἔτη τὴν πόλι Καμικόν, τὴν ὁποία τώρα στὰ δικά μου χρόνια κατοικοῦν οἱ Ἀκραγαντῖνοι. Τέλος τὴν πόλι, ἡ ὁποία οὔτε ἐκυριεύετο οὔτε μπορούσαν νὰ περιμένουν τὴν πτῶσι της, γιατί ἔπese πείνα στὸ στρατόπεδο, τὴν ἄφησαν καὶ ἔφυγαν. Ὅταν δὲ πλέοντες πλησίαζαν τὸ ἄκρο τῆς Ἰαπυγίας, συνέβη τόσο μεγάλη θαλασσοταραχὴ (*χειμῶνα μέγαν*), ἡ ὁποία τοὺς ἔρριξε στὴν ξηρά. Ἐπειδὴ δὲ τὰ πλοῖα τοὺς συνετρίβησαν καὶ ἔβλεπαν ὅτι δὲν ὑπῆρχε γι' αὐτοὺς κανένας τρόπος νὰ ἐπανέλθουν στὴν Κρήτη, λέγουν ὅτι ἔκτισαν ἐκεῖ τὴν πόλι Ὑρίαν, ὅπου καὶ ἔμειναν διὰ παντὸς καὶ ἀντὶ Κρήτες ὠνομάσθησαν ἔκτοτε Ἰάπυγες — Μεσσάσιοι, ἀντὶ δὲ νησιῶτες ἔγιναν ἡπειρώτες... Κατὰ δὲ τὴν τρίτη γενιὰ μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Μίνως ἐγινε ὁ πόλεμος κατὰ τῆς Τροίας... Ὅταν ἐπῆστρεφαν ἐκ τῆς Τροίας (οἱ Κρήτες ποὺ ἔλαβαν μέρος), ἔπese σ' αὐτοὺς καὶ στὰ ζῶα των πείνα καὶ ἀσθένεια, ὥστε γιὰ δεύτερη φορά ἐρημώθηκε ἡ Κρήτη· καὶ οἱ σήμερα κατοικοῦντες αὐτὴν Κρήτες εἶναι ἡ τρίτη γενεά».

Ἐξ αὐτῆς τῆς ἀφηγήσεως προκύπτει, ὅτι: ὁ Ἡρόδοτος διέσωσε τὶς παραδόσεις δύο καταστροφῶν, τῆς πρώτης κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ Δαιδάλου καὶ τῆς δευτέρης ἀμέσως μετὰ ἀπὸ τὰ Τρωϊκά, ὅταν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Κρητῶν ποὺ ἐξεστράτευσαν στὴν Τροία ἦταν ὁ Ἰδομενεὺς καὶ ὁ Μηριώνης, γνωστοὶ καὶ ὡς Δευκαλίδαι. Δὲν θὰ ἀναπτύξω περισσότερο τὰ ἀναφερόμενα στὶς δύο αὐτὲς περιόδους, διότι τὸ ἔργο αὐτὸ οἱ ἐνδιαφερόμενοι μποροῦν νὰ τὸ ἀναζητήσουν στὸ 60ὸν τεῦχος (Δεκέμβριος 1986) τοῦ «Δαυλοῦ», θὰ τονίσω ὅμως ὅτι τὰ Τρωϊκά εἶναι μεταγενέστερα τοῦ Δευκαλίωνος. Ὁ Δευκαλίων ἐν προκειμένῳ ἀποτελεῖ τὸ ὁρόσημο τῆς πρώτης καὶ μεγάλης καταστροφῆς. Στὸ σημεῖο αὐτὸ κλείνω τὴν ἱστορικὴ ἀναφορά στὶς καταστροφὲς τῆς Κρήτης. Τὸ μέχρι στιγμῆς συμπέρασμα εἶναι, ὅτι γιὰ τὰ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα τὰ γνωστά ὡς πινακίδες τῆς Κνωσοῦ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀποδειχθῇ διὰ τῆς «θερμοφωταύγειας» ἡ χρονολόγησι τῆς «πρώτης ὀπτησης τοῦ ἀντικειμένου» (πηλίνων πινακίδων), ἀλλὰ ἴσως νὰ μπορούμε νὰ ὁμιλοῦμε γιὰ τὶς τελευταῖες καταστροφὲς ἐκ πυρκαγιῶν ποὺ ἔπαθαν (Δευτέρα Καταστροφὴ). Θεωρῶ ὡς ἐκ τούτου ἐντελῶς αὐθαίρετη τὴν ἀναγνώρισι τῆς «ἡλικίας» των μὲ μετρήσεις διὰ τῆς «θερμοφωταύγειας» (ἐὰν καὶ αὕτη γίνεται, διότι θ' ἀποδείξω λογικῶς ὅτι τὰ κεραμεικὰ τῆς Κνωσοῦ πρέπει νὰ εἶναι πολὺ παλαιότερα καὶ ἀγνώστου, γιὰ τὴν ἀρχαιολογία, ἐποχῆς. Τὸ ὅτι εὐρέθησαν στὸ ἀνάκτορο τῆς Κνωσοῦ ἢ στὴν Πύλο καὶ ἀλλαχοῦ δὲν συνιστᾷ αὐτομάτως τοῦτο καὶ ἀποδείξι τῆς ἡλικίας των.

5. Ἀλλὰ ἂς ἔλθουμε ἀμέσως καὶ στὴν ἐξέτασι τῶν πινακίδων (Γραμμικὴ Β) ὡς προϊόντος μιᾶς ἐποχῆς, τὴν ὁποία οἱ ἀρχαιολόγοι ὠνόμασαν «Νεοανακτορικὴ περίοδο». Καὶ μάλιστα θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ ἡ «νεοανακτορικὴ τέχνη», διότι οὐδεὶς μπορεῖ ἰσχυρίζεσθαι ὅτι κατ' αὐτὴν τὴν περίοδο τῶν ἐξαίρετων τοιχογραφιῶν μὲ τὸ «*ὠραιόχρωμικὸ σύστημα τῶν κορεσμένων χρωμάτων*» θὰ ἐγίνοντο ἀποδεκτὰ τέτοια ὀρνιθοσκαλίσματα γραφῆς ἐπὶ πηλοῦ στὸν Μινωϊκὸ κόσμον. Ὁ καθηγητὴς Ν. Πλάτων λέγει γιὰ ἐκείνη τὴν περίοδο (ὡς ἄνω, σελ. 201):

«Ἡ μεγάλη ζωγραφικὴ εἶχε, ὅπως ἦταν φυσικόν, ἄμεση ἐπίδρασι στὴ τέχνη τῆς κεραμογραφίας... Μὲ ὁλοκληρωτικὴ ἐπίγνωση τῆς διακοσμητικῆς ἀποστο-

λῆς τῆς κεραμογραφίας οἱ καλλιτέχνες ἔμειναν σὲ αὐστηρὰ καθωρισμένα πλαίσια, περιορίζοντας τὸ θεματολόγιό τους στὰ ἐλαστικά καὶ εὐκόλα προσαρμοζόμενα στὶς κυρτὲς ἐπιφάνειες τῶν ἀγγείων ὄντα τῆς χλωρίδος καὶ τῆς θαλασσίνης πανίδος, ἀποφεύγοντας μὲ ἐπιμέλεια νὰ ἀναμίξουν παραστάσεις ἀνθρώπων ἢ τετραπόδων ζώων, ποὺ οἱ μορφές τους θὰ στρεβλώνονταν ἐπάνω στὰ ἀγγεῖα.

«Στὴν τέχνη τῆς λιθογλυφίας πραγματοποιεῖται σημαντικὴ πρόοδος. Μὲ τὴν τελειοποίηση τῆς τεχνικῆς τῆς σκληρῆς πέτρας οἱ λιθοξοοὶ ἐπεξεργάζονται σὲ ποικίλα σχήματα, πολλὲς φορὲς περίτεχνα-καὶ μοναδικὰ τολμηρὰ, τὸν βασάλτη, τὸν πορφυρίτη, τὸν λιπαρίτη, τὸν ὀψιανόν, τὴν ὀρεῖα κρύσταλλο, τὰ ποικίλα φλεβωτὰ μάρμαρα, παράλληλα μὲ τὶς πιὸ μαλακὲς πέτρες ὅπως τὸν χλωρίτη καὶ τὸν στεατίτη. Γιὰ νὰ ἀποδώσουν τορνευτοὺς λαιμούς, μερικὲς φορὲς μὲ διπλᾶ χεῖλη, λαβὲς ἐλισσόμενες, πόδια ἢ βάσεις σὲ δυναμικὰ σχήματα, συνδυάζουν κομμάτια χωριστὰ τὸ καθένα ἐπεξεργασμένα. Τὰ συναρμολογοῦν μὲ εἰδικούς τέχνοντες, ἐσωτερικὰ μεταλλικὰ στελέχη, ἀκόμη καὶ μὲ εἰδικὲς κόλλες, ποὺ δὲν ἀφήνουν νὰ διαφεύγῃ τὸ ὑγρὸ περιεχόμενο».

«Ἡ μικρογλυπτικὴ καὶ μικροπλαστικὴ χρησιμοποιεῖ ποικίλες πέτρες, εὐαίσθητες ὕλες, ὅπως φαγεντιανὴν καὶ ἔλεφαντοστοῦν, ἢ ἀκόμη τὸ χυτὸ κοινὸ ἢ πολύτιμο μέταλλο γιὰ τὴν παραγωγὴν χαριτωμένων πλαστικῶν μορφῶν εἰδωλίων καὶ μικρῶν ἀναθηματικῶν ζώων, συνεχίζοντας μιὰ πολὺ παλαιὰ παράδοση... Ἡ τέχνη τῆς ἔλεφαντουργίας, τῆς φαγεντιανουργίας καὶ τῆς ἐνθετικῆς δημιούργησε κάθε λογῆς ἀριστουργήματα μὲ μοναδικὴ δύναμη φαντασίας».

«Ἡ μεταλλοτεχνικὴ πλαστικὴ ἔδωσε ἀτελείωτες σειρὲς ἀπὸ εἰδώλια λατρευτῶν καὶ λατρευτῶν, ποὺ παριστάνονται πολὺ δυναμικὰ σὲ στάση προσευχῆς κ.λπ... Ἀντικείμενα τέχνης εἶναι ὄχι σπάνια καὶ τὰ καθαρὰ πρακτικῆς φύσεως ἐργαλεῖα, ξυλουργικά, λιθοξοικά, μεταλλουργικά, ἀγροτικά· θὰ ἔλεγε κανεῖς, ὅτι οἱ τεχνῖτες χαίρονταν καὶ ὑπερηφανεύονταν γιὰ τὰ κομψὰ τους σύνεργα».

Νομίζω, ὅτι ὅσα μεταφέρω ὡς ἀποσπάσματα ἐκ τῆς ὡς ἄνω Ἱστορίας καὶ τοῦ κειμένου τοῦ συνεργάτη της Ν. Πλάτωνος, καθηγητοῦ ἀρχαιολογίας, ἀποδεικνύουν κατὰ τρόπο ὀριστικό, ὅτι τὸ ἐπίπεδο τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Κρήτης κατὰ τὴν ὀνομασθεῖσα «Νεοανακτορικὴ περίοδο», καθ' ἣν οἱ γλωσσολόγοι τοποθετοῦν καὶ τὴν χρονολογία ἐκδόσεως τῶν πινακίδων, ὄχι μόνον δὲν θὰ ἐπέτρεπε τὸ «ὀρνιθοσκαλίζειν» ἐπὶ τοῦ πηλοῦ, ἀλλὰ θὰ ἦτο «λογικὸ» τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς γραφῆς, ἐὰν ἦταν σύγχρονο, νὰ εἶχε ἐμφανισθῇ καὶ ἐπὶ πολλῶν ἄλλων ἐπιφανειῶν, ὅπως αὐτῶν τὶς ὁποῖες ἀναφέρει ὁ καθηγητὴς Ν. Πλάτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀνεδεικνύετο ἡ καλλιτεχνικὴ δεινότης τῶν Μινωϊτῶν Ἑλλήνων.

Τὸ ἐρώτημα ἐπομένως, τὸ ὁποῖο ζητεῖ ἀπάντησι ἀπὸ τοὺς «δεινοὺς» τῆς γλωσσολογίας, εἶναι, νὰ ἐξηγήσουν, γιατί αὕτη ἡ τραγικὴ εἰκόνα τῆς διαφορᾶς μεταξὺ πινακίδων καὶ τῶν ἄλλων των γραφημάτων τῶν ἀνθρώπων τῆς περιόδου ἐκείνης; Καλοῦνται ἐπίσης νὰ ἀπαντήσουν, ἐὰν κατ' ἐκείνην τὴν περίοδο οἱ Ἑλληνες Μινωῖτες γνώριζαν τὶς «διφθέρες», τὰ κατεργασμένα δέρματα ἢ τὰ βύβλα, δηλαδὴ τὸ φυτὸ κύπειρον, ὁ φλοιὸς τοῦ ὁποίου ἐπεξεργαζόμενος ἔδιδε ἐπιφάνειες κατάλληλες γιὰ τὴν γραφὴν (πάπυρος). Διότι δὲν εἶναι ἐπιτρεπτὸ εἰς μία ἐπιστήμη ἀσχολούμενη μὲ τὸν «λόγον», δηλαδὴ τὴν ἐρμηνεία τοῦ κόσμου διὰ τῆς λογικῆς, νὰ ἀποσιωπᾷ (α) τὴν σχέσι μεταξὺ τοῦ ἐπιπέδου τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν πάσης μορφῆς ἐκδηλώσεων αὐτοῦ μὲ ὕψιστες τὴν γλῶσσα καὶ τὴν γραφὴν καὶ (β)

ὅτι ἡ γραφή κατ' ἐκείνη τὴν περίοδο δὲν νοεῖται νὰ ἐγίνετο ἐπάνω σὲ πινακίδες πηλοῦ καὶ μὲ αὐτὸν τὸν ἄθλιο τρόπο, ὅταν ἦταν γνωστὲς στοὺς Μινωῖτες Ἑλλη-
νες καὶ τόσες ἄλλες ἐπιφάνειες. Ἐὰν τώρα δὲν εὐρέθησαν τὰ κατεργασμένα δέρ-
ματα ἢ οἱ πάπυροι, ἃς μὴν καταφεύγουν στὴν ἁμαρτωλὴ πρόφασιν ὅτι ἡ ἀρχαιο-
λογικὴ σκαπάνη δὲν ἔφερε «τίποτα ἄλλο στὸ φῶς» ἐξ αὐτῆς τῆς γραφῆς, διότι
ἀφ' ἐνὸς μὲν τὰ δέρματα καὶ οἱ πάπυροι διαλύονται καὶ καταστρέφονται, καὶ μά-
λιστα ὅταν τόσες συμφορὲς ἐπληξάν τὴν νῆσο Κρήτη. [Ἐνδεῶς καὶ ἐκεῖνα π.χ.
ποὺ εὐρέθησαν ὑπὸ τῆς Βρετανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς ἐπὶ μιᾷ λιθίνης
στήλης στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τῆς Δίκτης (Παλαιόκαστρο) καὶ δημοσιεύθηκαν
στὰ πρακτικὰ τῆς Βρετανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς τῶν Ἀθηνῶν (1908-
1909) δὲν μᾶς ἀπεκάλυψαν ἐὰν ὑπῆρξε τρόπος νὰ χρονολογηθοῦν· οὔτε ἀκόμη
μία ἀναφορὰ γιὰ τοὺς Κουρήτες ποὺ εὐρέθη σὲ διασωθέντα πάπυρο, τὸν ὁποῖο ἐ-
ξέδωσαν οἱ Schubart καὶ Wilamowitz (Berlin, Klassikertexte V, 1, 22), μᾶς διαφω-
τίζει χρονολογικῶς περὶ τῆς ἡλικίας τους]. Καὶ τὸ δεῦτερο ἐπομένως συμπερά-
σμα ὁδηγεῖ στὴν λογικὴ παραδοχὴ ὅτι οἱ πινακίδες ποὺ εὐρέθησαν στὴν Κνωσό,
Πύλο καὶ ἄλλαχοῦ δὲν ἀνήκουν στὴν «Νεοανακτορικὴ περίοδο».

6. Σὲ ποιά περίοδο ἀνήκουν;

Ἡ ἐξέλιξις τῆς γραφῆς ὡς διαδοχὴ ἀπὸ ἐνὸς τύπου σὲ ἄλλο ὑπῆρξε πρόβλημα
παλαιό. Ὁ Πλούταρχος στὸ «Περὶ Σωκράτους Δαιμόνιον» (578-579) ἀναφέρει κά-
τι τὸ συγκλονιστικό. Λέγει ὅτι: ὅταν ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Ἀγησίλαος ἀνεῦ-
ρε τὸν τάφο τῆς μητρὸς τοῦ Ἡρακλέους, Ἀλκμήνης στὴν Ἀλίαρτο, ἀνέλαβε
τὰ ἀνευρεθέντα σ' αὐτόν. Μεταξὺ λοιπὸν τῶν ὁσίων καὶ τῶν λειψάνων τοῦ σώ-
ματος εὐρέθη χαλκοὺν βραχιόλι, δύο κεράμεινοι ἀμφορεῖς, ἐντὸς τῶν ὁποίων ὑ-
πῆρχε χῶμα «λελιθωμένον» καὶ ἀκόμη «πίναξ χαλκοῦς ἔχων γράμματα πολλὰ
θαυμαστά ὡς παμπάλαια· γινῶναι γὰρ ἐξ αὐτῶν οὐδὲν παρεῖχε, καίπερ ἐκφανέντα
τοῦ χαλκοῦ καταπλυθέντος, ἀλλ' ἴδιός τις ὁ τύπος καὶ βαρβαρικὸς τῶν χαρακτή-
ρων ἐμφερέστατος Αἰγυπτίσις» [βρέθηκε ἐπίσης, ἓνας πίναξ ἐκ χαλκοῦ ἔχων
γράμματα ἀξιοθαύμαστα ὡς ἐκ τῆς ἀρχαιότητός των, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο ὁμοῦς κα-
νεῖς νὰ κατανοήσῃ τί ἐσήμαιναν ταῦτα, ἂν καί, καλῶς πλυθέντος τοῦ χαλκοῦ,
κατέστησαν ἐμφανῆ, ἀλλὰ ὁ τύπος αὐτῶν ἦτο ἐξαιρετικῶς ἰδιόμορφος καὶ βαρ-
βαρικὸς πολὺ ὁμοιάζων πρὸς τοὺς χαρακτήρες τῶν Αἰγυπτίων]. Τότε ὁ βασιλεὺς
τῆς Σπάρτης Ἀγησίλαος (399-358 π.Χ.) ἀπέστειλε τὸ Σπαρτιάτη Ἀγητορίδα
στὴν Αἴγυπτον μὲ τὴν παράκλησιν νὰ ἐπιληφθῇ τοῦ θέματος κατ' ἐντολὴν τοῦ Αἰ-
γυπτίου βασιλέως ὁ εἰς τὸν ναὸν τῆς Μέρμεδος «προφῆτης» Χόνουφης, ὁ ὁποῖος
θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναγνώσῃ, διὰ τῶν βοηθημάτων τὰ ὁποῖα διέθετε, τὸν πίνακα.
«Τρεῖς ἡμέρας ἀναλεξάμενος βιβλίων τῶν παλαιῶν παντοδαποὺς χαρακτήρας ἀ-
ντέγραψε τῷ βασιλεῖ καὶ πρὸς ἔφρασεν, ὡς Μούσαις ἀγῶνα συντελεῖσθαι κελεύει
τὰ γράμματα τοὺς δὲ τύπους εἶναι τῆς ἐπὶ Πρωτῇ βασιλεύοντι γραμματικῆς, ἣν
Ἡρακλέα τὸν Ἀμφιτρύωνος ἐκμαθεῖν ὑπηγεῖσθαι μέντοι καὶ παρακινεῖν τοῖς
Ἑλλησι, διὰ τῶν γραμμάτων τὸν θεὸν ἄγειν σχολὴν καὶ εἰρήνην, διὰ φιλοσο-
φίας ἀγωνιζομένους ἀεὶ, Μούσαις καὶ λόγῳ διακρινομένους περὶ τῶν δικαίων, τὰ
ὅπλα καταθέντας» [ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας παραβαλὼν (ὁ Χόνουφης) τοὺς παντοδαποὺς
χαρακτήρες τῶν παλαιῶν βιβλίων ἀπήντησε στὸν βασιλέα καὶ ἀνεκοίνωσε καὶ
σ' ἐμᾶς ὅτι τὰ γράμματα παραγγέλλουν νὰ τελεσθοῦν ἀγῶνες πρὸς τιμὴν τῶν

Μουσῶν· ὅτι οἱ τύποι τῶν γραμμάτων τούτων ἐχρησιμοποιοῦντο ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Πρωτέως καὶ ὅτι τὴν γραφὴ αὐτὴν εἶχε ἐκμάθει καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀμφιτρύωνος Ἑρακλῆς· ὅτι προέτρεπε καὶ παρήνει τοὺς Ἕλληνες διὰ τῶν γραμμάτων τούτων τοῦ πίνακος ὁ θεὸς νὰ διάγουν εἰρηνικῶς καὶ ἐν ἡσυχίᾳ, ἀγωνιζόμενοι πάντοτε ἀγῶνες φιλοσοφίας καταθέτοντες τὰ ὄπλα καὶ διὰ τοῦ «λόγου» διαλύοντες τὶς διαφορὰς τῶν, νὰ ἐξεύρουν τὰ δίκαια].

Δὲν εἶναι δυνατόν βεβαίως νὰ ἰσχυρισθῇ κανεὶς, ὅτι οἱ χαρακτῆρες τῶν γραμμάτων τοῦ χαλκοῦ πίνακος τοῦ τάφου τῆς Ἀλκμήνης ἦσαν ὅμοιοι μὲ τοὺς χαρακτῆρες τῶν συλλαβῶν τῆς Γραμμικῆς Α ἢ Β. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ εἶναι βέβαιο εἶναι, ὅτι ἡ μητέρα τοῦ Ἑρακλέους καὶ ἐπομένως καὶ ὁ Ἑρακλῆς ὑπῆρξαν ἱστορικὰ πρόσωπα μὲ σάρκες καὶ ὅστ᾽ αὐτοὶ καὶ ἔζησαν σὲ κάποια περίοδο, κατὰ τὴν ὁποία βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου ἦταν ὁ Πρωτεὺς. Περὶ τοῦ Πρωτέως καὶ τῆς νήσου Φάρου γράφει ὁ Ὅμηρος στὴν *Ὀδύσσεια* (Δ 365, 385) διασώζοντας ἕνα μῦθο περὶ αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴ τῶν Τρωϊκῶν. Δὲν θὰ ἐπεκταθῶ περισσότερο στὸ κατὰ πόσον ἱστορικὰ ὑπῆρξαν καὶ τὰ πρόσωπα αὐτὰ τῆς «μυθολογίας»..., ἀλλὰ θὰ τελειώσω λέγοντας ὅτι εἶναι ὕβρις κατὰ τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος ἡ συνεχιζόμενη στρέβλωσις τοῦ ἐλληνικοῦ παρελθόντος καὶ μάλιστα ἡ θρασυτάτα συνεχιζόμενη διὰ τῶν σχολικῶν βιβλίων σύγχυσις καὶ ὁ ἐξευτελισμὸς προσώπων καὶ πραγμάτων τῆς πανάρχαιας ἱστορίας, τὴν ὁποία μετέβαλαν σὲ «Μυθολογία»... Τονίζω συμπεραίνοντας ὅτι ἔχει μέγιστη σημασία ἡ χρονολόγησις τῶν πινακίδων τῆς Κνωσοῦ, διότι ἡ συρρίκνωσις τοῦ χρόνου ἐκδόσεώς των στὸ 1400 ἢ 1200 π.Χ. σκοπεύει εὐθέως νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι μέχρι τότε οἱ Ἕλληνες ὀρνιθοσκάλιζαν καὶ ἡ γραφὴ τους ἦταν ἡ συλλαβικὴ — ὅποτε περὶ ποίου ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ποίου ἐλληνικοῦ παρελθόντος ὁμιλοῦμε;!..

7. Ὅπως διαπιστώνει κανεὶς ἐκ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γραμματείας, ἐσώζοντο μέχρι τῆς ἐποχῆς, τοῦλάχιστον, τῶν γραπτῶν μαρτυριῶν πολλὰς ἐπιγραφές, οἱ ὁποῖες ἐξαφανίσθηκαν μετὰ τὴν ἐπικράτησι τόσο τῆς Ρώμης ὅσο καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὁ Ἡρόδοτος π.χ. (Ε 59) ἀναφέρει τρία ἀρχαῖα ἐπιγράμματα, τὰ ὁποῖα ὁ ἴδιος ἀνέγνωσε στὸν ἐν Θήβαις ναὸ τοῦ Ἰσμηνίου Ἀπόλλωνος: *«εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς Καδμήϊα γράμματα ἐν τῷ ἱρῷ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Ἰσμηνίου ἐν Θήβῃσι τῇσι Βοιωτῶν ἐπὶ τρίποσι τρισὶ ἐγκεκολαμμένα, τὰ πολλὰ ὅμοια ἐόντα τοῖσι Ἰωνικοῖσι»*. Στὰ ἐπιγράμματα αὐτά, τὰ ἀναφερόμενα ὀνόματα τῶν ἀφιερωτῶν θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχουν θέσει ἐρωτήματα μέγιστης σημασίας στοὺς ἱστορικοὺς μας, διότι ἕνα ἀνάθημα δὲν γίνεται παρὰ μόνον ὑπὸ τοῦ ἰδίου τοῦ ἀναθέτου καὶ μάλιστα χάριν ἐνὸς προσφάτου γεγονότος. Λοιπὸν τὸν ἕνα τρίποδα ἀφίερωσε στὸν Ἀπόλλωνα ὁ Ἀμφιτρύων ἐκ τῶν λαφύρων τῶν Τηλεβοέων (κατοίκων τότε τῆς Ἀκαρνανίας, γνωστῶν καὶ ὡς «Ταφίων»), ὁ δὲ Ἡρόδοτος θεωρεῖ ὅτι αὐτὰ μπορεῖ νὰ ἔχουν τὴν ἴδια ἡλικία μὲ τὸν Κάδμο. Γιὰ τὸν Κάδμο βεβαίως οἱ διαβεβαιώσεις τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων πρὸς τὸν Ἡρόδοτο ἦταν ὅτι: «ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Διονύσου, υἱοῦ τῆς Σεμέλης ἡ ὁποία ἦταν κόρη τοῦ Κάδμου, παρῆλθαν χίλια ἑξακόσια χρόνια» (Εὐτέρπη 145, 146)· καὶ τελείωναν λέγοντας ὅτι μεταξὺ τῶν δύο ἀπόψεων εἶναι ἐλεύθερος καθένας νὰ παραδεχθῇ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο θὰ θεωρήσῃ πειστικώτερο (*«τούτων ὧν ἀμφοτέρων πάρεστι χρᾶσθαι τοῖσι τις πείσεται λεγόμενοισι μᾶλλον»*).

Καὶ ἡ μὲν πρώτη περίπτωσι στηριζόμενη ἐπὶ ἀποδείξεων τὶς ὁποῖες παρουσίασαν οἱ Αἰγύπτιοι ἱερεῖς στὸν Ἡρόδοτο, ὅπως τὰ ξόανα τῶν «*πίρωμι*», τῶν τριακοσίων τεσσαράκοντα πέντε κολοσσῶν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἡφαίστου, οἱ ὅποιοι ἔκλειναν μίαν περίοδο ἔνδεκα χιλιάδων τριακοσίων σαράντα ἐτῶν καὶ οἱ ὅποιοι συνέχισαν τὴν βασιλεία τῶν «θεῶν» στὴν Αἴγυπτο, ἀπερρίφθη ἄνευ σχολίων ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου. Τὴν δευτέρα δὲ περίπτωσι, παρ' ὅλο πού ἐγὼ τὴν ἀπορρίπτω ὡς ἀναιτιολόγητη, θὰ τὴν κάνω πρὸς στιγμὴν δεκτὴ, γιὰ νὰ θέσω καὶ ἓνα ἀκόμη ἐρώτημα στοὺς «ἐραστὰς» τῶν Φοινίκων. Διὰ τῆς προτάσεως τοῦ Ἡροδότου ἡ ἡλικία τῶν ἀναθημάτων φθάνει τὰ 2000 (δύο χιλιάδες) ἔτη πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τὰ 600 ἢ 800 ἔτη πρὸ τῶν Τρωϊκῶν (κατὰ τὴν χρονολόγησι τῶν «δεινῶν»). Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ δεχώμεθα μὲν τὸν Ἡρόδοτο, παρὰ τὴν δήλωσί του «ὡς ἐμοὶ δοκέει», γιὰ τὰ γράμματα τῶν Φοινίκων καὶ νὰ μὴν δεχώμεθα καὶ τὴν χρονολόγησί του («ἐμοὶ δ' ὧν ἡ περὶ αὐτῶν γνώμη ἀποδέδεκται»), δηλαδὴ νὰ μὴν δεχώμεθα τὸ 2000 π.Χ. γιὰ τὰ Καδμήϊα γράμματα; Ὅποτε καὶ πάλι, ἐὰν τὸ 450 π.Χ. τὰ Καδμήϊα γράμματα ἡδυνήθη νὰ ἀναγνώσῃ ὁ Ἡρόδοτος, διότι ἡταν ὅμοια μὲ τὰ Ἰωνικά, τότε αὐτὴ ἡ Γραμμικὴ Β σὲ ποιά περίοδο ἀναφέρεται;

Πρέπει νὰ συμπληρώσω ὅτι κατὰ τὶς ἀνασκαφὰς ἐν Θήβαις ὑπὸ τοῦ ἀιμνῆ-στου καθηγητοῦ Α. Κεραμοπούλου εὐρέθη στὸ ναὸ τοῦ Ἰσμηνίου Ἀπόλλωνος «*πῶρινον τεμάχιον ἐνεπίγραφον*», τὸ ὁποῖο καὶ ἀνεγνώσθη μὲ τὴ «βοήθεια» τοῦ Ἡροδότου ὡς ἑξῆς:

[Ἀμφιτρύων μ'] ἀνέθ[εκε]ν ἐ[ὼν ἀπὸ Τηλεβοάων].

Ἡ συμπλήρωση ἴσως νὰ μὴν εἶναι ἡ ὀρθή· ὁ ἀιμνῆστος ὅμως Κεραμόπουλος ἐστηρίχθη στὴν θέσι τοῦ εὐρήματος (ναὸς Ἰσμηνίου Ἀπόλλωνος) καὶ στὴν ὁμοιότητα τῶν ὀλίγων διασωθεῖσων λέξεων μὲ αὐτὰς πού ἀνέφερε ὁ Ἡρόδοτος. Καὶ ἐδῶ τὸ θέμα μας δὲν εἶναι σὲ ποιά χρονικὴ περίοδο ἀνήκει τὸ «*πῶρινον τεμάχιον*». Διότι ἐὰν πράγματι ἀντέγραψε ὁ Ἡρόδοτος τὰ εἰς τὸν τρίποδα ἀναφερόμενα, ἐπιβεβαιώνει ὅτι ὄντως τὰ ἐπὶ τοῦ Κάδμου γράμματα ἦταν αὐτὰ πού καὶ ἔκτοτε ἴσχυσαν στὸν ἐλληνικὸ χῶρο καὶ στοὺς συναλλασσόμενους μὲ τὶς ἐλληνικὰς ἐστίες ἀργότερα Φοινίκες ἐμπόρους.

8. Ἐκ τῶν ὀλίγων ἐκτεθέντων, νομίζω ὅτι: καταφαίνεται πλήρως τὸ αὐθαίρετον καὶ παράλογον τῆς δῆθεν ὑπὸ τῶν Μινωϊτῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν «Νεοανακτορικὴ περίοδο» χρησιμοποίησεως ὡς γραφῆς τῶν ὀνομασθεῖσων γραμμικῆς Α καὶ Β.

Ὡς πρὸς δὲ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῶν «δεινῶν», ὅτι τὸ ἀλφάβητο εἶναι ἐπινόησι Φοινίκων καὶ ὅχι ἡ βαθμιαία ἐξέλιξι τῶν στοιχείων τῆς γραφῆς, ὥστε αὐτὴ νὰ ἀκολουθεῖ τὶς ἀνάγκες μιᾶς ὑψηλῆς στάθμης γλώσσας, ἡ ἀπάντησι ἔχει δοθῇ σὲ πολλὰ τεύχη τοῦ «*Δαυλοῦ*» καὶ ὠλοκληρωμένη θὰ ἐκδοθῇ ἀπὸ τὸν «*Δαυλὸν*» ἐντὸς τῶν προσεχῶν μηνῶν.

[**Στὸ ἐπόμενο:** Τὰ σύμβολα τῶν ἀριθμῶν στίς πινακίδες τῆς Κνωσοῦ καὶ ἡ αὐθαίρετη χρονολόγησί τους].

1η ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ Η Στ' ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

- 'Ο «Δαυλός» ανακοινώνει, ότι ολοκληρώθηκε ή επιλογή ποιημάτων από την Κριτική 'Επιτροπή τῆς 6ης «ΕΤΗΣΙΑΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΕΚΑΤΟ» καὶ ἤδη ὁ τόμος ἐκτυπώνεται καὶ θὰ κυκλοφορήσῃ τὴν 1η Δεκεμβρίου.

- 'Ανθολογήθηκαν 100 ποιητὲς μὲ 195 (ἀνέκδοτα) ποιήματά τους μεταξύ 1.500 περίπου συμμετασχόντων στὴν ἐφετεινὴ Κρίση ποιητῶν καὶ στιχουργῶν μὲ περισσότερα τῶν 4.000 ποιήματα καὶ στιχουργήματα (ρεκόρ συμμετοχῆς). [Δὲν ἐκρίθησαν γιὰ τυπικοὺς λόγους (ἐκπρόθεσμη ὑποβολὴ ποιημάτων, παράλειψη ὑπεύθυνης δηλώσεως ὅτι τὰ ὑποβληθέντα ποιήματα εἶναι ἀνέκδοτα κ.λπ.) περίπου 150 συμμετασχόντες].

- 'Εντὸς τῶν ἀμέσως προσεχῶν ἡμερῶν ὅλοι οἱ συμμετασχόντες στὴν ἐφετεινὴ Κρίση θὰ λάβουν ταχυδρομικῶς προσωπικὴ ἐπιστολὴ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ «Δαυλοῦ», μὲ τὴν ὁποία θὰ ἐνημερώνωνται ἂν ἀνθολογήθηκαν ἢ ὄχι. [Δὲν θὰ ἐνημερωθοῦν οἱ μὴ κριθέντες γιὰ τοὺς προαναφερθέντες τυπικοὺς λόγους].

‘Η «ΕΤΗΣΙΑ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΚΑΤΟ» μὲ τὴν ἀντικειμενικότητα καὶ τὴν ἀποπροσωληψία της ἔχει καθιερωθῇ ὡς τὸ ἀντιπροσωπευτικὸ πανόραμα τῶν ποιητικῶν τάσεων καὶ ρευμάτων ποὺ σημειώνονται στὸν καλλιτεχνικὸ καὶ λογοτεχνικὸ χῶρο καὶ ὡς μιὰ συστηματικὴ καταγραφὴ τῶν ποιητικῶν δυνάμεων ποὺ κινοῦνται στὸ πνευματικὸ στερέωμα τῆς σημερινῆς 'Ελλάδος.

- 'Υποστηρίζετε τὴν καλὴ σύγχρονη ἐλληνικὴ ποίηση κάνοντας δῶρα γιὰ τὶς γιορτὲς στοὺς ἐκλεκτοὺς φίλους σας ἀντί-τυπα τῆς 6ης «ΕΤΗΣΙΑΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΕΚΑΤΟ». Τιμὴ τόμου: Δρχ. 2.500.

- Διατίθεται:

- Στὰ σοβαρὰ βιβλιοπωλεῖα τῆς 'Αθήνας, τοῦ Πειραιᾶ καὶ τῆς Θεσσαλονίκης.

- Στὰ Γραφεῖα τοῦ «Δαυλοῦ».

- 'Αποστέλλεται ταχυδρομικῶς κατόπιν τηλεφωνήματος τῶν ἐνδιαφερομένων στὰ τηλέφωνα 3223957 ἢ 9841655.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΗ

Ἡ παρούσα Στ' «**ΕΤΗΣΙΑ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΚΑΤΟ**» τοῦ «**Δαυλοῦ**» περιλαμβάνει δημιουργούς, πού εὑρίσκονται στήν κορυφή τῶν προσωπικοτήτων τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς σύγχρονης Ἑλλάδος, ὅπως ἡ Κυρία Ἰωάννα Τσάτσου, ἐπεκτείνεται σέ πολλοὺς δόκιμους ποιητές, πού συμμετέχουν μὲ ἐνίστε συγκλονιστική, τῷ ὄντι, ποίηση, ὅπως ὁ κ. Σ.Γ.Γ. Παναγιωτᾶτος, καὶ τέλος καλύπτει πολλοὺς ταλαντούχους νέους ἐντελῶς ἀγνώστους -- μεταξύ τῶν ὁποίων, γιὰ ν' ἀναφερθῶ στήν πιὸ ἐκπληκτική, θὰ ἔλεγα, περίπτωση, ὁ κ. Στέφανος Χάρμπας, ἓνας 18χρονος ἀγρότης ἐνὸς χωριοῦ τῆς Καρδίτσας, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ πρωτόλειο ποίημά του «**Ἐκθήλυνσις**» κατέκτησε ἐπ'αἷμα μιὰ θέση στὸν παρόντα τόμο. Τ' ἀνωτέρω μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ὡς ὁλοκληρωμένη ἀπόδειξη ὅτι ἡ παρούσα ἐκδοση ἀποτελεῖ Ἐκθολογία ποιημάτων καὶ ὄχι προσώπων.

Εἶναι σημαντικό, νομίζω, νὰ γίνη μία καὶ μόνη παρατήρηση γιὰ τὸ κυρίαρχο γνώρισμα πολλῶν ἀπὸ τὰ 195 ἀνέκδοτα ποιήματα τῆς Ἀνθολογίας αὐτῆς: Γιὰ πρώτη φορὰ ἐφέτος διαμορφώνεται ἓνας σαφὴς πνευματικὸς προσανατολισμός, μιὰ διέξοδος καὶ μιὰ αὐτοελεγχόμενη θετικώτατη ἀναζήτηση στήν ποιητικὴ σκέψη. Τὸ φαινόμενο αὐτό, πού θὰ μπορούσε νὰ ἰχνηλατηθῇ σὲ σπερματικὴ κατάσταση καὶ στὰ προηγούμενα χρόνια, ἀντικαθιστᾶ πιά ὅλο καὶ περισσότερο τὴν «ποίηση τοῦ ἀδιεξόδου», αὐτὴν πού τίς τελευταῖες δεκαετίες ἀπέδωσε δημιουργήματα ἀγωνιώδη, ὑπαρξιακά, λυρικά-ἐλεγειακά» ἴσως, ἀλλὰ χωρὶς καμμιά πνευματικὴ «πρόταση» ἢ συνειδησιακὴ «λύτρωση», μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀποκοπὴ τῆς ἀπὸ τὸν περίγυρο. Τώρα διατυπώνονται ἀκόμη καὶ λύσεις πνευματικῆς — ποικίλες, καὶ ὀρθῶς: ὁ μονόδρομος θὰ ἦταν νοσηρὸ φαινόμενο στὸ χωρὶ τοῦ Πνεύματος — μὲ κυρίαρχο τὸ αἶτημα «Ἑλλάδα» ὡς γλῶσσα, ὡς ἀντίληψη καὶ ὡς ἀσφαλὴς πνευματικὴ λύση τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος. Ὁ «Δ» ἐνθαρρύνει τὴν τάση αὐτή, ἀλλὰ δὲν ἀπορρίπτει τὴν γνήσια ποίηση τοῦ ἀδιεξόδου, δεδομένου ὅτι ἡ ἀντικειμενικὴ τῆς αἰτία, τὸ πνευματικὸ καὶ ἰδεολογικὸ Τίποτε τοῦ καιροῦ μας, παραμένει δυστυχῶς ἀκόμη ὑπαρκτὸς κλοιός, πού πολιορκεῖ ἀσφυκτικὰ τὴν εὐαισθησία τῆς Ποιήσεως. Ἀπλὴ ἀνάγνωση τοῦ παρόντος τόμου ἐπιβεβαιώνει καὶ ἴσως χαρτογραφεῖ τὸ ἱστορικὸ μεταίχμιο, πάνω στὸ ὁποῖο προσπαθεῖ νὰ ἰσορροπήσῃ ὁ ποιητικὸς Λόγος σήμερα.

Ἡ «ρέουσα» καὶ συνεπῶς «ὀλισθηρὴ» αὐτὴ Ποιητικὴ Στιγμὴ τοῦ σήμερα ἴσως ἐξηγεῖ καὶ τὴν μὴ ἀνταγωνιστικότητα (καὶ συνεπῶς τὴν μὴ ἀνθολόγηση) πολλῶν ἑκατοντάδων δοκίμων ἢ γνωστῶν ποιητῶν, πού συμμετέσχον ἐφέτος ἐμπιστευόμενοι τὸν «Δαυλόν».

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ

Διευθυντὴς Περιοδικοῦ «Δαυλός»

Φωτοτυπία τοῦ Προλόγου τῆς 6ης Ἀνθολογίας τοῦ «Δαυλοῦ»

Α.Ν. ΖΟΥΜΠΟΣ

(ἀ.μ. ᾽Ακαδημίας ᾽Αθηνῶν)

Ἡ Κατηγορία τοῦ «Εἶναι»

Κατηγορία εἶναι ἡ ἔννοια ἐκεῖνη, πού δέν ἐπιδέχεται καταμερισμό δι' ἀφαιρέσεως σέ ἄλλη ὑποδεέστερη ἔννοια ἔτσι, ὥστε νά ἔχουμε ἔννοια ἐστερημένη βάθους· ἐάν πάρω ἓνα παράδειγμα, τήν «ὠδικότητα» ἐνός πτηνοῦ, καί ἀφαιρέσω τήν εἰδοποιό του διαφορά (ὠδικότης), θά ἔχω τήν ἔννοια τοῦ πτηνοῦ καί στή συνέχεια τοῦ ζώου, τοῦ ὀργανικοῦ, τοῦ σώματος καί τέλος τοῦ ὄντος· ἡ ἔννοια τοῦ ὄντος ἔχει ἐλάχιστον βάθος, ἀλλά καί μέγιστον πλάτος. Οἱ κατηγορίες ἐνυπάρχουν καί στή γλωσσική διατύπωση, ὅπως ὁ ᾽Αριστοτέλης μνημονεύει· τὸ οὐσιαστικόν π.χ. δηλώνει τὸ ἀντικείμενον, τὸ ρῆμα τήν κατάστασιν καί τήν μεταβολήν, τὸ ἐπίρρημα τήν μορφήν τοῦ χρόνου καί τοῦ τόπου· γνωστὲς εἶναι οἱ δέκα κατηγορίες τοῦ ᾽Αριστοτέλη, ὅπως: «οὐσία», «ποσόν», «σχέσις», «τόπος», «χρόνος», «θέσις», «ἔχειν», «πράττειν», «πάσχειν», καθὼς καί οἱ ἀνάλογες τοῦ Καντίου.

Ὅτι ἡ ἔννοια τοῦ «Εἶναι» ἀπὸ τὴν ἄποψη τῆς κατηγορίας στερεῖται βάθους εἶναι γεγονὸς πασιφανές, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸ πάρα πάνω παράδειγμα· ἡ ἔννοια τοῦ ὄντος ἐνέχει μέγιστον πλάτος, ἀλλὰ στερεῖται παντελῶς βάθους· πράγματι κάτω ἀπὸ τὸ «Εἶναι» δέν ὑπάρχει τίποτε, ἐνῶ πάνω στὸ «Εἶναι» προσδιορίζουμε ἄπειρες ἔννοιες. Θὰ μπορούσε ἐπίσης κανεὶς νά προσθέσῃ, ὅτι ἡ ἔννοια τῆς «᾽Ιδέας» σὰν βασικὴ θεμελιώδης ἔννοια τοῦ νοῦ, πού δέν ἐπιδέχεται «μερισμόν» σέ ἄλλες στοιχειώδεις ἔννοιες, μπορεῖ νά θεωρηθῇ σὰν κατηγορία τοῦ αἰσθητοῦ· ἡ «᾽Ιδέα» π.χ. τοῦ «ὠραίου» σὰν γενικὴ καθολικὴ ἔννοια περικλείει ἀπὸ πάσης ἀπόψεως τὴν τελείαν τῆς μορφῆς καί μετέχουν σ' αὐτὴν οἱ ἐπὶ μέρους ἔννοιες· εἶναι δηλ. αὕτὴ τὸ ἀρχέτυπον τῶν ἐπὶ μέρους. Ἐπειτα ἡ κατηγορία «᾽Ιδέα» ἐπιτυγχάνεται δι' ἀφαιρέσεως, ἐλαττωμένου τοῦ βάθους καί αὐξανομένου τοῦ πλάτους. Μὲ λίγα λόγια ἡ ἔννοια τῆς *Κατηγορίας* ἀποτελεῖ τὴν ἀνωτάτην ἔννοιαν τοῦ νοῦ καί περιέχει ὅλας τὰς ἐπὶ μέρους ἔννοιαις, πού ἀναφέρονται σ' αὐτήν.

Ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω διαπιστοῦται, ὅτι καί οἱ δύο ἔννοιες «᾽Ιδέα» καί «Κατηγορία» ἐνέχουν κοινὰ χαρακτηριστικὰ καί ἀκολουθοῦν ἰδίαν περιπὺ νοητικὴν πορείαν, ὅπως συμβαίνει μὲ τὶς κατηγορίες «Εἶναι» καί «᾽Ιδέα».

Οἱ ἐλεύθερα σκεπτόμενοι ἄνθρωποι ἔχουν ἀνάγκη νά διαβάσουν ἓνα περιοδικὸ σὰν τὸν «Δαυλό». Βοηθήστε τοὺς ἐκλεκτοὺς ἀνθρώπους τοῦ περιβάλλοντός σας νά «ἀνακαλύψουν» τὸν «Δαυλό» (βλέπετε ὀπισθόφυλλο).

ΜΕΤΕΩΡΙΣΜΟΙ

Νόμος τῆς Ἱστορίας ὁ Νόμος τῆς Φύσεως

1. Ἀνώτερο πνεῦμα γίνεται, ὅταν τὸ πνεῦμα εἶναι συνεπὲς πρὸς τὸν ἑαυτό του. Ἡ αὐτοσυνέπειά του αὐτὴ συμπίπτει μὲ τὸ γίγνεσθαι ὠρισμένων κανόνων, στοὺς ὁποίους ὑποκείνται καὶ τὸ ἴδιο καὶ τὰ πάντα: Κανόνες τοὺς ὁποίους ἐπιβάλλω στοὺς ἄλλους, ἀλλὰ δὲν ἐφαρμόζω ἐγώ, δὲν εἶναι κανόνες. Συνεπῶς ἀνώτερο πνεῦμα ποὺ βρίσκεται «ἔξω ἀπὸ τὸ παιχνίδι» τῶν ὑποκειμένων σ' αὐτὸ πνευμάτων οὔτε νοεῖται οὔτε ὑπάρχει.

2. Στὸν Συμπαντικὸ Νόμον, ὡς ἀνώτατον πνεῦμα, ἡ αὐτοσυνέπεια εἶναι τὸ **μοναδικό** βέβαιο γνώρισμά του. Ὑπάρχει καὶ λειτουργεῖ Σύμπαν μόνο-καὶ-μόνο, διότι δὲν ἐξαιρεῖται τίποτε ἀπὸ τὴν νομοτέλειά του. «Οὔτε ὁ μέγας Ἥλιος μπορεῖ νὰ ὑπερβῇ τὰ μέτρα του» (τοὺς νόμους ὑπάρξεως καὶ κινήσεώς του). Ἄν τὸ πράξη, δηλ. ἂν ἡ «λειτουργία» του γίνῃ ἀναρχη, δὲν θὰ αὐτοελέγχεται, δὲν θὰ αὐτοσυντηρῆται καὶ θὰ αὐτοκαταστραφῇ.

3. Στὴν Ἱστορία ὡς ἀνώτερο πνεῦμα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῇ ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς Ὁμάδος. Καὶ τοῦτο, διότι τὸ ἄτομο δὲν μπορεῖ νὰ ἐξασφαλίσῃ **μόνο** τοῦ τῇ συνέχεια τοῦ ἱστορικοῦ γίγνεσθαι — οὔτε καὶ τῇ συνέχεια (= ἀναπαγωγῇ) τοῦ φορέα τῆς Ἱστορίας: τοῦ ἀνθρωπίνου εἶδους. Ἡ Ὁμάδα ὡς ἀνώτερο πνεῦμα τῆς Ἱστορίας δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλη ἀπὸ **σύμπασα τὴν ἀνθρωπότητα**. Καὶ τοῦτο, διότι τυχὸν ἐξαίρεση ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς

Ὁμάδας ἔστω τοῦ πνεύματος ἐνὸς ἀνθρώπου καταργεῖ τὴν (ἐξ ὀρισμοῦ καθολικῆ) αὐτοσυνέπειά της, συνεπῶς καταργεῖ τὸν αὐτοέλεγχον καὶ τὴν αὐτοσυντήρησή της, συνεπῶς ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν αὐτοκαταστροφή της.

4. Μετὰ ταῦτα κάθε ἀτομικὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα ποὺ βρίσκεται σὲ δυσαρμονία (ἐκτὸς κανόνων) μὲ τὸ ἐκάστοτε ἰσχύον ὁμαδικὸ πνεῦμα ἀποτελεῖ βόμβα στὰ θεμέλια τῆς «τρέχουσας Ἱστορίας». Καὶ ἀντιστρόφως, ὁμαδικὸ πνεῦμα ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ «χωρέσῃ» (συμπεριλάβῃ) στὴν ἰσχύ τῶν κανόνων τοῦ ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ ἀτομικὰ ἀνθρώπινα πνεύματα δὲν ἔχει συνέπεια πρὸς τὸν ἑαυτό του καὶ συνεπῶς δὲν λειτουργεῖ μὲ κανόνες. Ἡ «μοῖρα» ἐνὸς τέτοιου ὁμαδικοῦ («ἀνωτέρου ἱστορικοῦ») πνεύματος εἶναι ἀφευκτὴ: ἱστορικὸς θάνατος.

5. Ἡ Ἐξ-ουσία, ἡ παρὰ φύσιν ἱεράρχηση τῆς ἀνθρωπότητος ὡς ὁμάδος, ἐπὶ πολλὰς χιλιετίες ἀνεγείρει τὸ οἰκοδόμημά της σ' ἓνα οἰκόπεδο, στὸ ὑπέδαφος τοῦ ὁποίου εἶναι θαμμένες χιλιάδες βόμβες: οἱ ἀτομικὲς συνειδήσεις, τὰ ἀτομικὰ πνεύματα ποὺ δὲν «χωρᾶνε» μέσα στὸ ἰσχύον ἐξουσιαστικὸ-ὁμαδικὸ πνεῦμα. Οἱ βόμβες αὐτὲς ἄλλοτε ἐκρηγνυνται, ὅποτε ἡ Ἐξουσία ἀκρωτηριάζεται, ἄλλοτε «ἀφοπλίζονται» ἐγκαίρως μὲ τεχνητὰ μέσα ἀπὸ τοὺς εἰδικούς «πυροτεχνουργούς» τῆς (τεχνητὸς παραγκωνισμὸς ἢ δολοφονίες τῶν ἀξίων, φυσικὲς ἢ ἠθικὲς,

πολυαίμακτοι πόλεμοι, κατάπνιξη καὶ τεχνητὴ σίγηση-φίμωση τῶν «παραφωνούντων» πνευματικῶν πηγῶν λόγου κ.π.ᾶ.), ἄλλοτε «χωνεύονται» μέσα στὰ ἐξουσιαστικὰ γρανάζια, ἃν ἡ σκληρότητα καὶ ἡ ἐκρηκτικότητα τοὺς εἶναι περιωρισμένης ἰσχὺς κ.λπ. Τὸ **βέβαιον** πάντως συμπέρασμα, ποὺ συνάγεται ἀπὸ τὰ ἱστορικὰ αὐτὰ φαινόμενα, εἶναι διπλό: (α) ὅτι ἡ Ἐξουσία δὲν ἔχει αὐτοσυνέπεια, ἄρα **δὲν εἶναι ὑπαρκτὸ ἀνώτερο πνεῦμα** καὶ (β) ὅτι ἡ Ἐξουσία δὲν αὐτοελέγχεται καὶ δὲν αὐτοσυντηρεῖται.

Καὶ οἱ δύο αὐτὲς διαπιστώσεις μποροῦν νὰ συνοψισθοῦν σὲ μία: Οἱ ἰσχύοντες ἐξουσιαστικοὶ κανόνες δὲν εἶναι καθολικῆς ἰσχὺς, συνεπῶς δὲν εἶναι κανόνες, συνεπῶς ἡ Ἐξουσία δὲν λειτουργεῖ μὲ κανόνες — **εἶναι ἀναρχη**.

6. Τὸ ἄκρως ἐπικίνδυνον γιὰ τὴν συνέχιση τῆς Ἱστορίας (= τὴν ἐπιβίωση τοῦ ἀνθρώπινου εἴδους) εἶναι, ὅτι ἡ ἐνσυνείδητη Ἱστορικὴ Ζωὴ (= ἱστορικὸ γίνεσθαι) ἔχει διάρκεια ἐξαιρετικὰ βραχεῖα σὲ σύγκριση μὲ τὴν διάρκεια τοῦ Συμπαντικοῦ γίνεσθαι, μὲ ἀποτέλεσμα ἡ ταυτότης ἱστορικοῦ καὶ φυσικοῦ γίνεσθαι νὰ μὴ γίνεται ἀμέσως ἀντιληπτή. Ἐννοῶ, ὅτι ἡ ἐπιβίωση τῆς Ἐξουσίας μὲ τὰ προαναφερθέντα τεχνητὰ μέσα (τὰ συγκροτούμενα μὲ τοὺς κανόνες αὐτοσυνέπειας, αὐτοελέγχου καὶ αὐτοσυντηρήσεως τοῦ **ἀνωτέρου πνεύματος** τῆς Φύσεως) ἐδραίωσε στοὺς «σοφοὺς» τοῦ Ἐξ-

ουσιασμοῦ τὴν ψευδαίσθηση ἢ τὴν αὐταπάτη, ὅτι «ὅλα πᾶνε καλὰ» καὶ τίποτε δὲν εἶναι ἔκρυθμο: Οὔτε ὁ παραγκωνισμὸς ἢ ἡ φυσικὴ ἢ ἡθικὴ δολοφονία τῶν ἀρίστων οὔτε ἡ «μέθοδος τοῦ πέρα βρέχει» οὔτε ἡ βεβαιότητα περὶ ὑπάρξεως «Ἐκλεκτοῦ Λαοῦ (ἐκτοπλάσματος τοῦ ἀνθρώπινου εἴδους) οὔτε... — Ἄς σταματήσω ἐδῶ: Αὐταρέσκεια γαιοπυριμιχθητικὴ «πετυχημένων», ποὺ — πιθανόν — «θὰ τὴν βγάλουν» ἰσοβίως, ἀλλὰ τὸ πολὺ ἔως... ἰσοβίως, ὡς «πετυχημένοι».

7. «Ὅταν μιὰ μυῖα πετάη στὸ Κουὲν Λούν, οὔτε τὰ Ἰμαλαία (χιλιάδες χιλιόμετρα μακρὰ) μένουν ἀτράνταχτα», λέει ἡ κινεζικὴ σοφία. Τοῦτο προσυπογράφει καὶ ἀποδέχεται καθ' ὁλοκληρίαν ἡ «τελευταία λέξη» τῆς σύγχρονης Θεωρητικῆς Φυσικῆς. Τοῦτο ἐπίσης εἶναι ἀκριβῶς ὅ,τι διαφεύγει ἀπὸ τοὺς «σοφοὺς» τοῦ Ἐξουσιασμοῦ. Τὰ «Ἰμαλαία» τῆς Ἐξουσίας, τὸ γιγαντιαῖο ἐξουσιαστικὸ οἰκοδόμημα, θὰ «τραντάζεται» συθήμελα, ἐν ὅσῳ ἡ «λειτουργικότητά» του δὲν ὑπόκειται σὲ κανόνες καθολικῆς ἰσχὺς. Ἡ τεχνητὴ «μυιοκτονία» δὲν ἐξαλείφει τίς «μυῖγες», ὅταν τὰ θεμέλιά του εἶναι πελματωμένα στὸ βοῦρκο· τὸ «ἀνώτερο πνεῦμα τῆς Ἐξουσίας» εἶναι νεκρό. [Συμπληρωματικὴ σκέψη: Ἄν τὸ πνεῦμα τῆς Ἐξουσίας ἐπιμένῃ νὰ ἐγκλείσῃ «μέσα του» τὸ ἀνώτερο ὁμαδικὸ πνεῦμα, ἡ ἀνθρωπότης εἶναι ἐπίσης νεκρή].

Μετέωρος

Ζητεῖτε τὸν «Δαυλὸ» ἐκεῖ ποὺ διατίθεται (βλέπετε ὀπισθόφυλλο), **ἀκόμη κι ὅταν δὲν σᾶς τὸν δίνουν** — ἴσως αὐτὸ ἀποτελεῖ λόγον, γιὰ νὰ τὸν ζητῆτε μὲ μεγαλύτερη ἐπιμονή...

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Ναί, «για τὰ λεφτὰ» διεκδικούσαμε τούς 'Ολυμπιακούς...

Κύριε διευθυντά

Ἡ ἀπώλεια τῆς Ὀλυμπιάδος ἀπέδειξε, ὅτι οἱ Νεοέλληνες βαλκάνιοι ἐξακολουθοῦν νὰ μὴ γνωρίζουν νὰ ἡττῶνται. Δίχως ὀργάνωσι, δίχως ἐργασία, δίχως προετοιμασία, δίχως πληροφόρησι, δίχως χρήματα ἤθελαν νὰ κερδίσουν μίαν χωρίς κόπον εὐκολὴ νίκη. Ἀπέτυχαν. Καὶ μόλις ἀπέτυχαν, ἀμέσως εἶχαν ἔτοιμὴ τὴν ἀπάντησιν: «Φταῖνε ὅλοι οἱ ἄλλοι ἐκτὸς ἀπὸ ἐμᾶς». Εἶχαν ἔτοιμὴ τὴν λασπολογία: «Ἡ Ἀτλάντα πλήρωσε, ἡ Κόκα-Κόλα πλήρωσε, τὰ μέλη τῆς Διεθνoῦς Ὀλυμπιακῆς Ἐπιτροπῆς ἐξαγορασθήκαν» κ.τ.λ. Εἶχαν ἔτοιμὴ καὶ τὴν πομπώδη ἀερολογία ὅτι «ἡ Κόκα-Κόλα νίκησε τὸν Παρθενῶνα».

Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ἀπλούστατη. Ἡ πόλις τῆς Ἀτλάντας εἶχε κάθε δικαίωμα νὰ υποβάλῃ αἴτησι ὑποψηφιότητος, γιὰ νὰ ἀναλάβῃ τὴν Ὀλυμπιάδα τοῦ 1996, ὅπως ἄλλως τε ἔκαναν καὶ ἄλλες πόλεις. Ἡ αἴτησις τῆς Ἀτλάντας ἐβασίσθη σὲ **πραγματικά στοιχεῖα**, τὰ ὁποῖα οὐδεὶς ἠδυνήθη νὰ ἀμφισβητήσῃ. Συγκεκριμένως ἡ Ἀτλάντα:

1. Ἐδῶσε ἐγγυήσεις γιὰ τὴν **οἰκονομικὴ ὑπερεπάρκειά** τῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἐξόδων τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων. Ἐνῶ ἡ Ἑλλάς εἶναι κράτος μὲ ἐλλειμματικὸ προϋπολογισμό.

2. Ἀπέδειξε, ὅτι τὸ **πολιτικὸ της καθεστῶς εἶναι σταθερὸ** καὶ οὐδεμία κυβερνητικὴ κρίσις πιθανολογεῖται. Ἐνῶ ἐδῶ ἡ ἀντιπολίτευσις ἀπαιτεῖ νὰ φύγῃ ἡ κυβέρνησις καὶ ὁ κ. Παπανδρέου ὁμιλῶν στὸ Αἰγάλεω πρὸς ὁπαδούς του ἐξήτει νὰ τοὺς ἀκούσουν εἰς τὸ Τόκυο.

3. Ἐβεβαίωσε, ὅτι **ἡ τρομοκρατία εἶναι ἀνύπαρκτος** εἰς τὴν Ἀτλάντα, ὥστε οὐδεμία ἀνησυχία νὰ ἔχῃ ὁ κόσμος ποῦ θὰ προσέλθῃ ἐκεῖ. Ἐνῶ ἐδῶ ἡ 17N ἀνεκοίνωσε, ὅτι «τὸ καλὸ πρᾶγμα ἀργεῖ νὰ γίνη», ὑπονοοῦσα μελλοντικὸ μεγάλο κτύπημα.

4. Ἐξησφάλισε τὴν **ἀπόλυτη συνεργασία, κατανόησι καὶ συμπαράστασι** τῶν ὀργανισμῶν κοινῆς ὠφελείας γιὰ τὴν καλύτερη ἐξυπηρέτησι τοῦ πλήθους τῶν φιλάθλων καὶ τῶν ἀθλητῶν. Ἐνῶ ἐδῶ ὀργιάζουν οἱ ἀπεργίαι τῆς ΔΕΗ, Τραπεζῶν, Συγκοινωνιῶν κ.τ.λ.

5. Ἐδειξε τὴν **ὑπάρχουσα ἀθλητικὴ καὶ λοιπὴ ὑποδομή**, ὥστε ἔπεισε ὅτι οὐδὲν πρόβλημα θὰ ὑπάρχῃ στὸ θέμα τῶν ἐγκαταστάσεων, ξενοδοχείων, ἐπικοινωνιῶν κ.τ.λ. Ἐνῶ ἐδῶ θὰ κάνουμε τὸ «μετρώ», θὰ κτίσωμε ἐγκαταστάσεις, θὰ ἐκσυγχρονίσωμε τὴν τηλεπικοινωνία καὶ ὅλο θά, θά, θά...

6. Ἐπεσήμανε τὴν **ἀπουσία νέφους** εἰς τὴν Ἀτλάντα, γεγονόςς τὸ ὁποῖο ἐξασφαλίζει τὸ ἀπαραίτητο ὑγιεινὸ περιβάλλον. Ἐνῶ ἐδῶ ταιλαιπωρούμεθα 15 χρόνια μὲ τὸ νέφος καὶ ὑποσχόμεθα νὰ λάβωμε μέτρα τὴν ἐπομένη ἐξαετία.

7. Παρουσίασε τὴν **τέλεια συγκοινωνιακὴν ὀργάνωσι τῆς πόλεως**, ὥστε οὐδὲν κυκλοφοριακὸ μικροπρόβλημα θὰ ὑπάρξῃ. Ἐνῶ ἐδῶ ἐπικρατεῖ πλήρης κυκλοφοριακὸ χάος, τὸ ὁποῖο μὲ τὴν προσέλευσι ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων θὰ ἐνταθῇ.

8. Ἐδραστηριοποιήθη **δυναμικὰ πρὸς ὅλες τὰς κατευθύνσεις** τὰ δύο τελευταῖα χρόνια. Χαρακτηριστικῶς σημειῶνω, ὅτι ἡ ἀντιπροσωπεΐα τῆς Ἀτλάντας στὸ Τόκυο εἶχε πλέον τῶν τετρακοσίων μελῶν καὶ κόστισε ἐπτά ἑκατομμύρια δολλάρια!! Ἀντιλαμβάνεσθε τί ποσὰ ἐδαπανήθηκαν σὲ δημόσιες σχέσεις, ἐπαφῆς κ.τ.λ. κατὰ τὴν τελευταία διετία. Ἐνῶ τὸ νεοελληνικὸ κρατίδιο, ἀντὶ νὰ δρᾷ στὸ ἐξωτερικόν, διεφημίζετο μὲ ἑορτὲς στὸ Παναθηναϊκὸ Στάδιο (!), καὶ στὸ ἐξωτερικόν οἱ δημόσιες σχέσεις μας ἦσαν ἕνας ἀργυροῦς χαρτοκόπτης σὲ κάθε μέλος τῆς ΔΟΕ, «μουςακάς» στὴν Ἑλληνικὴ Ταβέρνα καὶ μία... Ἀφρικανὴ καλλονὴ στὸ Ἑλληνικὸ περίπτερο.

Ἐν συνόψει ἡ Ἀτλάντα εἶχε τὸ προβάδισμα στὰ οἰκονομικά, στὴν πολιτικὴ σταθερότητα, στὴν ἀσφάλεια, στὴν συνεργασία μὲ κοινοφελεῖς ὀργανισμούς, στὴν ὑποδομὴ, στὸ κυκλοφοριακὸ, στὴν τηλεπικοινωνία, στὴν καθαρὴ ἀτμόσφαιρα, στὶς δημόσιες σχέσεις καὶ τὸ ἀποφασιστικὸ βάρος τοῦ κράτους τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν.

Ἡ Ἀθήνα ἔναντι αὐτῶν τί εἶχε; Τὸ «ἠθικὸ ἐπιχείρημα» νὰ ἔλθῃ ἡ Ὀλυμπιάδα μετὰ 100 χρόνια ἐδῶ καὶ κάτι φληναφήματα περὶ Ὀλυμπιακοῦ ιδεώδους κ.τ.λ. Τίποτε ἄλλο. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ «ἠθικὸ ἐπιχείρημα» φρόντισαν νὰ τὸ καταστρέψουν. Διότι, ὅταν ἡ τέως ὑπουργὸς πολιτισμοῦ (!!!) καὶ ἐπιστημῶν (!!!) κα Μελίνα Μερκούρη-Ντασσὲν καυχᾶται στὴν τηλεόρασι MEGA CHANNEL, ὅτι «**δέχτηκε νὰ θάψουν τὰ ἀρχαῖα κάτω ἀπὸ τὴν ἀσφαλτο τῆς Ἱερᾶς ὁδοῦ, γιὰ νὰ τὰ προστατέψῃ**» (γιὰ περισσότερα ἐξωφρενικὰ βλέπε «Ἐλεύθερον Τύπον» 15-9-90), γιὰ ποιά ἠθικὴ μπορεῖ κανεὶς νὰ ὁμιλῇ.

Αὐτοὶ ποὺ «μπαζώνουν» ὁλόκληρες ἀρχαῖες πόλεις, ποὺ καταχώνουν ἀρχαῖα θέατρα, ποὺ ἀσφαλτώνουν ἀνεκτίμητα μνημεῖα τέχνης, τολμοῦν νὰ ὁμιλοῦν γιὰ Ὀλυμπιακὸ ιδεώδη; Μᾶς κοροϊδεύουν δηλαδὴ; Καὶ καλὰ ἐμᾶς, ἀλλὰ οἱ ξένοι ἔχουν πληροφορίες, γνωρίζουν τὴν ἀλήθεια καὶ βλέπουν πόσο οἱ Νεοέλληνες βαλκάνιοι σέβονται τὸν ἀρχαιοελληνικὸ πολιτισμό.

Ποιοὶ ὁμιλοῦν γιὰ Παρθενῶνες; αὐτοὶ ποὺ ἀπαγορεύουν ἀκόμη καὶ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα στὶς πινακίδες τῶν αὐτοκινήτων; αὐτοὶ ποὺ ἀφελληνίζουν τὴν παιδεία; αὐτοὶ ποὺ στὸ κέντρο τῆς Ἀθήνας πρὸ τοῦ Δημαρχείου μετέτρεψαν μία ἀρχαία πόλι σὲ σκουπιδότοπο; αὐτοὶ νοιάζονται γιὰ τὸ Ὀλυμπιακὸ ιδεώδες; Ὁχι! Ψεύδονται.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι μία. Ἦθελαν τὴν Ὀλυμπιάδα ὅχι γιὰ τὴν Ὀλυμπιάδα, ἀλλὰ

γιὰ νὰ πάρουν οἱ φιλικές των ἑταιρεῖες τὰ ἔργα καὶ νὰ θησαυρίσουν. Θὰ περιέφεραν τὸν δίσκο τῆς ἐπαιτείας σὲ Ἑλληνες ἐφοπλιστὲς κυρίως καὶ ξένες Τράπεζες, γιὰ νὰ κερδοσκοπήσουν ἐν ὀνόματι τῆς Ὀλυμπιάδος. Καὶ τώρα ποὺ ἔχασαν τὴν εὐκαιρία πλουτισμοῦ, θρηνοῦν τάχα γιὰ τὴν ἀπώλεια τῆς Ὀλυμπιάδος καὶ βάζουν στὸ βέβηλο στόμα τους τὸ Ὀλυμπιακὸ ιδεώδες, μὲ τὸ ὁποῖο οὐδεμία σχέσι ἔχει τὸ νεοελληνικὸ βαλκανικὸ κρατίδιο. Ἀπόδειξι αὐτοῦ εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι σὲ ἀνοικτὴ συζήτησι ἀπὸ τηλεοράσεως ἔλεγαν οἱ γνωστοὶ ἐπώνυμοι: Τώρα μὲ τὴν Ὀλυμπιάδα θὰ κάνουμε τὸ «μετρώ», θὰ κάνουμε δρόμους, θὰ κάνουμε ἔργα ὑποδομῆς κ.τ.λ. καὶ θὰ γίνῃ ἡ Ἀθήνα ἀνθρώπινη πόλι. Δηλαδὴ δὲν ἤθελαν τὴν Ὀλυμπιάδα γιὰ τὴν Ὀλυμπιάδα, ἀλλὰ γιὰ τὰ ἔργα ποὺ θὰ ἐγίνοντο λόγω αὐτῆς καὶ ἀπὸ τὰ ὁποῖα θὰ κέρδιζαν χρήματα. Ἄλλως τε ἡ ὁμολογία τους, ὅτι ἡ Ἀθήνα δὲν εἶναι πόλι ἀνθρώπινη, ἦτο ἀρκετὴ γιὰ νὰ τῆς ἀρνηθοῦν τὴν Ὀλυμπιάδα. Καὶ καλῶς ἔκαναν.

Μετὰ τὴν ἄρνησι ζήτησαν οἱ βαλκάνιοι οἱ οἰκοῦντες στὸν Ἑλληνικὸ χῶρο καὶ ἔδειξαν πόσο ἀνώτεροι ἦσαν. Ἡ κυβερνήσι κατηγόρησε τὴν ἀντιπολίτευσιν. Ἡ ἀντιπολίτευσιν κατηγόρησε τὴν κυβερνήσι. Ἄλλοι τὸν Ὀλυμπιονίκην Κωνσταντῖνο. Ἄλλοι τὸν Σάμαρανκ, ἄλλοι τὴν Κόκα-Κόλα καὶ τὸ CNN, ἄλλοι τοὺς Ἀμερικανούς — γιὰ τὸν πνευματικὸ κόσμον, σύμπαντα καθεύδοντα, «πέρα βρέχει». Τὸ «Λήμνος» συμβάλλει στὴν ἐπαναφορὰ τοῦ ἐμίρη καὶ ἡ ΔΕΗ σβήνει τὰ ἡλεκτρικὰ φῶτα, τὰ μόνον ποὺ ἀπέμειναν σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν τόπο.

Μετὰ τιμῆς
Κωνσταντίνος Πλεύρης
Δικηγόρος
Ἀθήνα

Γιὰ τοιοὺς «Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες» μιλοῦσαν;

Κύριε διεθυντά,

«...Οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες ξεκίνησαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ἀνήκουν στὴν Ἑλλάδα,

θὰ ἐπιστρέψουν καὶ θὰ παραμείνουν γιὰ πάντα στὴν Ἑλλάδα. Στὴν χώρα ποὺ τοὺς δημιούργησε καὶ τοὺς ἀνέδειξε. Στὴν μόνην

χώρα που έχει το δικαίωμα της τέλεσής τους στο ιερό χώρο που γεννήθηκαν μερικές χιλιάδες χρόνια πριν...».

Για ποιους 'Ολυμπιακούς άραγε λέγανε; ποιους 'Ολυμπιακούς έννοούσαν; Τους 'Ολυμπιακούς αγώνες της αρχαίας 'Ελλάδας, όπου λάμβαναν μέρος μόνον "Έλληνες αθλητές; Τους 'Ολυμπιακούς, που ούτε να τὸ διανοηθεῖ καν μπορούσε «πᾶς μὴ "Ελληνην», ὅτι θὰ τοῦ γινόταν ἡ τιμὴ τῆς συμμετοχῆς; Τους 'Ολυμπιακούς αγώνες, που γιὰ τὴ τέλεσή τους σταματοῦσε κάθε ἐχθροπραξία σ' ὅλο τὸν 'Ελλάδικο καὶ 'Ελληνικό χώρο; Τους 'Ολυμπιακούς, που μόνο ἔπαθλο γιὰ τοὺς νικητὲς ἀθλητὲς εἶχαν τὸν κότινο, ἓνα κλαδί ἀπ' τὴν ἱερὴ ἐλιά που φύτευε ὁ ἰδρυτὴς τους 'Ηρακλῆς 'Αλκίδης στὸν θεῖο χώρο τῆς 'Ολυμπίας; Τους 'Ολυμπιακούς αγώνες, που γίνονταν μὲ καθαρὸ φίλαθλο πνεῦμα «γιὰ τὸν ἀγῶνα τὸν καλό», «γιὰ τὸ εὖ ἀγωνίζεσθαι», που σκοπὸ εἶχαν τὴν ἀνάπτυξη καὶ προώθηση αὐτοῦ τοῦ πνεύματος καὶ ὄχι τὴν δημιουργία *ρεκόρ* καὶ *ρέκορντμεν*; ('Αραγε ἀπὸ τοὺς προγόνους μας ἔλειπε τὸ πνεῦμα καὶ ἡ γνώση γιὰ τὴν δημιουργία αὐτῶν τῶν δύο βαρβαρικών λέξεων, που κατέστρεψαν τὸ φίλαθλο πνεῦμα, τοὺς ἀθλητὲς καὶ τοὺς φιλάθλους ἀκόμα, μετατρέποντάς τους σὲ ἀβούλους καὶ ἄνοες ὁπαδοῦς;)

"Οχι! Οἱ πάντες έννοοῦν τοὺς σύγχρονους, κατ' ὄνομα μόνον, «'Ολυμπιακούς». Καὶ λέω κατ' ὄνομα, ἀφοῦ δέν γίνονται πλέον στήν 'Ολυμπία. Λογικό εἶναι οἱ ἀγῶνες τῆς Κορέας νὰ λέγονται Κορεάτικοι καὶ τῶν ΗΠΑ 'Αμερικάνικοι. Τῆς Μόσχας Μοσχοβίτικοι ἢ Ρώσικοι καὶ τῆς Οὐγκάντα, δέν ξέρω κι ἐγὼ πῶς. 'Ολυμπιακοὶ ὅμως γιατί; **Μὲ ποῖο δικαίωμα ὁ ἰδρυτὴς αὐτῶν τῶν ἀγῶνων, ὁ Πιερ ντε Κουμπερτέν, σφετερίστηκε τὸ ὄνομα;** ποῖον ρώτησε καὶ ποῖος τοῦ ἔδωσε τὸ δικαίωμα; πῶς κατοχύρωσε τὸ «copyright» τοῦ ὀνόματος; ποῦ καὶ μὲ ποῖο δικαίωμα τοῦ τὸ κατοχύρωσαν; πιθανόν μὲ τὸ ἴδιο σύστημα, που ἡ 'Ελληνική, ἢ 'Ελληνικότατη, φέτα ὀνομάζεται πλέον White Cheese, ἀφοῦ φέτα λέγεται, μετὰ ἀπὸ διεθνή κατοχύρωση, ὁ δανέζικος ἀσβέστης. "Αν μὲ τὸν ἴδιο τρόπο κατοχυρώθηκε

καὶ τὸ ὄνομα τῶν ἀγῶνων αὐτῶν καὶ ὁ έν λόγῳ κύριος φηγουράρει σὰν ἀναβιωτῆς τους, τότε πιστεύω πῶς σὰν "Έλληνας ἔχω κάθε δικαίωμα νὰ τὸ θέσω ὑπὸ ἀμφισβήτηση **καὶ νὰ μὴν τὸ ἀποδέχομαι.** (Μπορεῖ βέβαια νὰ έννοοῦσε «τύπου'Ολυμπιακῶν», ὅπως ἡ φέτα εἶναι «τύπου Δανίας», ἀλλὰ δέν ἔκανε ὅμως ποτέ, οὔτε αὐτὸς οὔτε ἄλλος κανεῖς, τὸν κόπο νὰ μᾶς τὸ διευκρινήσει).

'Ανεξαρτήτως αὐτῶν ἡ πραγματικότητα λέγει, ὅτι έννοοῦν τοὺς 'Ολυμπιακούς, ὅπου παίρνουν μέρος κάθε λογῆς «βάρβαροι». Καὶ λέγοντας βάρβαροι, δέν έννοῶ ἀπὸ ἀποψῆς πολιτισμοῦ καὶ τεχνολογικῆς ἐξέλιξης, ἀλλὰ πνευματικῶς βάρβαροι. Βάρβαροι, που στόχο τους ἔχουν τὴν ἐπιτευξη ρεκόρ, γιὰ νὰ προσληφθοῦν ἀπὸ τὴν τάδε ἢ τὴν δεῖνα διαφημιστικὴ πολυεθνικὴ ἐταιρεία καὶ νὰ διαφημίσουν τὴν Coca Cola, τὴν Adidas, τὴν κι ἐγὼ δέν ξέρω ποιά ἄλλη μεγαλοεταιρεία.

'Έννοοῦν τοὺς 'Ολυμπιακούς ἀγῶνες, που τὴν μεταφορὰ τῆς ἱερῆς φλόγας νοικιάζουν μὲ τὸ μέτρο οἱ πολυεθνικὲς γιὰ τὴν διαφήμισή τους, προσαρμοσμένες ἀπόλυτα στὶς σύγχρονες ἐπιταγὲς τῆς ἐπιτυχημένης διαφήμισης καὶ τῆς τέλεσης τῶν ἱερότερων, σπουδαιότερων καὶ μεγαλύτερων ἀθλητικῶν ἀγῶνων τῆς 'Αρχαίας 'Ελλάδας, που τὸ μέγεθος τοῦ πνευμάτος τῆς οἱ σύγχρονοι τεχνολογικά πολιτισμένοι βάρβαροι δέν εἶναι σὲ θέση νὰ πλησιάσουν οὔτε κατ' ἐλάχιστον οὔτε κατ' ἰδέαν.

'Έννοοῦν μόνον τοὺς ἀγῶνες που κατὰ τὴν διάρκεια τῆς διεξαγωγῆς τους δέν σταματοῦν οἱ ἐχθροπραξίες καὶ ἡ Τρομοκρατία, δέν εἶναι ἀποβλητέοι οἱ ἀθλητὲς που οἱ χώρες τους εἶναι σὲ ἐμπόλεμη κατάσταση. 'Έννοοῦν τοὺς ἀγῶνες ὅπου ἀποθεώνονται, παγκόσμια, ἀπὸ τὰ ἀθλητικά δελτία τῶν ραδιοτηλεοπτικῶν μέσων οἱ ἀθλητὲς που πέτυχαν νέα φανταστικά, ὑπεράνθρωπα ρεκόρ, ένῳ στὸ ἴδιο δελτίο εἰδήσεων ἀναφέρεται ἡ σφαγὴ δεκάδων ἢ ἑκατοντάδων ἀμάχων ἀντιπάλων τους ἀπ' τοὺς ὁμοεθνεῖς τους στρατιῶτες, κατ' ἐντολὴν τῶν Κυβερνήσεών τους. "Αλλῶστε δέν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε πῶς βρίσκονται σὲ ἐμπόλεμη κατάσταση... Σύγχρονοι 'Ολυμπιακοὶ ἀγῶνες (:)

είναι αυτοί. Olympic Games είναι αυτοί, και όλα επιτρέπονται. Τό μόνο που δεν επιτρέπεται, τὸ μόνο ἐξοβελιστέο, εἶναι τὸ «εὐ ἀγωνίζεσθαι».

Ἐνδέχεται, φυσικά, νὰ ἐννοοῦν καὶ τοὺς ἀγῶνες μὲ τοὺς «ντοπαρισμένους» ἀθλητὲς καὶ τὸ αἰσχος τῆς κατάντιας τους μὲ τὰ «ἀντιντόπινγκ τέστ». Τοὺς ἀγῶνες, ποὺ τὸ δάφνινο στεφάνι εἶναι φτιαγμένο μὲ διαφημιστικὲς προσφορὲς καὶ συνοδεύεται μὲ κύπελλο γεμάτο δολλάρια, ἀρκετά, ἴκανα καὶ κατάλληλα γιὰ τὴν ἐξαγορά καὶ τῆς τελευταίας συνειδήσεως. Μὴν ξεχνᾶμε, βεβαίως, καὶ τὸ πλαστικὸ κλαδί τῆς ἐλιάς. Πλαστικὸ σὰν τὴν «εἰρήνη» ποὺ ἐπαγγέλλεται. Πλαστικὸ καὶ ψεύτικο, ὅπως ἡ ὅλη ὑπόθεση τῶν ἀγῶνων.

Μπορεῖ νὰ ἀναφέρονται, τέλος, καὶ στὸ ὅλο πλῆγμα τῶν κάθε εἶδους ἀθλητικῶν συναντήσεων μὲ ἀποκορύφωμα καὶ μέγιστο γεγονός τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες τους, ποὺ ἐπιδιώκουν καὶ καταφέρνουν νὰ δημιουργήσουν τοὺς σύγχρονους ὁπαδούς. Φίλαθλοι δὲν ὑπάρχουν πιά σήμερα, ἀλλὰ, καὶ ἂν ὑπάρχουν, εἶναι οἱ ἐξαιρέσεις στὸν γενικὸ κανόνα, ποὺ χάνονται θαμμένες στὸ σωρὸ τῶν σκουπιδιῶν-ὁπαδῶν, στὶς ὁρδὲς τῶν χούλιγκανς, ποὺ μεταφέρουν τὶς σύγχρονες φίλαθλες «ἰδέες» τοὺς ἔξω ἀπ' τοὺς ἀγωνιστικοὺς χώρους, στὰ πεζοδρόμια, μέσα στὶς βιτρίνες τῶν καταστημάτων, στὰ μέσα μαζικῆς μεταφορᾶς καὶ σὲ κάθε πιθανὸ ἢ ἀπίθανο σημεῖο ὅπου μπορεῖ νὰ φτάσει ἡ χάρις τους. Ἐξυπακούεται, φυσικά, ἡ προηγούμενη ὀλοσχερὴ καταστροφὴ τοῦ ἀγωνιστικοῦ χώρου, τῶν κερκίδων, τῶν ἀποδυτηρίων καὶ ὅλων ὧσων ἔχουν ἢ ποὺ μπορεῖ νὰ ἔχουν σχέση μὲ τοὺς ἀγῶνες, ἄ-

ψυχων καὶ ἔμψυχων. Ἀθλητὲς, διαιτητὲς, κριτὲς, ἀντίπαλοι, χούλιγκανς, ἀνύποπτοι περαστικοί. Ὅλοι καὶ ὅλα θύματα τοῦ ἱδίου βορβορώδους ἀθλητικοῦ «πνεύματος».

Αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνες ἐννοοῦν, αὐτοὺς δυνειρεύονται, αὐτῶν τῶν ἀγῶνων τὴν τέλεση διεκδικοῦμε μονίμως στὴν χώρα μας· καὶ ἔχουν τὸ θράσος, νὰ λένε γιὰ ἐπιστροφὴ τῶν ἀγῶνων στὸν τόπο, στὰ ἱερὰ χῶματα ποὺ τοὺς γέννησαν. Μὰ ὁ τόπος αὐτὸς ποτὲ δὲν γέννησε τέτοιους, αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνες. Ποτὲ δὲν θὰ μπορούσαν οἱ κάτοικοί του νὰ γεννήσουν τέτοια «ἀθλητικά» ἐκτρώματα. Νὰ ἐπινόησουν τέτοια βαρβαρικά «ἀθλητικά» ἐξαμβλώματα.

Οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες, οἱ Ἑλληνικοὶ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες, χάθηκαν ὀριστικά καὶ ἀμετάκλητα ἀπ' τὸν φανατισμὸ τοῦ χριστιανοῦ Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορα Θεοδοσίου. Χάθηκαν ὀριστικά καὶ ἀμετάκλητα ἀπ' τὸ μῖσος τοῦ στὴν Ἑλλάδα, τοὺς Ἑλληνες καὶ τὸ Ἑλεῦθερο Ἑλληνικὸ Πνεῦμα, τὸν δημιουργὸ τέτοιου ἀθλητισμοῦ (σὺν τοῖς ἄλλοις), οἱ ὅποιοι μὲ κάθε τρόπο, ἀκόμα καὶ μὲ τὴν σφαγὴ χιλιάδων Ἑλλήνων, προσπάθησε νὰ πνίξει καὶ νὰ ἐξαλείψει ἀπ' τὸ πρόσωπο τῆς γῆς. Τὸ κατόρθωσε. Γι' αὐτὸ καὶ ἀνακηρύχθηκε ἅγιος καὶ μέγας...

Πῶς τώρα θὰ ἀναστηθοῦν οἱ νεκροί; ποιὸς ζητάει *συγγνώμη*; καὶ ποιὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ μπορεῖ νὰ τὴν δώσει;

Μετὰ τιμῆς
Γιώργος Καραμολέγκος
Ἀρχιεπελάγου 119
165 62 ΓΛΥΦΑΔΑ

Σύγχυση περὶ τὴν Ἑλληνικότητα — ἢ κάτι χειρότερο;

Κύριε διευθυντά,

Στὸ τεῦχος 105/Σεπτέμβριος 1990 τοῦ «Δαυλοῦ» διάβασα μιὰ περίεργη ἐπιστολή, ποὺ σὰς ἐστάλη ἀπὸ κάποιον κύριον «Νικηφόρο Πολίτη» (ψευδώνυμο), κάτοικον Ἀγγλίας. Μολονότι ἡ σχετικὴ ἀπάντησή τοῦ περιοδικοῦ σας ἦταν συντριπτικὴ γιὰ τὸν ἐπιστολογράφο, ἃς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ

παρατηρήσω κι ἐγὼ τὰ ἐξῆς. Χαρακτηρίζω «περίεργη» τὴν ἐπιστολή, γιατί, ἐνῶ ὁ ἐπιστολογράφος ἀφήνει νὰ ἐννοηθῇ ὅτι κόπτεται γιὰ τὴν «Ἑλληνικότητα» τὴν ὁποία ὁ «Δαυλὸς» σταθερὰ καὶ μὲ συνέπεια ἐκφράζει, αὐτὸς ὁμιλεῖ περὶ «ἐλληνοσύνης». Γιατί; δὲν τοῦ ἀρέσει ὁ ὅρος Ἑλληνικότητα; μήπως ἐπειδὴ ἡ «Ἑλληνοσύνη» του συ-

νειρμικά οδηγεί στην άνθελληνική «Ρωμιοσύνη»...

Όμιλεί επίσης περί ατολμίας του «Δαυλού» (που όλοι γνωρίζουν, ότι δεν λογαριάζει τίποτα μπροστά στην αλήθεια). Και τέλος, ενώ περιμένει «μὲ μεγάλο ενδιαφέρον» τὸ βιβλίο τοῦ κ. Ἡλίας Τσατσόμοιρου, ταυτοχρόνως ἀσπάζεται τὸ «*σχέδιο Παύλου Πισάνου*», λὲς καὶ συνταιριάζουν ἡ φωτιά μὲ τὸ νερό...

Ἄν γιὰ κάτι ξεχωρίζει ἡ Ἑλληνικότητα, εἶναι ἡ ἐμμονή της στὴν ἐλευθερία καὶ τὴν ἀλήθεια· κι ἂν διακρίνεται γιὰ κάτι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, εἶναι ἡ δυνατότης ποὺ παρέχει νὰ διατυπώνονται οἱ θέσεις καὶ τὰ νοήματά της ἀσυγκρίτως πιὸ καθαρά, ἀπλᾶ καὶ κατανοητὰ ἀπὸ κάθε ἄλλη γλῶσσα τοῦ Κόσμου.

Χωρὶς περιστροφές, λοιπόν, ὁ κύριος «Νικηφόρος Πολίτης» ἄς μᾶς πεῖ αὐτὸ ποὺ θέλει νὰ πεῖ. Δὲν θὰ μᾶς ξαφνιάσει. Ἡ Ἑσπερία ἐδῶ καὶ 2000 χρόνια δὲν κάνει τίποτα ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ διαστρεβλώνει καὶ νὰ φέρει στὰ δικά της βάρβαρα μέτρα τὴν Ἑλληνικότητα. Καὶ ἦταν φυσικὸ ἐπόμενο μιὰ τέτοια «Ἑλληνοσύνη» νὰ θέλῃ νὰ στηριχθεῖ σὲ κάποιο... «*Ταμεῖο*» ποὺ θὰ

συγκεντρώνει χρήματα γιὰ κοινωφελές, «ἑλληνικὸ» ἔργο, ὅπως, προτείνει ὁ κ. «Νικηφόρος Πολίτης» καὶ νὰ ἐξαπολύσει προπαγανδιστικὲς «ἐπιχειρήσεις» μὲ τὴ βοήθεια κάποιας «*Σχολῆς καθοδηγητῶν τῆς ἑλληνοσύνης*», νὰ ξεπουλήσῃ τὸν Ὀλυμπο, ὥστε νὰ ἀναζωπωρωθοῦν ἐκεῖ ψευδώνυμες σύγχρονες ἐξουσιαστικὲς Ἀμφικτυονίες (ΟΗΕ) καὶ τὴν Ὀλυμπία ἀργότερα, γιὰ μόνιμο τέλεση ψευδεπιγράφων ἀρχαιοπρεπῶν ἀγώνων τῆς «Κόκα-Κόλα»...

Μὲ ἄλλα λόγια ἡ «Ἑλληνοσύνη» τοῦ κυρίου «Πολίτη», ἂν κατάλαβα καλά, μεταφράζεται σ' ἓνα ἀκόμη Κέντρο Ἐξουσίας, Μισελληνισμοῦ, Οἰκονομισμοῦ καὶ προπαγάνδας... Λυπᾶμαι, ἀλλὰ δὲν πρωτοτυπεῖ ὁ ἐπιστολογράφος. Ἡ Ἑλληνικότητα δὲν «καπελλώνεται» μὲ τέτοιες συνταγές. Καὶ ὁ παραπαίων Κόσμος τοῦ Μισελληνισμοῦ δὲν πρόκειται νὰ σωθεῖ μὲ μιὰ ἀκόμη πλαστογράφηση τῆς γνήσιας ἑννοιας τῆς Ἑλληνικότητας.

Μὲ τιμὴ
Σπύρος Νόνικας
Οἰκονομολόγος
Λέσβου 60, Κυψέλη

Προσφορά παιδείας γιὰ τοὺς Ἑλλήνες τῆς Ν. Ἰταλίας

Κύριε διευθυντά,

Μὲ βαθυτάτη συγκίνηση διαβάσαμε τὴν πικρὴ ἀλήθεια στὴν ὑπερήφανη ἐπιστολὴ τοῦ αἰδεσιμολογιωτάτου Ἱερέα κ. Renato Delos στὸ Martano Ν. Ἰταλίας («Δαυλός», τ. 101), ποὺ μὲ λακωνικὸ τρόπο ἀπευθύνεται σ' αὐτοὺς ποὺ προσφωνεῖ «ἀγαπητά μας ἀδελφία». Ἔχουμε λοιπόν βαθύτατη συνείδηση κι ἐμεῖς, ὅτι εἴμαστε ἀδελφία μὲ τοὺς Ἑλλήνες τῆς Ν. Ἰταλίας, θύματα καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ τῆς ἀδιαφορίας, ἴσως καὶ τῆς ἐχθρότητος τῶν πάσης φύσεως δῆθεν «ταγῶν» τοῦ ἔθνους μας σήμερα.

Ἀρθρογραφοῦμε στὸ περιοδικό σας «Δαυλός» καὶ συμμεριζόμαστε τὸν ἐθνικὸ προβληματισμὸ του ἰδίως στὸ θέμα «Γλῶσσα καὶ Παράδοση» μαζί μὲ ἓνα μεγάλο πλῆθος ὁμοφρονούντων ἀνθρώπων Ἑλλήνων ὃχι μόνο στὴν «ταυτότητα» ἀλ-

λὰ καὶ στὴν ψυχὴ. Ἐξ ἴσου μᾶς συγκινεῖ ἡ Ἔρευνα καὶ ἡ βίωση τῆς Ἀλήθειας.

Ἐγὼ καὶ ἡ γυναῖκα μου πρεσβυτέρα Δρ. Δέσποινα Κοντονοάτσιου θέλουμε κατὰ κάποιο τρόπο νὰ ἐπικοινωνήσουμε μὲ τοὺς ἀδελφούς μας Ἑλληνόφωνους τῆς Ν. Ἰταλίας, νὰ συνεργαστοῦμε, νὰ σκεφτοῦμε «*πῶς θὰ σηκώσουμε μαζί τὴν γλῶσσα μας*», ὅπως πολὺ χαρακτηριστικὰ γράφει στὴν ἐπιστολὴ του ὁ π. Renato Delos. Γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ σκεφθήκαμε τὰ κάτωθι:

α) Στέλνουμε γιὰ τὴν βιβλιοθήκη τοῦ Μαρτᾶνο ὡς δείγμα ἐλάχιστο τῆς ἐκτίμησής καὶ τῆς ἀγάπης μας τὴν διδακτορικὴ διατριβὴ τῆς γυναίκας μου καὶ

β) ρωτοῦμε, ἂν μᾶς χρειάζονται νὰ πᾶμε ἐκεῖ νὰ διδάξουμε τὴν γλῶσσα καὶ τὴν παράδοσή μας μέσω συζήτησης σὲ μικροὺς καὶ μεγάλους ἀδελφούς μας τῆς Μ. Ἑλλά-

δος· νὰ μάθουμε ὡς ἰδιῶτες τὰ προβλήματα τους, νὰ τοὺς γνωρίσουμε ἀπὸ κοντὰ μὲ στόχο φυσικὰ ἕναν καλύτερο συντονισμό δραστηριοτήτων στὸ μέλλον (ἐμεῖς προφανῶς ἔχουμε ἐλεύθερο χρόνο τὸν μῆνα Αὐγούστου).

Μιλοῦμε ἀρκετὲς γλῶσσες καὶ ἐπὶ πλεον ἐγὼ ἔχω ἐκτὸς τοῦ θεολόγου καὶ πτυχίο δασκάλου. Ἡ πρεσβυτέρα ἐπίσης ὡς ἐθνολογολόγος γνωρίζει σὲ βάθος τὴν γλῶσσα μας καὶ μπορεῖ νὰ τὴ διδάξει ἐπισημονικά.

Ἄν καὶ δὲν εἴμαστε «πλούσιοι», ἔχουμε κάποια οἰκονομικὴ ἄνεση, ἐφ' ὅσον δουλεύουμε ὅλο τὸν χρόνο σὲ 4 δουλειές. Πηγαίνοντας ἐκεῖ δὲν θέλουμε νὰ γίνουμε βάρος σὲ κανένα. Εἰσιτήρια, φαγητὸ κι ὅ,τι ἄλλο μποροῦμε νὰ τὰ ἀναλάβουμε. Ρωτοῦμε μόνο, ἂν ὑπάρχει ἡ δυνατότητα γιὰ ἕνα δωμάτιο μὲ δυὸ κρεβάτια ἢ ἕνα διπλὸ κρεβάτι, γιὰ νὰ μένουμε κάπου στὸ διάστημα τῆς παραμονῆς μας ἐκεῖ ἢ ἔστω νὰ νοικιάσουμε κάτι ἀπλό.

Γράψτε μας ἂν ὑπάρχουν «μαθητὲς» γιὰ νὰ διδάξουμε ἢ πρέπει νὰ κάνουμε «διαλέξεις» σὲ ἀκροατήριο. Ρωτῶ ἀκόμα, ἂν ὑπάρχει ἐλληνικὴ γραφομηχανή, φωτοτυπικὸ κ.τ.λ., ὥστε σὲ περίπτωσι ποὺ δὲν ὑ-

πάρχουν νὰ πάρουμε ἐμεῖς μαζί μας. Ὁμοίως, ἂν ὑπάρχει σὲ κάποιον ἕνα κομπιούτερ μὲ ἐκτυπωτή, θὰ ἀπέβαινε, πιστεύω, πολὺ χρήσιμο στὴν δουλειά μας, ὥστε κάποιες σημειώσεις κ.τ.λ. νὰ δίνουμε στὸ ἀκροατήριο, γιὰ νὰ παρακολουθῇ εὐκολότερα. Προσθέτως, εἶμαι πολὺ καλὸς χρήστης τῶν κομπιούτερ καὶ πιθανὸν νὰ μπορέσω νὰ φτιάξω κάποιο ἀξιόλογο ἀρχεῖο γιὰ μελλοντικὴ χρῆσι. Ὡς ἱερεὺς ἐπίσης θὰ ἠθελα νὰ ξέρω, ἂν ὑπάρχει διαθέσιμο κάποιο ἐκκλησάκι, γιὰ νὰ λειτουργῶ.

Μὲ ἐνδιαφέρον θὰ περιμένουμε τὶς ἀπαντήσεις τοῦ αἰδεσιμολογιωτάτου π. R. Delos καθὼς καὶ τὶς ὁποιες σχετικῶς παρατηρήσεις καὶ προτάσεις σας. Μακάρι μὲ κάποιο τρόπο νὰ μπορέσουμε νὰ φανούμε χρήσιμοι. Καὶ μεῖς βοηθοῦμαστε ἔτσι: Γνωρίζοντας ἐπὶ τέλους τοὺς χαμένους μας ἀδελφούς, ἐρχόμενοι σ' ἐπαφὴ μὲ τοῦτο τὸ ἐκλεκτὸ τμήμα τῆς Μεγάλῃς μας Ἑλλάδας.

Μὲ τιμὴ

Ἱερεὺς Ἀπόστολος Κ. Γάτσιος

Γυμνασιάρχης Γυμνασίου Ἀρέθουσας

Δρ. Δέσποινα Κοντονάτσιου

Καθηγήτρια Φιλολογίας

«Ταγοὶ» Ἑλληνικῆς Παιδείας ἐκ Γιουγκοσλαβίας ὁρμώμενοι...

Ἀγαπητὲ «Δαυλέ»,

Θὰ ἠθελα νὰ ἀναφερθῶ εἰς ἕνα ἐθνικὸ μας θέμα, τὸ ὁποῖον περνᾷ ἀπαρατήρητο κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον -- δὲν τοῦ δίδεται ἡ δέουσα προσοχή.

Πληροφορεῖται ὁ ἐλληνικὸς λαός, καὶ ἰδίως οἱ γονεῖς παιδιῶν σχολικῆς ἡλικίας, ὅτι περίπου 8.000 (Ἑλληνες καὶ Ἑλληνίδες) ἀποφοῖτοι παιδαγωγικῶν ἀκαδημιῶν τῆς Γιουγκοσλαβίας (Νοτιοσλαβίας) εἶναι ἔτοιμοι νὰ «εἰσβάλουν» στὸ ἥδη ἀνάπηρο ἐκπαιδευτικὸ μας σύστημα καὶ δὴ στὴν εὐθραυστῇ/εὐαίσθητῇ δημοτικῇ μας ἐκπαίδευσι. Δὲν προτίθεμαι νὰ ἀμφισβητήσω τὴν ἐλληνοφροσύνη, τὴν ἐλληνικὴ συν-εἰδησι τῶν ἐν λόγῳ σπουδαστῶν, ὅμως μοῦ δημιουργοῦνται ὠρισμένα εὐλόγια ἐρωτηματικά.

Κατ' ἀρχήν, γιὰ τὸ τόσο μεγάλος ἀριθμὸς ἐλληνοπαίδων στρέφεται πρὸς ἐπαγγελματικὴν ἀποκατάστασιν εἰς τὸν διδασκαλικὸ κλάδο καὶ μάλιστα διὰ τῶν ἐκπαιδευτικῶν διαύλων τῆς γείτονος; Μήπως ἐντάσσεται ἡ ροπὴ αὐτὴ στὸ ἐν γένει πανταχόθεν καλλιεργούμενο καταστροφικὸ κλίμα τῆς ἥσσανος προσπάθειας καὶ τῆς δημοσιοῦπαλληλικῆς νοοτροπίας; Τί γίνεται, ἂν ἀληθεύουν οἱ πολλαπλές/ἀλλεπάλληλες πληροφορίες-φήμες, ὅτι σὲ πολλὰς περιπτώσεις οἱ Ἑλληνες σπουδαστὲς καὶ οἱ Ἑλληνίδες σπουδάστριες «περνοῦν» μαθήματα διὰ χρηματισμοῦ; Πόση καὶ ποῖα σχέσι ἔχει τὸ νοτιοσλαβικὸ σύστημα δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως μὲ τὸ ἐλληνικὸ; Τὸ σημαντικώτερο/σπουδαιότερο; Πῶς μποροῦμε νὰ εἴμαστε βέβαιοι, ὅτι οἱ ἐν λόγῳ

ἐλληνόπαιδες δὲν πέφτουν θύματα, μεταξύ ἄλλων, ἀνθελληνικῆς προπαγάνδας, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ στὸ ψευδο-Μακεδονικό, τὴν στιγμή μάλιστα ποὺ τὸ ἐπίσημο γιουγκοσλαβικό κράτος υἱοθετεῖ τὶς ψευδολογίες τῶν παραχαρακτῶν/πλαστογράφων τῶν Σκοπίων καθαρὰ γιὰ λόγους ἐσωτερικῆς καταναλώσεως καὶ ἀντιπερισπασμοῦ τῶν ὑπηκόων του. Ὡς μὴ λησμονοῦμε, ὅτι ἡ πυροδότησι τεχνητῆς/ψευδοῦς ἐθνικιστικῆς ἐξάρσεως/ἐντάσεως ἔχει ἐπιλεγθῇ ὡς εὐκολο ὄπλο ὑπὸ τοῦ ὀλοκληρωτικοῦ καθεστώτος τῆς γείτονος, τὸ ὁποῖον τελεῖ ὑπὸ κατάρρευσιν - κατάρρευσιν ὅμως καὶ διάλυσιν ποὺ μπορεῖ νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ μακρὸν καὶ νὰ ἀποδειχθῇ ἐπικίνδυνη καὶ ἐνδεχομένως ἀποσταθεροποιητικὴ γιὰ τὰ Βαλκάνια, τὴν πάλαι ποτὲ πυριτιδαποθήκη τῆς Γηραιᾶς Ἡπείρου. Στὸ πρόβλημα τῶν ἀποφοίτων τῶν παιδαγωγικῶν ἀκαδημιῶν προστίθενται καὶ ἄλλοι σπουδασταὶ προοριζόμενοι γιὰ τὴν ἐλληνικὴ μέση ἐκπαίδευσι. (Ἐπιβάλλεται ἐδῶ νὰ σημειώσω τὴν φωτεινὴ ἐξαίρεσι τῶν ἀποφοίτων τῆς ἄκρας ἀξιολόγου ὑψηλοῦ ἐπιπέδου φιλελληνικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Βελιγραδίου).

Μὲ τὰ ἀνωτέρω δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἐμφανισθῶ ὡς ὑπέρμαχος κάποιου εἶδους ἀπομονωτισμοῦ. Ἐγὼ ὁ ἴδιος ἔχω στενοὺς καὶ παλαιοὺς φίλους ἐκ τῆς γείτονος, ἰδίως Σέρβους. Γνωρίζω, ὅτι ὑπάρχουν Σέρβοι ἐπιστήμονες — ἱστορικοί, ἀρχαιολόγοι καὶ γλωσσολόγοι —, οἱ ὁποῖοι καταρρίπτουν καὶ ἀπορρίπτουν ἓνα πρὸς ἓνα τὰ ψευδο-ἐ-

πιχειρήματα τῶν δῆθεν «Μακεδόνων», τοῦ συμφύρματος τῶν Γιουγκοσλάβων τοῦ Νότου. Ὅμως οἱ τεκμηριωμένες ἀντικειμενικὲς αὐτὲς θέσεις τελοῦν σήμερον ὑπὸ διωγμὸν καὶ ὑπὸ λογοκρισίαν.

Ναί, νὰ εἴμεθα ἀνοικτοὶ καὶ νὰ ἐνθαρρύνουμε τὶς δημιουργικὲς διαπολιτισμικὲς ἀνταλλαγὰς καὶ σχέσεις (μὲ παράλληλο διαφύλαξι, ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, τῆς ἐλληνικῆς ἰδιοπροσωπίας-ταυτότητος). Εἶναι ἰδιαιτέρως γόνιμες καὶ ἐπωφελεῖς, ἀνέκαθεν δὲ ὁ Ἑλληνισμὸς διεκρίνετο γιὰ τὴν οἰκουμενικότητα καὶ τὴν ὑψηλὴ προσληπτικὴ-συνθετικὴ του ἰκανότητα. Ὅμως τί θὰ συμβῇ, ἐὰν οἱ κρατοῦντες τῆς γείτονος χώρας μετατρέψουν τὶς παιδαγωγικὲς των σχολὰς σὲ Δούρειο Ἴππο καὶ βῆμα/ἐργαστήριον προβολῆς τῶν αἰτιάσεων των περὶ τῆς δῆθεν, ψευδεπιγράφου, «μακεδονικῆς» ἐθνότητος;

Ὡς τὸ σκεφθοῦν αὐτὸ οἱ Ἕλληνες πολῖτες καὶ ἂς μελετήσῃ τὸ ζήτημα ἡ ἐλληνικὴ ἡγεσία. Τὸ νὰ φοιτοῦν ἐλληνόπαιδες σὲ ὀλοκληρωτικὰ καὶ ἀνελεύθερα καθεστῶτα εἶναι θέμα δικό τους καὶ τῶν γονέων τους. Τὸ νὰ γίνωνται ὅμως εὐπρόσβλητοι στόχοι ἀνθελληνικῆς ἐκστρατείας καὶ διαβρωτικῆς προπαγάνδας οἱ αὐριανοὶ δάσκαλοι καὶ οἱ αὐριανὲς δασκάλες τῶν παιδιῶν μας, εἶναι κάτι ποὺ ἀφορᾷ σ' ὅλους μας.

Μετ' ἐκτιμήσεως

Ἀθανάσιος Κ. Παπατζίμας

Παστέρ 6

Θεσσαλονίκη 546 33

ΕΥΓΕΝΙΑ ΓΕΡΟΛΥΜΑΤΟΥ

Στὸ σταύρωμα τῆς νύχτας

Φρέζα τ' ἀνέμου δάχτυλα
τὰ ἐντὸς ἀναφρατεύει.

Ἀς ξερριζώνει πλαταγὴ
τῶν δένδρων τὴν χλωράδα,
ἐμεῖς ἀνάψαμε κερί
στὸ σταύρωμα τῆς νύχτας,
γιὰ ποὺ ξεκλάρισε βοριάς,
γιὰ τὸν παθὸ τοῦ λίβα,
σ' ἀναστημὸ τοῦ χρόνου.

Ἄσε τ' ἀνέμου.

Ὅποιον τοῦ μέλλει νὰ παρθεῖ,
συνθέμελα ριζώνει.

Λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα (III)

● Ἀμέτρητα εἶναι τὰ «προβλήματα». Ὅποιο, ὅμως, ἀπ' αὐτὰ κι ἂν ξεφλουδίσεις, θὰ ἀνακαλύψεις στὸ βάθος τὸν ἴδιο πυρῆνα, τὶς ἀρχέγονες ἀνάγκες, τὶς ἀδήριτες δυνάμεις, τὴν πείνα, τὴ δίψα, τὸ μῖσος, τὴν ἀγάπη, τὸν ἔρωτα. ● Τὸ ἄγγιγμα τοῦ ἡλίου, τὸ χάδι τῆς αὔρας, τὸ ἄρωμα τοῦ ἔλατου, ὁ βίος τῶν ζώων, τὸ χαμόγελο τῆς αὐγῆς διεισδύουν στὴν ψυχὴ, ὅπως δὲν θὰ μπορέσει νὰ εἰσδύσει ποτὲ καμμιὰ ἀνθρώπινη φιλοσοφία, καμμιὰ ἀνθρώπινη ἀξία, καμμιὰ ἀνθρώπινη ἀλήθεια. Μόνον ἡ Φύση εἶναι σοφὴ. ● Ποιὸς σοφὸς πιστεύει πιά σήμερα, ὅτι ἔχει τὴ δύναμη ν' ἀλλάξει τὴ ζωὴ; Ἡ πνευματικὴ δημιουργία σχεδὸν ἔχει παραλύσει. Ὁ κόσμος θεωρεῖται πλέον «δεδομένος». Παρακολουθοῦμε τὴν πορεία τοῦ τελείως ἀνίσχυρου, ἀνίκανοι νὰ τὴν ἐπηρεάσουμε, γιατί ὁ ἄνθρωπος ἔγινε μᾶζα δίχως ὄραση, δίχως ἀκοή. Δόντια μόνον, στομάχι καὶ ὀρθόν. ● Ὁ εἰκοστὸς αἰῶνας δὲν εἶναι αὐτὸ ἢ αὐτὰ πού νομίζουμε. Εἶναι βέβαιο, ὅτι τὸν ἔχουμε ταυτόχρονα ὑπερεκτιμήσει καὶ ὑποτιμήσει. Κι αὐτὸ, γιατί, ἐνῶ ὅλους τοὺς ἄλλους τοὺς βλέπουμε ἀπ' ἔξω, αὐτὸν τὸν βλέπουμε ἀπὸ τὰ μέσα. Ἐμεῖς εἴμαστε ἡ καρδιά του, τὸ συκώτι του, τὸ στομάχι του, τὰ σωθικά του. Εἶναι ἀδύνατο νὰ γνωρίζουμε, τί σχῆμα ἔχει ἡ μύτη του, τί χρῶμα ἔχουν τὰ μάτια του, ἂν βαδίζει μὲ σταθερὸ διασκελισμὸ ἢ τρεκλίζει, ἂν ἔχει τὸ κεφάλι ψηλὰ ἢ καμπουριάζει. Αὐτὰ θὰ τὰ διαπιστώσουν κάποιοι ἄλλοι, πού καμμιὰ αὐταπάτη δὲν θὰ εἶναι ἱκανὴ νὰ παραμορφώσει τὸ βλέμμα τους. ● Κάθε βῆμα πρὸς τὴ γνώση εἶναι ταυτόχρονα διεύρυνση τῆς ἀγνοίας. Κάθε καινούργια γνώση εἶναι κατάκτηση ἐνὸς ὑψώματος, ἢ ἀπὸ τοῦ ὁποῖου θέα κάθε φορὰ ἀπομακρύνει ὅλο καὶ περισσότερο τὸν ὀρίζοντα τοῦ ὁρατοῦ κόσμου, δηλ. τοῦ νομιζόμενου κόσμου. Μ' ἄλλα λόγια: Κάθε βαθύτερη διείσδυση στὸ χῶρο τῆς γνώσης εἶναι μιὰ καινούργια χιμαιρικὴ περιπέτεια, γιατί δὲν ἐπιτυγχάνει τίποτα περισσότερο ἀπὸ τὸ νὰ προεκτείνει διαρκῶς τὰ ὅρια τοῦ ἀγνώστου. Φαίνεται ἐπομένως, ὅτι ὁ ἄνθρωπος κατακτώντας τὴ σχετικὴ γνώση γίνεται σοφότερος, γιατί ἔτσι ἀποκτᾷ ὅλο καὶ μεγαλύτερη συνείδηση τῆς ἀγνοίας του. Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀποψη τοῦτο τὸ ἀρχέγονο κυνήγι τοῦ ἀνέμου δὲν εἶναι μόνο χίμαιρα, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαιότητα. ● Ὅσο δύσκολη καὶ ἐπίπονη εἶναι ἡ δημιουργία, τόσο εὐκολὴ εἶναι ἡ καταστροφή. Ὅμως δὲν πρόκειται γιὰ πόλεμο, ἀλλὰ γιὰ συνεργασία. Ἡ μία περιέχει μέσα της τὸ σπέρμα τῆς ἄλλης. Καὶ συχνὰ δὲν εἴμαστε σὲ θέση νὰ ξεχωρίσουμε τὴ μιὰ ἀπ' τὴν ἄλλη. ● Ὅ,τι ὑπῆρξαν ὁ 15ος καὶ ὁ 16ος αἰῶνας στὸ χῶρο τῶν γεωγραφικῶν ἀνακαλύψεων, ὑπῆρξε ἡ ἐλληνικὴ ἀρχαιότητα στὸ χῶρο τῶν φιλοσοφικῶν ἀναζητήσεων. Οἱ Ἕλληνες τὰ εἶπαν ὅλα. Δὲν μᾶς ἄφησαν περιθώρια δημιουργίας. Μονάχα τὴν εὐκαιρία νὰ ἀνακαλύπτουμε ξανὰ τὰ ξεχασμένα μονοπάτια, τὰ χαραγμένα ἀπὸ κείνους, κάτω ἀπὸ τὶς πυκνὲς φυλλωσιὲς τῆς λήθης. ● Τὸ παρελθόν ὑπῆρξε διορατικότερο, σοφότερο, δημιουργικότερο. Ἀς ζήσουμε μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι τὸ μέλλον θὰ εἶναι συνέχεια ἐκείνου καὶ ὄχι τοῦ παρόντος. ● Σοβαρὸς δὲν θὰ πεῖ σκυθρωπός. Ἡ σοβαρότητα δὲν πλήττεται ἀπὸ τὸ ἀστεῖο, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ γελοῖο, πού ὑπάρχει μπόλικο στὴ σοβαροφάνεια.

Χρῆστος Τσαγκαρίδης

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ

«ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ»

ἢ

Ἡ ἐλευθερία τῆς δουλείας

[Τὸ κείμενο αὐτὸ ἐγράφη πρὶν ἀπὸ 12 χρόνια. (Βλ. Δημήτρης Ι. Λάμπρου, «Ἀναζήτηση», Ἀθήνα 1981, σελ. 196-204)].

Ἡ ὀφρὴας τοῦ συνδικαλιστικοῦ πνεύματος ἔξ ὀρισμοῦ ἔχει ἀποδεχθῆ τὴν ὕλικὴ ἐξάρτησή τοῦ ἀπὸ τὸν ἐργοδότη τοῦ — Κράτος ἢ ἰδιώτη — καὶ δὲν ἀποσκοπεῖ στὴν ἀπόκτηση παραγωγικῆς αὐτεξουσιότητος. Συνδικαλίζεται μὲ μοναδικό τοῦ σκοπὸ νὰ βελτιώσῃ ὅπωςδῆποτε μέσα στὰ πλαίσια τῆς οἰκονομικῆς τοῦ ἐξαιλοτριώσεως τὶς ὕλικες παροχὲς ποὺ τοῦ παραχωρεῖ κάποιον — ἀπαραίτητα — ἀφεντικό. Συνδικαλιστικὴ δράση ποὺ ἐπιδιώκει τὴν ἀποτίναξη τῆς ὕλικῆς ὑποδουλώσεως τοῦ ἀτόμου ἀπὸ τοὺς ἀτρώνές τοῦ καὶ τὴν ἀποκατάσταση τῆς παραγωγικῆς τοῦ ἐλευθερίας καὶ αὐτενέργειας εἶναι ἐντελῶς ἀσυμβίβαστη πρὸς τὴν ἐννοια τοῦ συνδικαλισμοῦ. Ὁ ὅρος «συνδικαλιστικὲς ἐλευθερίες» ἀποτελεῖ σχῆμα ὀξύμωρον καὶ στερεῖται περιεχομένου, ἐφ' ὅσον ὄχι μόνον δὲν ἔχει σχέση μὲ τὴν ἐλευθερία τῶν ἀτόμων, ἀλλὰ ἀντίθετα προϋποθέτει τὴν οἰκονομικὴ δουλεία τοῦς. Ἐπομένως ὁ συνδικαλισμὸς προϋποθέτει τὴν δογματικὴ διάκριση τῶν ἀνθρώπων σὲ παραγωγικά ἐλεύθερους καὶ σὲ παραγωγικά κατευθυνόμενους. Ἡ λειτουργία τοῦ συνδικαλισμοῦ συμπίπτει μὲ τὴ ρύθμιση ἢ τὴν «μεθόδευση» τῶν σχέσεων τῶν δύο αὐτῶν κατηγοριῶν. Καί, τέλος, σκοπὸς τοῦ συνδικαλισμοῦ δὲν εἶναι ἡ κατάργηση, ἀλλὰ ὁ «διακανονισμὸς» τῆς διακρίσεως αὐτῆς.

Γιὰ νὰ θυμηθοῦμε μιὰ παρομοίωση ποὺ καὶ ἄλλοτε χρησιμοποίησαμε, σὲ ἄλλη περίπτωση, ὁ συνδικαλισμένος — ἄτομον ἢ ὀμάδα — μοιάζει μὲ τὸν δεμένο σκύλον ποὺ γαυγίζει καὶ περιστρέφεται γύρω ἀπὸ τὸ σημεῖον ὅπου εἶναι προσαρμοσμένη ἡ ἄλυσίδα τοῦ, ὄχι γιὰ ν' ἀπελευθερωθῇ, ἀλλὰ γιὰ νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν κύριόν τοῦ νὰ τοῦ ρίξῃ τροφή. Καὶ ἀφοῦ ὁ σκύλος δὲν ἀγωνίζεται γιὰ νὰ σπάσῃ τὰ δεσμά, κατὰ λογικὴ ἀναγκαιότητα στὴν ἀποκλειστικὴ διάκριση τοῦ κυρίου παραμένει τὸ ἂν καὶ πόση τροφή θὰ ἐξασφαλίσῃ ὁ δεσμώτης. Μ' ἄλλα λόγια, ἀπὸ τὴ διάθεση τοῦ ἐργοδότη καὶ τὶς δυνατότητές τοῦ νὰ κάνῃ παραχωρήσεις ἀπὸ τὰ «πλεονάσματά» τοῦ ἐξαρτᾶται τὸ τί θὰ «ἐπιτύχῃ» ἡ συνδικαλιστικὴ δράση — καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν συνδικαλιστικὴ δράση. Ἀπόδειξη τῆς μὴ ἐμφανοῦς ἐκ πρώτης ὄψεως διαπιστώσεως αὐτῆς εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ μακροχρόνιοι συνδικαλιστικοὶ ἄγῶνες ποὺ διεξήχθησαν σ' ὅλες τὶς χώρες ἀπὸ τότε ποὺ «ἀνακαλύφθηκε» ὁ συνδικαλισμὸς ἔως σήμερον ὄχι μόνον δὲν ἐμείωσαν τὸ ἀνοιγμα μεταξὺ τοῦ εἰσοδήματος τῶν παραγωγικῶν αὐτεξουσιῶν (τῆς ἐργοδοσίας) καὶ τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἐξαρτημένων (τῶν ἐργαζομένων), ἀλλὰ ἀντίθετα, ὡς γνωστόν, τὸ ἀνοιγμα αὐτὸ διευρύνθηκε καὶ διευρύνεται συνεχῶς. Ἀλλωστε, καὶ ἂν ἀκόμη ἡ συνδικαλιστικὴ δράση φέρῃ κάποιον ἄμεσον, θετικὸ ἀποτέλεσμα γιὰ τοὺς δρώντες,

οί εργοδότες τούς τὸ ἀφαιροῦν ἔμμεσα μὲ πολλοὺς τρόπους (πληθωρισμός, νομικὲς φαλκιδεύσεις κ.λπ.).

Καὶ ἐπομένως ἡ βελτίωση τῶν ὄρων ἐργασίας καὶ τῆς ἀμοιβῆς, ποὺ σημειώ- νεται μεταγενέστερα σὲ σύγκριση πρὸς τὸ παρελθόν, δὲν ὀφείλεται στὸν συνδι- καλισμό, ἀλλὰ σὲ κάτι ἄλλο, ξένο πρὸς τὶς καθεαυτοῦ ἐπιδιώξεις του: στὴν ἐξ ἀντικειμένου αὔξηση —λόγω τῆς τεχνολογικῆς καὶ ὀργανωτικῆς «προόδου»— τῆς παραγωγῆς, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀνάλογη αὔξηση τῆς δυνατότητας τοῦ Κατεστη- μένου νὰ παραχωρῇ περισσότερα «πλεονάζοντα» ἀγαθὰ τοῦ στοὺς παραγωγικὰ ἐ- ξαρτημένους (χωρὶς, πάντως, τοῦτο νὰ ἀποβαίνει εἰς βάρος τῶν ποσοστιαίων κερδῶν του). Σχετικά, ἡ λογικὴ ποὺ διέπει τὸ ὅλο πρόβλημα εἶναι, ὅτι ἓνα καλο- θρεμμένο καὶ καλοζωισμένο σκυλὶ εἶναι πιὸ ἐξυπηρετικὸ καὶ ταυτόχρονα πιὸ πι- στὸ καὶ ὑπάκουο σ' ἓνα ἀφεντικὸ ποὺ τοῦ διαθέτει ὅ,τι τοῦ χρειάζεται γιὰ νὰ κα- λοτραφῇ.

Ἡ ἀλήθεια αὕτη ἔχει καὶ πολιτικὴν ἀπόδειξη: Τὸ γεγονός ὅτι ὁ συνδικαλι- σμός σ' ὅλες τὶς χῶρες ποὺ εἶναι ὑποδουλωμένες στὸ Διεθνὲς Κατεστημένο ποὺ ἐκμεταλλεύεται καὶ κυβερνᾷ τὸν σύγχρονο Κόσμο —δηλαδή σ' ὅλες τὶς χῶρες τῆς Ὑψηλίου— ὄχι μόνον δὲν καταπολεμεῖται ἀπὸ τὴν ἐξουσία, ἀλλὰ ἀντίθετα ἐ- νισχύεται καὶ ὑποστηρίζεται. Πράγματι, σ' ὅλα τὰ Συντάγματα καὶ σ' ὅλες τὶς νομοθεσίες ἡ νομολογία ποὺ ἀφορᾷ στὴν θεσμικὴ κατοχύρωση καὶ θεμελίωση τοῦ συνδικαλισμοῦ κατέχει σημαντικὴ θέση («Συνδικαλιστικὸ Δίκαιο»), συχνὰ μάλιστα ἡ ἔνταξη στὰ συνδικᾶτα τῶν παραγωγικὰ ὑποδούλων εἶναι ὑποχρεωτικὴ ἀπὸ τὸν νόμο. Εἶναι φανερό, ὅτι ὁ συνδικαλισμός ἀποτελεῖ ἀπαραίτητο ὀργανικὸ στοιχεῖο γιὰ τὴν ἐπιβίωση τῆς σύγχρονης κρατοῦσης τάξεως πραγμάτων καὶ τὴν διαιώνιση τῆς κυριαρχίας τῶν ἐξουσιαστῶν τοῦ Κόσμου, λειτουργώντας κατὰ κά- ποιο τρόπο σὰν μέσον ἐλέγχου καὶ «βαλβίδα ἀσφαλείας» τῶν κοινωνιῶν καὶ συ- ντηρήσεως τοῦ σχηματισμοῦ τῆς ἐξουσίας.

Πῶς ἐπιτυγχάνεται ἡ συντήρηση τῆς κυριαρχίας τοῦ Διεθνoῦς Κατεστημένου μέσω τοῦ συνδικαλισμοῦ; Τοῦτο θὰ φανῇ, ἂν ληφθῇ ὑπ' ὄψη τὸ ἔμμεσο πολιτι- κοκοινωνικὸ ἀποτέλεσμα ποὺ προκαλεῖ ἡ ἔνταξη τῶν μελῶν τοῦ συνόλου στὶς διάφορες συνδικαλιστικὲς ἐνώσεις: ἡ διάσπαση τῶν κοινωνιῶν καὶ Ἐθνῶν σὲ ὑ- ποομάδες, «εἰδικότητες», κάστες καὶ κλίκες. Μία κοινότητα σὰν σύνολο (Ἐθνος καὶ ἐθνικὴ κοινωνία), στὴν ὁποία ἐπιβάλλονται ἡ ἰδεολογία, ὁ θεσμός καὶ ἡ πρακτικὴ τοῦ συνδικαλισμοῦ, παύει αὐτόματα νὰ ἐνεργῇ σὰν σύνολο. Ὁ ὀριζό- ντιος κατατεμαχισμός της σὲ πολυάριθμα κομμάτια μὲ βάση τὸ στενὸ ἐπαγγελ- ματικὸ ἢ καστικὸ συμφέρον καὶ ἡ ἀλληλοεξουδετέρωση τῶν κομματιῶν αὐτῶν, ποὺ ἐπέρχεται σὰν συνέπεια τῆς συγκρούσεως τῶν συμφερόντων τους, καταστρέ- φει τὴν ἐσωτερικὴ συνοχὴ σ' ἓνα θρυμματισμένο ὀργανισμό, στὸν ὁποῖο κάθε κάστα, κάθε μέλος μάχεται ὄχι γιὰ τὴν λειτουργία καὶ ἐπιβίωση τοῦ ὀργανισμοῦ, ἀλλὰ γιὰ τὴν δική του ἐπιβολὴ εἰς βάρος τῶν ἄλλων μελῶν. Τὸ Ἐθνος, μέσα στὰ σπλάχνα τοῦ ὁποῖου ὑποβόσκει ὁ συνδικαλισμός, ἀποτελεῖ πολιτικὴν ὄντοτητα διαβρωμένη, ἀποδιοργανωμένη καὶ παραλυμένη, σὲ σύγκριση μὲ τὸ Ἐθνος ποὺ δὲν ἔχει καστοποιηθῇ συνδικαλιστικά.

Ὁ συνδικαλισμός παίζει σὲ κοινωνικὸ ἐπίπεδο ἀνάλογο διασπαστικὸ ρόλο πρὸς ἐκεῖνον ποὺ παίζει σὲ πολιτικὸ ἐπίπεδο ὁ κομματισμός. Ὅπως ὁ διαχωρι- σμός τοῦ Ἐθνoῦς σὲ κόμματα (Κοινοβουλευτισμός) κατατεμαχίζει τὴν ἐθνικὴ θέ-

ληση καὶ συνεπῶς τὴν ἀποδυναμώνει, κάποτε μάλιστα τὴν ἐκμηδενίζει ἐντελῶς, ἔτσι καὶ ὁ συνδικαλισμὸς ἐνεργώντας τρόπον τινὰ σὰν ἐπικουρὸς τοῦ Κοινοβουλευτισμοῦ, συμπληρώνει τὸ καταλυτικὸ καὶ «παραλυτικὸ» ἔργο τοῦ πρώτου. Μὲ τὴν βοήθεια τῶν δύο αὐτῶν θεσμῶν — καὶ ὠρισμένων ἄλλων — ἡ Διεθνὴς Ἐξουσία μετατρέπει τὰ Ἔθνη σὲ ἕνα εἶδος «πολιτικῆς σαλάτας», τὰ ἀνακατεῦει μὲ τὴν κουτάλα» της καὶ τὰ κυβερνᾷ εὐκολώτερα. Ἀλλωστε τὰ δύο αὐτὰ φαινόμενα, στὴ σύγχρονη μορφή τους, παρουσιάσθηκαν σχεδὸν ταυτόχρονα καὶ στὸν ἴδιο γεωγραφικὸ ὥρο. Εἶναι καὶ τὰ δύο τέκνα τοῦ νεώτερου Διεθνισμοῦ, ποὺ ἐμφανίσθηκε στὴ Δύση, ὅταν ἐπεβλήθη, μὲ τὴν «βιομηχανικὴ ἐπανάσταση», τὸ οἰκονομιστικὸ - λογοκρατικὸ πνεῦμα στὴν ἀστικοκαπιταλιστικὴ καὶ τὴν μαρξιστικὴ μορφή του.

Ὁ διεθνιστικὸς χαρακτήρας τοῦ συνδικαλισμοῦ, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἱστορικὴν, ἔχει καὶ πολιτικὴν ἀπόδειξη: Οἱ ὀργανωτικὲς του ρίζες φύονται σὲ ἀνεθνικὸ ἐπίπεδο, ὁ συντονισμὸς γίνεται ἀπὸ διεθνή κέντρα καὶ ἡ ὀργανωτικὴ του δομὴ ἀνυψώνεται πάνω ἀπὸ Ἔθνη καὶ Κράτη. Τὰ κατὰ τόπους ὑποπρακτορεῖα του πειθαρχοῦν στὶς διαταγὰς τῆς κεντρικῆς συνδικαλιστικῆς ἐξουσίας, ποὺ εἶναι εἴτε παγκόσμια εἴτε πολυεθνικὴ (Διεθνὴς Ὁργάνωση Ἐργασίας μὲ ἔδρα τὴν Ἑλβετία, Παγκόσμια Συνδικαλιστικὴ Ὁμοσπονδία μὲ ἔδρα τὴν Πράγα κ.ἄ.). Ἐθνικὸς συνδικαλισμὸς, ποὺ ἐνεργεῖ ἀνεξάρτητα -- καὶ ἐπομένως καὶ ἀντίθετα -- πρὸς τὶς ἐντολὰς τοῦ διεθνιστικοῦ συνδικαλισμοῦ οὔτε νοεῖται οὔτε εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ πουθενά. Ἡ νεώτερη ἐβραιγενὴς Λογοκρατία, εἴτε σὰν ἄπατρι πολυεθνικὸ κεφάλαιο εἴτε σὰν διεθνιστικὸς (προλεταριακὸς) ὕλισμός, εἶναι ἐξ ὀρισμοῦ ἐχθρὸς τῶν Ἐθνῶν, διότι προϋπόθεση τῆς ἐπιβολῆς της εἶναι ἡ ἀνυπαρξία τῆς ἱστορικῆς - ἰδεαλιστικῆς ὀντότητας Ἐθνός.

Τὸ ὅτι ὁ συνδικαλισμὸς σὰν πνεῦμα καὶ «φιλοσοφία» ἀποτελεῖ ἔννοια ἀσυμβίβαστη πρὸς τὴν ἔννοια Ἐθνός καταφαίνεται καὶ ἀπὸ φιλοσοφικὴ σκοπιά: Ἀπὸ τὴ φύση του ἔχει καθαρὰ ὕλιστικὸ περιεχόμενο καὶ εἶναι ἐντελῶς ξένος πρὸς ὅτιδήποτε τὸ ἰδεαλιστικόν. Ὁ φορέας τοῦ συνδικαλιστικοῦ πνεύματος ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν μοναδικὴ ἰδεολογικὴ ἀφετηρία τοῦ ὕλικου συμφέροντος. Ἀνώτερα ὑπερῦλικά ἰδανικά δὲν ὑπάρχουν στὴν «συνδικαλιστικὴ φιλοσοφία». Ἐπομένως, τὰ ἐθνικὰ ἰδανικά, ποὺ εἶναι, ὡς γνωστόν, καθαρὰ ἰδεαλιστικῆς φύσεως, δὲνμποροῦν μὲ κανένα τρόπο νὰ ἐνταχθοῦν στὸ συνδικαλιστικὸ «ιδεῶδες», τὸ ὁποῖο στέκει ἀνεξάρτητο ἀπέναντί τους, καὶ στὶς πρακτικὰς ἐκδηλώσεις του συγκρούεται μοιραῖα πρὸς αὐτά.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν συνειδητὴ παραγωγικὴ ὑποδούλωση καὶ τὴν οἰκονομικὴ ἐξάρτηση τῶν ἀτόμων, τὴν διάσπαση τῶν συνόλων καὶ τὴν διεθνιστικὴν, ἀντιεθνικὴν, ὕλιστικὴν καὶ ἀντιιδεαλιστικὴν φύση ποὺ συνοδεύουν ἐξ ὀρισμοῦ τὸν συνδικαλισμὸν, ἡ λειτουργία του προϋποθέτει καὶ τὴν ἰσοπέδωση τῶν ἀτόμων ποὺ ἐντάσσονται σ' αὐτόν. Ὁ συνδικαλισμὸς, δηλαδή, ἐξ ἀντικειμένου ἀρνεῖται τὶς διαφορὰς ποὺ ὑπάρχουν μεταξὺ τῶν ἀτόμων σὲ σχέση μὲ τὴν ἰκανότητά τους νὰ παράγουν ἔργο —καί, κατὰ λογικὴν ἀναγκαιότητα, ἀρνεῖται τὴν κοινωνικὴ ἀξιοκρατία— καὶ θεωρεῖ ὅλους τοὺς συνδικαλισμένους σὰν παραγωγικὰ ἰσοδύναμους. Μαζοποιεῖ τὰ αἰτήματά τους ἐπιδιώκοντας τὴν ἐξίσωση τῶν ἀπολαυῶν τους (συλλογικὰς συμβάσεις). Γιὰ τὴν «συνδικαλιστικὴν φιλοσοφίαν» ὁ ἐργαζόμενος, ποὺ εἶναι ἰκανός, φιλόπονός, παραγωγικός, πρέπει νὰ ἀμείβεται τὸ ἴδιο μὲ

τὸν ἀνίκανο, τεμπέλη, ἀντιπαραγωγικὸ συνάδελφό του. Ἡ μόνη διάκριση ποὺ ἀποδέχεται στηρίζεται σὲ καθαρῶς τυποκρατικὰ κριτήρια: ἔτη ὑπηρεσίας, ὥρاريو ἐργασίας, τίτλους σπουδῶν καὶ ἄλλα παρόμοια. Κοινωνικὴ ἔκφραση τοῦ συνδικαλισμοῦ εἶναι στὴν πράξη ἡ ἀναξιοκρατία. Οἱ ἐβραϊκὲς δογματικὲς ἀρχὲς τῆς ἰσότητος καὶ τῆς ἐργασίας ἀποτελοῦν τὸ νοσηρὸ, ἀφύσικο καὶ παράλογο ἰδεολογικὸ θεμέλιο τοῦ συνδικαλισμοῦ καὶ τὴν αἰτιολογία τῆς ὑπάρξεώς του. Πρόκειται γιὰ καθαρὰ ἀντιδραστικὸ ἐξουσιαστικὸ φαινόμενο καὶ ἐκδήλωση παρακμῆς τῶν κοινωνιῶν καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

Συνοψίζομε τὶς κρίσεις ποὺ συνάγονται ἀπὸ τὴν παραπάνω ἀνάλυση τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ συνδικαλισμοῦ.

α. Ὁ συνδικαλισμὸς ἀποτελεῖ κατεστημένη θεωρία προοριζόμενη γιὰ τοὺς παραγωγικὰ ὑποδούλους καὶ ἀντιπαρέχεται τὸ αἶτημα τῆς παραγωγικῆς ἐλευθερίας καὶ αὐτενέργειας τοῦ ἀνθρώπου.

β. Ἡ κατεστημένη ἀντίληψη περὶ συνδικαλιστικῶν ἐλευθεριῶν ἀποτελεῖ καθαρὴν ἀπάτη.

γ. Ἡ συνδικαλιστικὴ ὀργάνωση καὶ δράση ἀπὸ τὴν ἐμφάνισή της ἕως σήμερα ὄχι μόνον δὲν ἐπέτυχε τὴ σμίκρυνση τοῦ ἀνοίγματος μεταξὺ τῶν εἰσοδημάτων τῆς ἐργοδοσίας καὶ τῶν ἐργαζομένων, ἀλλὰ, ἀντίθετα τὸ αὗξησε.

δ. Πολιτικὸ ἀποτέλεσμα τοῦ συνδικαλισμοῦ εἶναι ἡ διάσπαση καὶ ἀποδυνάμωση τῆς συνοχῆς τῶν ἐθνικῶν ὁλοτήτων καὶ ὁ εὐχερέστερος ἑλεγχὸς τους ἀπὸ τὴ Διεθνή Ἐξουσία.

ε. Ὁ συνδικαλισμὸς ἀποτελεῖ γνήσιο διεθνιστικὸ φαινόμενο καὶ ἄρνηση τῆς ιδέας καὶ ὁλότητος Ἑθνός, ἀπὸ ἱστορικὴ δὲ σκοπιὰ εἶναι ἀντιδραστικὸς καὶ σύμπτωμα κοινωνικῆς παρακμῆς.

στ. Ἡ ἰδεολογικὴ βάση τοῦ συνδικαλισμοῦ εἶναι προϊόν τοῦ ἐβραϊκοῦ πνεύματος (ἰσότης, ἐργασία) καὶ ἀντίκειται πρὸς τὶς ἀρχὲς τοῦ ἔργου καὶ τῆς ποιότητος καὶ τὴν ἀντίληψη περὶ ἀξιοκρατίας.

ΚΛΕΘΑΝΘΗΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

Οἱ τρεῖς φωστῆρες

Ἐκ πρώτου φωτὸς Κυριακῆς πρωΐας
μέχρι νυκτὸς
διαλογιζόμεουν τὸν γελαστὸ Δημόκριτο.

Ἀπὸ ἀναβάσεως τοῦ ὄρθρου Δευτέρας
ἕως ἀφῆς τῶν ἄστρων
μελετοῦσα τὸν δακρυσμένο Ἡράκλειτο.

Τὴν Τρίτην λάμπουσα καθ' ὅλην τὴν ἡμέρα
μνημόνευσα ἀτάραχο Σωκράτη.

Ἀπὸ Τετάρτη καὶ διὰ βίου
ὁ Λόγος ἐζώγησέ με,
ὦ Ζώπυροι.

ΑΚΡΟΒΟΛΙΣΜΟΙ

«Ίσόβιοι φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων»:

Μήπως πρέπει νὰ δημιουργήσουμε ἓνα νέο θεσμό;

1. Οἱ ἀπεργίες τοῦ Σεπτεμβρίου ἀπέδειξαν, ὅτι τὶς διενέξεις μεταξύ τῶν ὀργανωμένων κοινωνικῶν ομάδων, οἱ ὁποῖες συνεκμεταλλεύονται τὴν ἐξουσία μαζί με τὴν «μητέρα» κρατικὴ Ἐξουσία (Ἐξουσία, τὴν ὁποία στίς Δημοκρατίες νέμονται τὰ πολιτικά κόμματα), τὶς πληρώσε καὶ θὰ τὶς πληρώνη ὁ λαὸς με τὸν χειρότερο τρόπο, δηλαδὴ τὴν «ὀμηρεία», ὅπως τὴν ἀπεκάλεσε ὁ ἐπιτελὴς τῆς ἐφημερίδας «Οἰκονομικὸς Ταχυδρόμος» κ. Γ. Μαρίνος.

Στὸν τύπο ἐγράφησαν πολλά. Ἄλλα διαφωτίζουν ἐν μέρει τὸ θέμα καὶ ἄλλα τὸ συσκοτίζουν ἀκόμη περισσότερο. Στὴν Βουλὴ ἀκούσαμε περὶ «συνταγματικῶν» δικαιώματος τῆς ἀπεργίας καὶ παραμείναμε με «ἀπόψεις» στίς ὁποῖες δὲν ξεκαθαρίζονται τὰ «δικαιώματα» τῶν πολιτῶν τῶν μὴ ὀργανωμένων ἔναντι τῶν ἄλλων. Εἶναι ὅμως ἀνάγκη, ἐπιτέλους, νὰ ξεμπερδευτοῦν τὰ «δικαιώματα» καὶ νὰ παύσουν οἱ ὀργανωμένοι Ἕλληνες νὰ ὀδηγοῦν στὴν «ὀμηρεία» τοὺς ἀνοργάνωτους χάριν τῶν συντεχνιακῶν τους συμφερόντων. Ἡ πράξις τῆς ὀμηρείας ὑπὸ τῶν ὀργανωμένων συμφερόντων δὲν θὰ διαφέρει ἐντὸς ὀλίγου σὲ τίποτα ἀπὸ τὴν βία τῶν παρανόμων (Μαφία - νονοὶ ναρκωτικῶν - τρομοκρατία - ἀναρχία πεζοδρομίων - καταλήψεις - ἐμπρησμοὶ κ.λπ.).

2. Πῶς ὅμως μποροῦν νὰ πάψουν ὅλα αὐτά; Ἱστορικὰ στὴν Ἑλλάδα τουλάχιστον οἱ ἀπεργιακοὶ ἀγῶνες ξεκίνησαν ἀπ' τὴν Ἑρμούπολη μετὰ τὴν οἰκονομικὴ κρίσις πού ξέσπασε στὰ χρόνια 1880-1884. Ἀκολούθησαν μετὰ καὶ ἄλλες στὸν Πειραιᾶ, Βόλο, Λαύριο, ἕως ὅτου ἀναγνωρίσθηκαν τὰ ἐπαγγελματικὰ σωματεία σὰν ἐκπρόσωποι τῆς ἐργασιακῆς τάξεως καὶ τὸ 1914 ψηφίσθηκε ὁ «Περὶ σωματείων» νόμος 281 κ.λπ. Δὲν θὰ ἐπεκταθῶ περισσότερο, διότι σκοπὸς μου ἐδῶ δὲν εἶναι ἡ ἱστορία τῶν ἀπεργιακῶν ἀγώνων, ἀλλὰ τὸ αἶτημα τῶν ἐργαζομένων νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν «δικαίαν ἀνταμοιβή» γιὰ τὴν συμμετοχὴ τους στὴν παραγωγικὴ διαδικασίᾳ ἀλλὰ καὶ τὴν διανομὴ τῶν ἀγαθῶν τοῦ πολιτισμοῦ, πού καὶ αὐτοὶ στὴν ἀνάπτυξί του συμμετέχουν.

Ἄς προσέξουμε ὅμως, διότι κάτω ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀσπίδα ἀμύνης τῶν «πενεστέρων πολιτῶν» ἀναπτύσσεται ὁ ἐθισμὸς τοῦ πολίτου στὴν ἐκτροπὴ του ἀπὸ τὸ «κοινὸ οἰκουμενικὸ ἀνθρώπινο συμφέρον» καὶ τὴν ἐνσωμάτωσί του στὴν ἐξουσιαστικὴ θέσι. Θέσι ἀποβλέπουσα στὴν καθιέρωσι τοῦ ξεχωριστοῦ συμφέροντος καὶ τῆς ἀντιπαλότητος. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο οἱ «-ισμοὶ» τῶν δογμάτων δεσμεύουν τὸ «πολιτικὸν ζῶον ἄνθρωπος» καὶ τὸ ὀδηγοῦν στὴν ἐπίλυσιν τῶν προβλημάτων του διὰ τῆς διαμάχης, ὥστε οἱ ἐξουσιαστὲς νὰ συνεχίζουν τὴν παρὰ φύσιν ἐξουσίαν τους.

3. Ἡ ἐγκατάλειψις τοῦ «κοινοῦ οἰκουμενικοῦ συμφέροντος» («Δίκης» - «Εὐρυνόμης») δὲν ἀποτελεῖ μόνον ἐγκατάλειψις μιᾶς μέγιστης οἰκουμενικῆς ἀξίας γιὰ τὴν ἐπικράτησι τῆς εὐτυχίας (χάριτος) στοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους. Γιὰ νὰ στραφῶμε ἐκ νέου πρὸς αὐτήν, χρειάζεται σκληρὸς ἀγῶνας. Εἶναι δὲ βέβαιον, ὅτι ἡ διαδικασίᾳ γιὰ νὰ ἐπανεύρῃ ἡ ἀνθρωπότης τοὺς θεσμοὺς γιὰ τὴν συγκρότησιν τῆς

φυσικῆς διοικητικῆς πυραμίδος, δηλαδή τῆς πυραμίδος τῶν ἀρίστων, θὰ βρίσκει πάντοτε ὀργανωμένους ὑπὸ τῶν ἐξουσιαστῶν ἀντιπάλους, δηλαδή τοὺς παρατρεχάμενους τῆς ἐξουσίας, οἱ ὅποιοι μάλιστα σήμερα δὲν ντρέπονται, δὲν ἔχουν «αἰδῶ» καὶ ξετσίπωτα μᾶς ὁμιλοῦν περὶ προνομίων τους κ.λπ.

4. Θὰ δώσω ἓνα παράδειγμα ἀπὸ τὸ χῶρο ποὺ σήμερα συγκλονίζεται, χωρὶς νὰ εἶναι εὐδιάκριτη ἡ κατεύθυνσι τῆς «πολιτικῆς πορείας» τῶν λαῶν τοῦ χώρου αὐτοῦ. Ὁ Μαρξισμός, ὅπου ἐπεκράτησε καὶ ἔγινε κυβέρνησι μὲ ὅλες τὶς γνωστὲς ἀποχρώσεις, διακήρυξε τὸ «κοινὸν συμφέρον» καὶ θεώρησε ἀναγκαῖο νὰ ἀπαγορεύσῃ ἀμέσως τὸν συνδικαλισμὸ καὶ τὶς ἀπεργίες. Αὐτὴ ὅμως ἡ διακήρυξι, ὀρθοτάτη κατὰ τὸ σκεπτικὸ ὅτι: «τὸ κόμμα τῆς ἐξουσίας εἶναι τὸ ὄργανον ὅλων τῶν πολιτῶν, ἄρα πρὸς τί ἡ ἀντιπαλότης», ἀπεδείχθη κατὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς ὅτι ἐπρόκειτο περὶ φιάσκου. Διότι οὔτε ἡ «αἰδῶς» ἐθεμελιώθη οὔτε ἡ «νέμεσις». Καὶ ὁ λόγος: ὅτι καὶ στὰ δύο αὐτὰ βάρη τῶν θεσμῶν ἐγκατεστάθησαν οἱ ἀνίκανοι, οἱ λωποδύτες, οἱ βάνανσοι, οἱ ἄθλιοι γενικῶς, μὲ συνέπεια ἀντὶ τῆς αἰδοῦς νὰ ἐμφανισθῇ ἡ ξετσίπωτη τυραννία καὶ ἀντὶ τῆς νεμίσεως ἡ Κ.Γ.Β. καὶ τὰ ἄλλα ποικιλώνυμα τέρατα. Ἀλλὰ τὸ φιάσκο αὐτὸ ποὺ ὑποχρέωσε τοὺς ἐξουσιαστὲς ἀνατολικοῦ τύπου νὰ ἀνοίξουν τὶς «μάντρες» καὶ ν' ἀφήσουν ἐλεύθερα τὰ πρόβατα, δὲν σημαίνει ὅτι τὰ «δυτικοῦ τύπου» συστήματα ἔχουν συλλάβει τὴν ἔννοια τοῦ «κοινοῦ οἰκουμενικοῦ συμφέροντος», διότι οἱ ἐνέργειές των, δηλαδή ἡ μέθοδος τῶν ἐξισορροπήσεων, μπορεῖ νὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα διὰ τῆς ἐλαστικότητος τὴν μείωσι τῶν ἐκρήξεων, ἀλλὰ δὲν ἀποτελεῖ τὴν λύσι στὰ προβλήματα τῶν λαῶν.

5. Ποιὸ ὅμως πρέπει νὰ εἶναι τὸ ἀμέσως ἐπόμενο βῆμα, γιὰ νὰ μὴν ὁμιλοῦμε περὶ φιάσκων; Ἐδῶ καλούμεθα νὰ προσφέρουμε σκέψεις, διότι νομίζω ὅτι ἡ ἀδυναμία τῶν ἐξουσιαστῶν νὰ βροῦν κάποια διέξοδο, ἐγκυμονεῖ **κινδύνους μεγάλους καὶ ἴσως χειρότερους αὐτῶν ποὺ διερχόμεθα**. Ἐὰν δὲν προετοιμασθοῦν νέοι θεσμοί, μὲ τοὺς ὁποίους νὰ ἀρχίσουν καινούργιες διαδικασίες, καὶ τὸ ἐνδεχόμενο νὰ διαγραφοῦν τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τῶν ἀρίστων, ὥστε νὰ ἀρχίσουν νὰ ἀναγνωρίζωνται μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, δὲν θὰ φθάσουμε ποτὲ στὴν ἀνάδειξι αὐτῶν ὡς τῶν πρῶτων, τῶν ἱκανῶν, γιὰ τὴν διοίκησι τῶν λαῶν. Καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ὁδὸ εἶναι ἀνάγκη νὰ στραφοῦν οἱ ἐξουσιαστὲς σήμερα, ἐὰν φυσικὰ δὲν ἐπιθυμοῦν τὴν διάλυσιν τῶν πάντων κάτω ἀπὸ τὰ πλέον ὀδυνηρὰ κτυπήματα.

6. Ἕνας θεσμός, τὸν ὁποῖον ἐγὼ ὀνομάζω «τῶν φυλάκων κριτῶν», μπορεῖ νὰ ἀποτελῇ τὸ ἐπόμενο βῆμα. Ἡ διαμάχη μεταξὺ ἐξουσίας καὶ ἐξουσιαζομένων θὰ τίθεται ὑπὸ τὴν κρίσι **ἰσοβίων διαιτητῶν**, ἡ ἐπιλογὴ τῶν ὁποίων θὰ πρέπει νὰ γίνῃ μὲ πλήρη ἐπίγνωσι τοῦ ὑψηλοῦ ρόλου των. Τὸ πῶς αὐτοὶ θὰ ἐπιλεγοῦν δὲν εἶναι τοῦ παρόντος ἄρθρου. Τὶς ἀποφάσεις αὐτῶν τῶν κριτῶν οὐδεὶς νόμος θὰ δεσμεύῃ, παρὰ μόνον τὸ «κοινὸν συμφέρον». Αὐτὸ τὸ «κοινὸν συμφέρον», ἡ πανάρχαια **«Δίκη»**, θὰ πρέπει νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὸ, διὰ τοῦ Συντάγματος, τόσο γιὰ τοὺς ἐξουσιαστὲς ὅσο καὶ γιὰ τοὺς ἐξουσιαζόμενους. Μόνον δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου θὰ καταργηθῇ ἡ ἀντιπαλότης, ἡ ὁποία σήμερα «ἔχει καθήση στὸ πλάι τῶν δικαστῶν» διὰ τῶν ἐκατοντάδων κατὰ περίπτωσιν νόμων καὶ ὁδηγεῖ σὲ ἀποφάσεις ποὺ κτυποῦν τὸ «κοινὸν συμφέρον». Αὐτοὶ οἱ ἰσόβιοι φύλακες, κριταὶ τῶν πράξεων τοῦ Κράτους καὶ τῶν ὀργανωμένων συμφερόντων, εἶναι δυνατόν νὰ ἀποτελέσουν τὸ πρῶτο βῆμα πρὸς τὴν ἀνοδο τῶν ἀρίστων στὴ διοίκησι.

Μπορεῖ μήπως ἡ πρότασι αὕτη νὰ γίνῃ ἐρέθισμα γιὰ τὸν ἀπαραίτητο διάλογο;

Ἐρινὺς

Σπῦρος Γεράσιμος Γ. Παναγιωτᾶτος

ΠΕΡΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ...

(Τί ἀκριβῶς εἶναι ἡ ἐλευθερία — δὲν ἐρωτοῦμε: τὸ λέμε)

Ἐλευθερία: ἴσον ὁ τρόπος τοῦ εἶναι (κατάστασις) ὁ ἀπότοκος καὶ παράλληλος συνειδητῶν ἐνεργειῶν ἱκανῶν νὰ ἐξουδετερώσουν ἄλλες ἐνέργειες.

Παρατίθενται ἀμέσως οἱ ὁρισμοὶ τῆς ἐλευθερίας ὅπως περιέχονται στὰ λεξικά:

α. «Λαρούς»: «ἐλλειψις παντός καταναγκασμοῦ».

β. Δημητράκος: «ἀπαλλαγὴ ἀπὸ κάθε βία ἢ ἐπίδρασι».

γ. Βοσταντζόγλου: «ἀνυπαρξία ἐμποδίου, ἐξάρτησης, περιορισμοῦ».

Ἄν θελήσουμε σοβαρὰ νὰ προσδιορίσουμε τὴν ἐλευθερία, νὰ μὴ σταθοῦμε στὰ φαιδρὰ περὶ... ὁρίων τῶν δικαιωμάτων ποὺ δῆθεν μποροῦν ν' ἀρχίζουν καὶ νὰ τελειώνουν... ὑπάκουα [λὲς καὶ δὲν εἶναι γνωστὸ πὼς ἡ Ζωὴ χάνεται ἀκριβῶς, ἐπειδὴ τὸ ἀνθρώπινο ὄν δὲν παραιτεῖται τῆς **ὑπέρβασης τῆς μοίρας (μερίδας) του!**], θὰ διαπιστώσουμε εὐκόλα πὼς ἡ ἐλευθερία διόλου δὲν εἶναι αὐτὰ ποὺ μᾶς λένε Λαρούς, Δημητράκος, Βοσταντζόγλου — ἢ ἄλλα λεξικά. Τοῦτο ὑπάρχει κατάδηλο στὴν «σημαντικὴ» τῆς **πρώτης λέξης** ἐκάστου τῶν ὁρισμῶν, ἥτοι τῶν λέξεων «ἐλλειψις», «ἀπαλλαγὴ», «ἀνυπαρξία». Ὅτι, καθὼς ἡ ἀναφερθεῖσα μόνις «σημαντικὴ» ἐπιτρέπει νὰ ἐντοπίζεται ἡ **δυνητικότης** παρόμοιας φύσης προϋποθέσεων (ἥτοι ἄρσης¹ πραγμάτων πού... δὲν αἰρονται²), τὰ τελευταῖα (τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος προϋποθετικὰ) ἀποκαλύπτονται «τιμὲς» ἐν πάσῃ περιπτώσει ὑπερβατές, **μὴ ὑπερβατικές** — ποὺ δηλαδὴ πάντοτε ὑπερβαίνονται καὶ ποτὲ δὲν ὑπερβαίνουν. Εὐλόγως, ἀφοῦ οὐσιαστικὰ συνιστῶντα εὐχολογικὴ ἄρσις³ [κατ' ἔντασιν-δραστικότητα-«τιμὴν» ἀντιστρόφως ἀνάλογη τῶν «τιμῶν» «καταναγκασμός», «βία», «ἐπίδρασι», «ἐμποδίου», «ἐξάρτησης», «περιορισμοῦ» (βλέπε οἰκείους ὁρισμοὺς)] ἄλλο δὲν κάνουν ἀπ' τὸ νὰ ἐπαληθεύουν τὴν ὑπερβατικότητα-ἀήττησίαν ἀκριβῶς αὐτῶν, ἢ ἄρσις τῶν ὁποίων προϋποτίθεται σίνε χβὰ νὸν⁴, προκειμένου νὰ πραγματοποιεῖ ἡ ἐλευθερία...

Ὡστε: ἀφοῦ ἡ κατάσταση μὴ ἐλευθερίας δὲν διασκεδάζεται μὲ τὴν... αἰτιολόγησιν τῆς βούλησης - συγκυρίας ποὺ τὴν φέρει σύστασιν - - ὑπόστασιν (τὴν κατάστασιν μὴ ἐλευθερίας — ἀνελευθερίαν) οὔτε αἵρεται διὰ τῆς... ἐπισήμανσης τῆς (συστατικῆς) βούλησης-συγκυρίας,⁵ τὸ πρόβλημα ποὺ ἀνακύπτει εἶναι ἡ ἄρσις τῆς **ἐναντιότητος-σύμπτωσης**, ποὺ διατηρεῖ μὴ ἐλεύθερον τὸ ὑποκείμενον — ἄνθρωπον, φυσικὸ πρόσωπον... Τελικὰ, καθὼς τὰ πράγματα οἰκονομοῦνται μὲ τὸν πρῶτον, ὑπὸ τὸν τίτλον τῆς ἐργασίας, ὁρισμόν, καὶ καθὼς τὸ ἰσοδύναμον τῆς ἐλευθερίας

τεκμαίρεται αυτή τούτη ή γνωστή μας και δῆθεν... ἐξαιρετέα **ΙΣΧΥΣ (βία)**, μπαίνουμε σὲ καινούργιους ὀρίζοντες θέασης. Ἔτσι, γρήγορα θὰ διαπιστώσουμε:

α. "Ὅτι, συνειδητὰ ἢ ὄχι, ὁ ἄνθρωπος διεκδικεῖ τὴν ἐλευθερίαν στὴν **τελική της μορφή**, ἥτοι ὡς «περίσσειαν ἐλευθερίας», ὡς **«ἐλευθερίαν εἰς δούλωσιν»**, ὡς ἀπείρως ἐκτεινομένην «εὐχέρειαν νὰ καθιστᾷ δούλους τοὺς λοιπούς».

β. "Ὅτι ἡ περὶ τὸ ἀντικείμενον ὑπαρξίς τραγικοῦ στοιχείου, ὁρατοῦ στὶς διεργασίες ποὺ ὀδηγοῦν - ὑποχρεώνουν σὲ συνειδησιακὸ συσχετισμὸν «μοίρας» - ἰδίως ἐνοχλῆς ἀμεθεξίας [ποὺ δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος «δὲν (θέλει νὰ) ξέρει»] ἢ σκοτεινότητος, δὲν ἐμποδίζει διόλου, ὅπως τὸ αἶτημα «γὰρ ἐλευθερίαν» ἐπαληθεύεται πάντοτε ζοφερό, δόλιο, καταχθόνιο, ἐρεβῶδες. Τοῦτο, ἐπειδὴ, μὲ ἀσφαλὲς πῶς ἀποδεδειγμένως **φιλελεύθερος** εἶναι ὄχι ὁ ποὺ «ζητάει», μὰ ὁ ποὺ **δίδει** ἐλευθερίαν, ἢ **«κατάστασις ἐλευθερίας»** βεβαιώνεται ἐν παντὶ αἶτημα εἰς δημιουργίαν **κατάστασης... μὴ ἐλευθερίας** γὰρ τοὺς λοιπούς...

* * *

Ἐπιχειρήσαντες μιὰ πρώτη δι' ἀργῶν λίθων θεμελίωσιν, προχωροῦμε στὴν καθαυτὸ ἔρευναν τοῦ θέματος, ὥστε νὰ τὸ προσεγγίσουμε στὰ ἀπώτατα ὅριά του.

Μὲ ὑπ' ὅψιν μιὰν ἄλλην, καινούργια θέασι τῶν πραγμάτων, ἕναν διάφορο τῶν εὐθύγραμμων, **ἐπιπεδικὸ** τρόπον σκέψης, ἢ διεκδικήσις ἐλευθερίας (ἀδιαφόρως πλαισίων — ἀτομικῶν, συντεχνιακῶν, ταξικῶν, ἐθνικῶν...) βεβαιοῦται ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐκ **διαστροφῆς, χυδαιότητος, σκοτεινότητος**. Τοῦτο, ἐπειδὴ, καθὼς πρόκειται γὰρ **τελικὸν** ὄντως σκοπὸν, ἀκριβῶς εἰπεῖν γὰρ σίνε κβὰ νὸν **μέσον** εἰς διεκδικήσιν ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει τῶν **τελειωτικῶν** (ἀνυερέβατων) σκοπῶν: ὑγεία, δόξα, ἄνεσις, ἔρωτας, ἀρετὴ,⁶ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ νοεῖται ἀπείρως, ὡς πρὸς τίς διαστάσεις, **διεκδικητικὸ μέσον**. Ποῦ θὰ εἰπεῖ πῶς ἔχομε⁷ ἐδῶ διεκδικήσιν ἐξικνουμένην ἀπεριόριστα τέρα (ἐκεῖθεν) τῆς **ἀπελευθέρωσης** [μόνης ἀνταποκριτικῆς κανονικότητος, ὑγείας, μορφῆς δικαιογενοῦς καὶ δικαιογόνου ἐλευθερίας], ἥτοι εἰς «περίσσειαν (περισσὸ τῆς) ἐλευθερίας», εἰς **«ἐλευθερίαν εἰς δούλωσιν»** ἄλλως, ἐξοφθάλμως πλέον ἀναγνωριζόμενη ὕβρις, ἀνυποχώρητον κι ἀναιδὲς (τοῦ ἀτόμου) αἵτημα νὰ **δουλώνονται οἱ λοιποί...**

Τὸ πιθανῶς ἀπροσδόκητον τοῦτο προσβεβαιώνει ἡ ἱστορία,⁷ κυρίως ὅμως ἡ «ποιητικὴ ἔρευνα»⁸. Ἡ ἐρωτική, δημιουργικὴ καὶ πλαστοουργός, παναπεῖ, **ἔρευνα**, ἢ ἀσκούμενη στὰ πλαίσια ὄχι τῆς ἐξουσιαστικῆς-παζαρίτικης (νοθευμένης ἢ διάστροφης) σκυταλοδρομικῆς κονφορμιστικῆς **ἐπανάληψης** [κατατεθειμένων⁹], μὰ σ' ἐκεῖνα (πλαίσια) τῆς ἀναζήτησης-σύνθεσης νέων στοιχείων ἀνάλυσης-ἐξήγησης-κατάδειξης τῶν **ἐπέκεινα τοῦ χρόνου ἀξιών...**

Τὰ ἄνω, εἰς ὑπογράμμισιν-ἐπαλήθευσιν-δεῖξιν (ὡς) **πάγκοινου στόχου** τῆς ἀναφερθείσης «ἐλευθερίας εἰς δούλωσιν» [τῆς βουλῆς-πρόθεσης-προτίμησης-δράσης τοῦ φυσικοῦ προσώπου ὅπως δουλώνει τοὺς λοιπούς] μέσω τοῦ καινούργιου γνώμονος ποὺ ἔχομε στὴ διάθεσί μας, ἥτοι τοῦ νεοφανοῦς κι ἀπρόσβλητου (προσώρας) **ὀρισμοῦ τῆς ἀρετῆς**¹⁰. Ὁρισμοῦ εὐχερῶς ἀναγνωριζομένου ὄχι σὲ χύδην αἰσθηματολογίες-δογματισμοὺς-κηρύγματα ἢ στὴν διάτρητη ἡθικολογικὴ-ιδεαλιστικὴ-δογματολογικὴ ἐπιλογὴν δυνητικὰ θετικῶν (περιστασιακῶν) συμπεριφορῶν¹¹, μὰ στὴν αὐστηρὰ ἐμπράγματῃ δομικὴ σκελὲτῶσιν καὶ ὑφὴν τῆς συγκρότησης «συμπνευματικὸν ὄν», «ἔλλογο ὄν». Στὸ ὄν ἀκριβῶς πού, καίτοι θεατότης καὶ συνειδήσις ὑπαρξῆς (μέθεξης περὶ τὸ «εἶναι» καὶ τὸ «γίνεσθαι»), ἐπαληθεύεται ὄχι, ὅπως θὰ ἦταν εὐλο-

γο, βουλή καὶ διαδικασία εἰς τὴν περὶ τῇ Ζωὴν καθοριστικότητα (κατίσχυσιν) τοῦ **λόγου**, δηλαδὴ κατὰδειξις, κακισμός, στιγματισμός, ἀπόρριψις τοῦ **ἀρνητικοῦ**, μὰ στείρος καὶ ἄχαρις ρηματικὸς (φρασσεοκοπικός)... **μὴ ἀποκλεισμός τοῦ θετικοῦ**...

Ἐπὶ μέρους ἀνακεφαλαίωσις: Ἡ «ἐλευθερία εἰς δούλωσιν» ὄχι μόνον ὑπάρχει ὄντως αὐτόδηλος **πάγκοινος στόχος**, μὰ καὶ μπορεῖ νὰ ὑπογραμμίζεται-ἐπαληθεύεται-καταδεικνύεται. Τοῦτο γίνεται μπορετὸ μέσω τῆς καινούργιας λυδίας λίθου, ἐνὸς ὀψιφανοῦς δοκιμίτου ἄλλως, ἢ πληρότης τοῦ ὁποίου αἰφνιδιάζει, ἐμβροντεῖ, ἀπολιθώνει ὡς ὀρισμὸς τῆς ἀρετῆς, ἥτοι ὡς

«κατὰ λόγον ἐμμονὴ καὶ σύντονη δράσις
εἰς σύμπτωσιν μὲ τὸ πνεῦμα καὶ τίς
διαστάσεις».

Ὡς ἀνυποχώρητη (ἕως ἀνατίναξης τοῦ σύμπαντος) **διεκδίκησις** ἄλλως, παράλληλη, ἰσοσθενής, ὁμόχρονη καὶ ὁμότονη τῆς **«παραίτησης ἀπ' τὸ περισσό»** (οἰοδῆποτε, καὶ φυσικὰ τῆς ἐλευθερίας), τῆς περιεχομένης στὸν μόλις διατυπωθέντα ὀρισμὸν τῆς ἀρετῆς, **σύμπτωσις**¹² δηλονότι.

Ἦδη, ἅπαξ διασταυρωθέντες μ' ὅλ' αὐτά, ὑποχρεούμεθα νὰ τὰ ὁμολογήσουμε **ἀποκάλυψιν**. Ἀποκάλυψι, στὴν ὁποίαν ἐστιάζεται ἓνα στοιχεῖον τραγικὸ καὶ μαζὶ γκροτέσκο, ἐφιαλτικὸ, ἀνατριχιαστικὸ. Τὶ ἄλλο, ἀφοῦ, πίσω ἀπὸ κενολόγον καὶ φλύαρη αἰσθηματολογικὴ μπλαμπλαδίασιν διατηρεῖται **μακρυνὴ καὶ ἀπλησίαστη** αὐτὴ τούτῃ ἡ δικαίωσις (ἀκεραίωσις, ὀλοκλήρωσις, ἀρτίωσις) τῆς Ζωῆς; Πόσης ὑπολήψεως μπορεῖ νᾶναι ἄξιος ὁ ἀναφερθεὶς (ὑποκριτικός...) **«μὴ ἀποκλεισμός τοῦ θετικοῦ**, πού ἀκριβῶς στὰ δικά του πλαίσια διατίθεται ἡ... πνευματικὴ δραστηριοποιήσις, ὄχι εἰς ἄμυνα καὶ ἀρτίωσιν τῆς Ζωῆς, ἀλλ' εἰς **δῆθεν (ξάνα)...** **ἐπίτρεψιν** (μὴ... ἀπαγόρευσιν!) καὶ Ζωῆς καὶ ἄμυνας καὶ ἀρτίωσις; [Ὁλοφάνερρον ἤδη, πὼς ἐδῶ ἔχουμε ὄχι ὑπεύθυνη ἐπιλογὴ καὶ συνεπῆ δράσιν, μὰ... ὑποκρισίαν: οἱ πνευματικοὶ Καίσαρες καμώνονται μὴ ἐναντίωσιν στὴν ἀρτίωσιν τῆς Ζωῆς, ὄχι ἐπειδὴ ἐπιλέγουν τὴ Ζωὴ (ἀπ' τὴν ὁποίαν δὲν ἐξαιροῦνται οἱ ἴδιοι καὶ τὰ παιδιὰ τους...), ἀλλ' ἐπειδὴ ὑπάρχουν ἀνεπαρκεῖς νὰ ἐξετάσουν - ἀναγνωρίσουν τί εἶναι: καὶ ἡ Ζωή, καὶ ἡ ἀρτίωσις, καὶ ἡ ἐπιλογὴ...]. Πολὺ περισσότερον, πού ἀντιλαμβανόμεθα πλέον πὼς **ἀκριβῶς αὐτὰ** εἶναι πού βουλιάζουνε τὴ Ζωή, αἰτιολογημένως, καθὼς ἡ ἐν γένει «ἡγεσία» («πολιτικὴ», διανόησις, λογοτεχνία) ἐπιλέγει στὰ φανερά μὲν νὰ **μπλαμπλαδίζει «λευκό»**, ὕπουλα δὲ νὰ **πράττει «μαῦρο»**... Πού σημαίνει: νὰ «ἐπιχειρηματολογεῖ» **ὄχι μὲ τὴν πολιτείαν** τῆς (ἴδι-ον βίον) μὰ **«μὲ τὰ λόγια»** - στὸ βαθμὸ πού: ἢ, αὐθαίρετη, συρρεαλιστικὴ, **προκαλεῖ** ἢ, πτωχοπροδρομικὴ, **ἐπαιτεῖ**, οὕτως ἢ ἄλλως ἀνοίγοντας τὸ ζοφερὸ κύκλον πού θὰ κλείσει ἢ καταχθονιότης, ἀχρειότης, οἰκτρότης... Αἰτιολογημένως, ἐπιμένω, καθὼς ὅλ' αὐτὰ [ἀδιαφορία-ζοφερότης] καταβαρυνθῶνουν τὸ **λόγο**, τὸν νοθεύουν, λεηλατοῦν, ἐκμειρακίζουσιν, ὥστε νὰ φθάνει στὸν (μὴ) λήπτην ἔωλος, στρεβλωτής, διαστροφεὺς, παραχαράκτης, ἐμετικὸς - ἰδιωτεία μὲ ἰσορροπίαν «ἀδιάφορη», μὴ διακριτὴ μὰ «συμπαγὴς», γενικὴ, ἀδιατάρακτη, ἀμετάκλητη... Ὑπ' αὐτὸ τὸ πρῶτον ὁ «πνευματικὸς», ἰδιαίτερα, ἡγέτης (σὲ μᾶς ἐδῶ... διορισμένος καί... ἀμειβόμενος ἀπ' τὴν ἐξουσίαν!), ἐρευγόμενος σουφλὲ πολυβούτυρα καὶ ἀσπαράγους (πάντα στὴν ἀπυρόβλητη σιγουριά τῆς... θεωρητικῆς πλευρᾶς τοῦ «ἀγῶνα γιὰ τὴ λευτεριά»), ὁμιλεῖ περὶ ἐλευθερίας ἀνίκανος νὰ τὴν προσεγγίσει οὐσίαν καὶ νόημα, χωρὶς νὰ γνωρίζει περὶ τίνος πρόκειται, «τὶ συμβαίνει»... Ἔτσι, ὅλως ἀκρίτως, ἀνεπιγνώστως, στέλ-

λει νὰ «σκοτωθεῖ στή μάχη» τό... ἐπονιτάκι: «ἀγκάλιασε τίς πιπεριές τῆς λεωφόρου τὸ αἷμα σου» — Βρεττάκος. Δὲν θὰ μᾶς ἐξηγήσει ποτὲ «τί ἀγκάλιασε» τὸ **δικό του τὸ αἷμα**, γιατί «δὲν σκοτώθηκε στή Βανδέα» ὁ **ἴδιος αὐτός**, γιατί δικαίῳ τὸν θάνατο τοῦ παιδόπουλου... Γεγονὸς ποὺ κάνει διακριτὸν ἐντόνως τὸν τρόπον ποὺ ἀναπαράγεται - μεθοδεύεται ἢ ἀποσύνθεσις τῆς νεοελληνικῆς διανόησης, ἢ ἀνεπάρκειά της εἰς ἀναγνώρισιν-ἐξήγησιν-καταγραφὴν ἀναξιότητος καὶ ἀπαξίας — εἰς ἐξήγησιν τῆς ἴδι-ας καὶ πάσης εὐθύνης καὶ ἐνοχῆς. Γιατί πόση ἀνεπάρκεια εἰς διανόησιν, πόση ἄγνοια καὶ ἀκρισία μπορεῖ νὰ συγχωρεῖται σὲ φορεῖς ἀξιωμάτων καὶ ἀπολαυτῶν ὑψηλότατων, ποὺ οἱ... σημαντικὲς τοὺς ὑπηρεσίες στὸν τόπο συνίστανται στὸ ὅτι περνοῦν στὴν κοινὴν ἀντίληψιν τὴ «γραμμὴ» **«Σκοτώσου, πιτσιρίκο»** — βέβαιοι προφανῶς πὼς ἐμεῖς δὲν ξέρουμε νὰ ἐλευθερούμεθα, μὰ ξέρει νὰ τὸ κάνει γιὰ πάρτη μας ἡ παντελὴς ἄγνοια-ἀκρισία (ὁ ἐνθουσιασμοὸς **νηπίων**, μεираκιῶν, ἡ ἀνηβότης αὐτῇ)...

...

...

Προκειμένου περὶ ἐλευθερίας λοιπόν, καὶ σ' ὅ,τι μᾶς ἀφορᾷ προσωπικά, δηλώνουμε ἀπερίφραστα πὼς πρόκειται γιὰ νόημα ποὺ στάθην ἀνίκανη νὰ προσεγγίσει - ἀξιωθεῖ ἡ νεοελληνικὴ διανόησις - λογοτεχνία. Τοῦτο, καθὼς στὴν θλιβερὴ μας πατρίδα ὁ λόγος ποὺ περνάει (φθάνει) στὴν δημοσιότητα [ἐπηρεαστικὸς-διαβρωτικὸς-συναινετικὸς, καθὸ ὁμοούσιος-ταυτόσημος τῆς ἴδι-ας ὑποστασιακῆς ἐκρυθμίας-ἀνωμαλίας-παρέκκλισης] συνάγεται ὅχι ἀπλῶς ἀνεπαρκῆς, ἀμβλυτῆς τῆς φυλετικῆς ἐτοιμότητος καὶ τοῦ φυλετικοῦ φρονήματος, μὰ καὶ ἐναντίος. "Ὅτι ἐναντιότης, ἐχθρότης, ὑπονόμευσις τῆς φυλετικῆς συμπαγείας εἶναι ἡ ἐκ μέρους τοῦ πνευματικοῦ ἡγέτου εὐτελὴς διεκδίκησις **«τοῦ περισσοῦ»** — τὸ ν' αὐγατίζει, γιὰ τό... καλὸ μας, τὸ λογαριασμό του στὴν τράπεζα... Γιατί, ὅπως καὶ ἂν ἐξετάσουμε αὐτὸ τὸ «περισσό» («ἀγαθῶν», ὑπηρεσιῶν), θὰ ἰδοῦμε πολὺ γρήγορα πὼς δὲν πρόκειται παρὰ γιὰ τὴν γνωστὴ μας μία καὶ μόνην... ἡγερίαν (ἀπ' τὴν ἀνάποδην) τοῦ φυσικοῦ προσώπου¹³: τὴν ἐρίτιμον **«ἐλευθερίαν εἰς δούλωσιν»**... Θ' ἀντιληφθοῦμε γρήγορα, συνεπῶς, τὸ πὼς καὶ γιατί, ἂν τὰ δυὸ αὐτὰ πράγματα (ἀνεπάρκεια- «διεκδίκησις τοῦ περισσοῦ») συνιστοῦν τὴν διανόησι-λογοτεχνίαν-πνευματικὴν ἡγεσίαν, θὰ συνιστοῦν δυνάμει καὶ τὸ **λόγον** — δηλαδὴ καὶ τὴν ἐν δυνάμει ἢ ἐμπράγματα ἀνταποκριτικὴ διαμήνυσιν-γνωστοποίησιν-λήψιν: Μηχανισμοὺς προβολῆς, προβολήν, προβαλλόμενον ἀντικείμενον, δέκτην... Συνεπεία ἀκριβῶς, λοιπόν, τῶν ἐκτεθεισῶν συνθηκῶν καὶ διαδικασίας εἶναι ποὺ τεκμαίρεται ἀκριβῆς ἡ πρόβλεψις ὅτι «μετὰ τὴ μάχη» (ὅταν ὁ «ἐχθρὸς» ἡττηθεῖ) τὸ νήπιο, ποὺ ξέρει νὰ ἐλευθερώνει τὴν... ἀγνοοῦσα νὰ ἐλευθερώνεται ἐνηλικιότητα, θὰ προχωρήσει (ἀξιοποιώντας τὸ πολυβόλο του) στὴν διεκδίκησιν (ἀπόκτησι-διατήρησιν) τοῦ ἀπείρως ἐκτεινομένου **«περισσοῦ τῆς ἐλευθερίας»** («ἐλευθερίας εἰς δούλωσιν»). Τοῦτο, αὐτονόητον, εἴτε γιὰ ἴδι-ον λογαριασμό (ὅποτε, καὶ μᾶλλον γρήγορα, θά... «ἐκκαθαρισθεῖ»...), εἴτε γιὰ λογαριασμό τῶν ἐντολέων του (ἡγεσίας, νομενκλατούρας), ὅποτε καὶ θὰ πρέπει (συνεχῶς πολεμῶντας τοὺς «ἐχθρούς» — δυναστεύοντάς τους ὅλο καὶ πιὸ ἀσφυκτικά) ν' ἀποδεικνύει ἰσοβίως τὴν πίστιν του σ' αὐτοὺς (ἐντολεῖς του) καὶ τὴν δουλικὴ προθυμία του... **«εἰς δούλωσιν τῶν λοιπῶν»**. Κι ὅλ' αὐτὰ βεβαίως στὰ πλαίσια τοῦ «ἀγῶνα γιὰ τὴ λευτεριά», τὴν εἰρήνην, τὴν δημοκρατίαν, τίς λιμπελοῦλλες, κύριοι «ἀνωτέροι καὶ κατωτέροι» θνητοὶ καὶ ἀθάνατοι, ποὺ δὲν ὑποψιασθήκατε τίποτε ἀπ' τὴν σοσιαλι-

στική τυραννίαν (κ' ἐπ' ἐσχάτων... τούμπαν!) — πού, τί σύμπτωσις, οὐδέποτε τὸ αἶμα σας «ἀγκάλιασε» ὀτιδῆποτε...

* * *

Τάχα χρειάζονται κι ἄλλα; Δὲν νομίζω. "Ὅμως ἄς τὸ ξεκαθαρίσουμε ἀκόμα μιὰ φορά: "Ὅχι ἐλευθερωτῆς ποὺ θὰ ἐλευθερώσει, μὰ **δοῦλος ποὺ θὰ δουλώσει** βεβαιώνεται ὁ ποὺ ἀγωνίζεται (δῆθεν) γιὰ τὴ λευτεριά τῶν ἄλλων — μὴ ξεχνοῦμε καὶ τὸν ἄπεφθο **Η.Ν.** 'Αποστολίδη;

«ὁ δοῦλος εἶναι δοῦλος, κι ὅταν τῆς ἐλευθερίας εἶναι δοῦλος».

— Μὰ τί γίνετ' ἐδῶ; Προτείνεις νὰ καταργήσουμε καὶ τοὺς... Κανάρηδες, Κολοκοτρώνηδες, Καραϊσκάκηδες, 'Ανδρούτσους;

— 'Ακριβῶς! 'Ακριβῶς, ἂν ὑπάρχουν ἢ νοοῦνται «**ἀγωνιστὲς τῆς ἐλευθερίας τῶν ἄλλων**» — ὅχι κατ' ἀποκλειστικότητα τῆς **δικῆς τους**. ('Ὁ ἄνθρωπος μῆτε εἶναι ἄξιος τῆς ἐλευθερίας, ἂν τὴν ἐννοεῖ «περίσσειαν ἐλευθερίας», μῆτε ἐλευθερώνεται ἀπὸ οἰονδῆποτε · ἀπλῶς ἀλλάζει δυνάστην)... "Ὅτι, ἔτσι, βεβαιώνονται εἴτε «ἐν ἐκστάσει» (μάταιοι ἰδεαλισταί, ἐνθουσιώδεις, ἐπιπόλαιοι, ἄκριτοι, ἄδαεῖς), εἴτε σκοτεινοὶ-θερσιτικοὶ «δουλωταὶ τῶν ἄλλων» **ὅλοι ἀνεξαίρετως** οἱ «ἐλευθερωταὶ τῶν ἄλλων»!

— Μὰ χωρὶς τοὺς Κανάρηδες θὰ εἴμαστε ἐλεύθεροι τώρα;

— 'Αφῆστε ἡσυχους τοὺς πολεμάρχους καὶ ναυμάχους ἐκείνους · · δὲν εἶναι τοῦ παρόντος αὐτά. "Ὅ,τι τώρα σημαίνει εἶναι τὸ ἐρώτημα: «Τὶ λευτεριά εἶν' αὐτή, πού, ἐνῶ κανεὶς δὲν πεθαίνει ἀπὸ ἀηδία, ἐκτρέφει τὸ σημερινὸ ἐλληνικὸν **ἦθος-φρόνημα**;». Αὐτὸ ποὺ ἀγκριστρώνει (Καλοκαίρι τοῦ '90) **διακόσιες πενήντα χιλιάδες** ἐλληνικὲς οἰκογένειες στὴν ἀνανδρα κρυψίβουλη σκόπευσιν «διορισμοῦ», πλαγιότητος, «μέσου»; Τουτέστι στὴν συνωμοτικότητα [τὶ ἄλλο μαρτυρεῖ ἡ ἀπελπισ προπάθεια μονοπώλησης τῆς κομματικῆς εὐνοίας (ἀγκίστρωσης στὸν κρατικὸ κορβανᾶ) παρὰ τὴν ἀνατριχιαστικὴν ἐφαρμογὴν τῆς... κερδισμένης Παλιγγενεσίας (!), τόσο ποὺ ὁ "Ελλήν νὰ στερεῖται πλέον ἀρχῶν, βουλῆς, ἐλπίδας, αὐτοπεποίθησης;] ποὺ δουλώνει-ταπεινώνει-ἀνδραποδίζει-ἐκφυλίζει ἀνθρώπους πνευματικὰ καὶ βιολογικὰ ἐφθαρμένους, εὐκλεῶς κατασκευασμένους... ἄχρηστους, ἀστοιχείωτους, χαύνους, τζογαδόρους

[πιθανότητες ἐπιτυχίας: 1 πρὸς (250.000:4.000 θέσεις=) 62,5]

· · χωρὶς νὰ συνυπολογίζονται οἱ γεννήτορες; 'Υπάρχει **συμπάγεια ἐνοχῆς** ἐδῶ (ὅλων κ' ἐνὸς ἐκάστου κεχωρισμένως...), εὐθύνη κυκλώπεια, τιτανική, φορτίο ἀσήκωτο, ποὺ δὲν τὸ μπορεῖ τὸ καράβι, βουλιάζ' ἡ πατρίδα, ἡ χώρα, ὁ 'Ελληνισμός¹⁴...

...

...

Θαρρῶ, ἀναλύσαμε-κατεδείξαμε ἐμπεριστατωμένως, σαφῶς καὶ λακωνικότερα τὶ λογιῆς φροῦτο εἶναι ἡ ἐλευθερία — τὸ γιὰτὶ ὑπάρχει ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀντικείμενον ἔκστασης, διαστροφῆς, καπηλείας. 'Η σίγουρη μουγγαμάρα, ποὺ θ' ἀκολουθήσει τοῦτο τὸ κείμενο, εἶναι ὁ μόνος τρόπος ὅπως ἅπαντες οἱ ταγοί, πνευματικοὶ ἡγέτες, ἐλευθερωτὲς μας διατηροῦνται γαντζωμένοι στὸ "Ἅγιο Κονόμι, ἐν... αὐταπαρνήσει αὐγαταίνοντες γιὰ τό... **δικό μας καλὸ τόν... δικό τους λογαριασμὸ στὴν τράπεζα** · · λουφὲν ἀγλαόν, τίμημα τῶν ἀτέλειωτων «ἀγώνων τους γιὰ τὴ λευτεριά» ἐγκαίρως φρεναρισμένων στὴν ἀναιδῆ διακέλευσιν: «**Σκοτώσου, πιτσιρίκο**»...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Τουτέστι κατάλυσης, κατάργησης, ακύρωσης.
2. Πώς καταλύεται, καταργείται, ακυρούται *ὅτι...* καταλύει, καταργεί, ακυροῖ;
3. Ὅπως εἶδαμε, τὴν προϋποθέτουν καὶ οἱ τρεῖς ἀβασάνιστοι ὁρίσμοι, χωρὶς καὶ νὰ μᾶς λένε *πῶς...*

πραγματοποιεῖται...

4. Γίνεται νὰ ζορίζεται τό... ζόρι, νὰ καταναγκάζεται ὁ καταναγκασμός, νὰ ἐμποδίζεται τὸ ἐμπόδιο; Παίζουμε;

5. Ἐκείνους τοῦ πῶς ἐννοεῖται, τὸ ζητούμενον ἐδῶ εἶναι ἡ ἐλευθερία· ὅχι ἡ... ἀπάντησις στὸ ἐρώτημα ποῖος *δὲν τὴν δίνει* — ποῖος τὴν ἀποκλείει ὡς αἴτημα τρίτου...

6. Ἐπισημαίνουμε συνεχῶς σὲ διάφορες ἐργασίες μας, καὶ ὡσότου ἐπιχειρήσουμε ἀποκλειστικὸ δοκίμιο («Περὶ σκοπῶν»), ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν σκοπῶν δὲν εἶναι ἄπειρος ἢ μεγάλος. Πῶς ἀκριβῶς οἱ σκοποὶ εἶναι *μόνον... πέντε* (ἀριθ. 5): *ὕγεια, δόξα, ἀνέσεις, ἔρωτας καὶ ἀρετή*. Ἐπίσης πῶς *μόνον* ὁ τελευταῖος εἶναι ἐξ ὁρίσμου ὕγιης, ἐνῶ οἱ τέσσαρες πρῶτοι βεβαιώνονται: ἐφ' ὅσον διεκδικεῖται *ὁμόζυγοι τῆς ἀρετῆς*, ὕγιεις, ἐφ' ὅσον ὅχι, *ἐκ διαστροφῆς*. Σ' ὅτι ἀφορᾷ στὸ τί ἀκριβῶς εἶναι ἡ ἀρετή, στὸν ὁρισμὸ τῆς ἀρετῆς, παρατίθεται (ὅχι βέβαια γιὰ πρώτη φορά...) στὴν συνέχεια τῆς παρουσίας ἐργασίας.

7. Ἡ ἱστορία, ἐνεργοῦσα ὡς τελικὴ καταγραφὴ δυνητικὰ προσβατῶν, ὡς δὴθεν «ἐπιστημονικὴ ἐρευνα» καὶ ἀνάλυσις γεγονότων, στερεῖται ἐγκυρότητας, βαρύτητας, ἀξιοπιστίας. Εὐλόγως, ἀφοῦ, ὅτι ὑποστηρίζει-καταθέτει «αιτιολογίαν», πάλι... καταγραφὴ δυνητικὰ προσβατῶν ἀναγνωρίζεται — ἐντεῦθεν καὶ ἡ μακρότης-ἐτεροροσύνη-διχαστάσια μεταξὺ τῶν ἱστορικῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἴδια τῆς ἀδυναμίας νὰ γοητεύει, πείθει, παραδειγματίζει, προάγει τὴ Ζωή.

8. Ἡ διὰ τοῦ ποιητικοῦ τρόπου (δημιουργική), εὐνόητον - - ὅχι ἡ ποίησις καθαυτή.

9. Λογούχαριν: «Ὁ Ρίτσος εἶναι μεγάλος ποιητής», «Ἡ καβαφικὴ "ΙΘΑΚΗ" εἶναι ἀριστοῦργημα»... Πότε αὐτά; Ὅταν ἀκριβῶς ὅτι ἀπολείπει εἶναι ἡ τελικὴ κατάθεσις τῆς ἴδιας τῆς «μεγαλωσύνης» τοῦ πρώτου, τῆς ἴδιας τῆς «ἀριστοῦργηματικότητος» τῆς δεύτερης...

10. Ἐνῶ ἡ ἀρετὴ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ νοεῖται μορφή καὶ οὐσία γεωμετρικὰ καθορισμένη, κάτι τὸ οἰοῖται χειροπιαστό, πόσοι γνωρίζουν τί ἀκριβῶς εἶναι; ... θὰ τὸ εἰποῦμε σὲ λίγο.

11. Μὲ τοὺς τρεῖς ἀνεπίτρεπτα ἀβασάνιστους ὁρισμοὺς τῆς ἐλευθερίας (τῶν «Λαρούς», Δημητράκου, Βοσταντζόγλου) ἀνακύπτει τὸ ἐρώτημα: Τί στὴν εὐχή... ἐλευθερία μπορεῖ νάναί μιὰ κατάστασις (τὰ πλαίσια συνθηκῶν εἰς γέννησιν-ὥριμασιν...), ποῦ ἡ πραγμάτωσις τῆς βεβαιώνεται ἐξαρκύμενη ἀπὸ ἐξωγενεῖς παράγοντες, δηλαδὴ τὴν διάθεσι τρίτων [ὅσων δὲν στέργουν εἰς... «ἐλλειψιν» (Λαρούς), «ἀπαλλαγὴν» (Δημητράκος) καὶ «ἀνυπαρξίαν» (Βοσταντζόγλου)] καθὼς ἡ περὶ τὴν ἀρετὴν ἀδιαφορία, ἀγνοία, παρρημενεία, ἀπόρριψις ὑπαγορεύει τίς περὶ ὧν ὁ λόγος (περιστασιακῆς) μὴ κατ' ἀρχὴν «συμπεριφορές»; Τίς μόνες δηλονότι ποῦ ἐξασφαλίζουν ὑλικά ἢ οἰοῖται ὑλικά «ἀγαθὰ» [ἤτοι διακόνησιν-θεραπεία ὑπερβατικῶν τῶν κατὰ φύσιν ἀναγκῶν, δηλαδὴ τῶν πέραν τοῦ κόρου ἐκβιαζομένων-μεθοδευομένων παθῶν - - τήν, ἐπὶ τῷ τέλει νὰ κερδίζεται πλείων πρᾶνσις, ἀλιεία-μεθόδευσις... ἐρεθισμῶν] καὶ ποῦ τὸ ἄτομο ἀποστέργει γιὰ τοὺς λοιποὺς - - στὸ βαθμὸ ποῦ ἀπαιτεῖ-ἐρμηνεύει τὴν ἀκεραίωσί του ὅχι «σύμπτωσιν μὲ τὸ πνεῦμα καὶ τίς διαστάσεις» μὰ κατὰκτῃσιν τοῦ ἐνὸς καὶ μοναδικοῦ (παγκοίνως σκοπευομένου) «**παντὸς γιὰ πάντα**»; Αὐτοῦ δηλαδὴ πού, σὲ τελευταίαν ἀνάλυσιν, θ' ἀναγνωρισθεῖ ἡ κατ' ἀποκλειστικότητά νομὴ («φυσικὴ ἐξουσία ἐπὶ πράγματος ἀσκουμένη διανοία κυρίου») δίχως ἐξαίρεσις ὅλων ὅσων «εἶναι» ἢ «παράγονται»; ... λίγο νὰ προσέξομε! ἐδῶ, θὰ ἰδοῦμε κρυμμένην στὴ γωνιά τῆς γνωστῆς μας «ἐλευθερίας εἰς δούλωσιν»...

12. Στὸ τυχὸν (προπετὲς) ἐρώτημα: «Νὰ παραιτούμεθα λοιπὸν καὶ ἀπ' τὸ περισσὸ τῆς γνώσεως;» ἀπαντῶ πῶς δὲν ὑπάρχει... τέτοιο πρᾶγμα: τὸ μὲν γνωστικὸν ἀντικείμενον εἶναι ἄπειρο (συνεχῶς ἐκτείνωμενο), ὁ δὲ ὅρος «περισσὸ» βεβαιώνει «περισσότερον τοῦ ἀναγκαίου» καὶ συνεπῶς τὴν ἐρώτησιν ἐκ **διαστροφῆς**: ἀναγκαῖα γνώσις εἶναι ἡ ὅλη, ἡ ἄπειρη...

13. Οἱ πνευματικοὶ ἡγέτες, οἱ ταγοί, εἶναι βεβαίως «φυσικὰ πρόσωπα». Μόνο πού, τυχὸν αὐθεντικοί, μποροῦν (ἐξουσίαν τῆς δυνατότητας) καὶ νά... μὴ εἶναι.

14. — Μ... Ἀμφισβητήσιμα τὰ νοῦμερά σου! Ἐκεῖνο τὸ 1:62,5...

— Προκειμένου γιὰ ἓνα διαμέρισμα τῆς Ἀττικῆς, θὰ τὸ ἰδῇτε... 1:176 (ναί: ἓνα πρὸς ἑκατὸν ἐβδομήντα ἔξι!!!) στὴν πρώτη σελίδα τῆς ἐφημερίδας «ΤΑ ΝΕΑ» εἴκοσι ἐννέα Αὐγούστου ἐ.ε. (1990).

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ «ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ» ΧΩΡΙΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

[Οί «τύποι», πού θά παρουσιάζονται κάθε μῆνα στή στήλη αὐτή, δέν ἔχουν σχέση μέ τούς γνωστούς «**χαρακτήρες**» τοῦ Θεόφραστου ἢ τοῦ Λασκαράτου. Πρὶν ἀπ' ὅλα δέν εἶναι **χαρακτήρες**, διότι μᾶλλον οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν στεροῦ-

νται **χαρακτήρος**... Οἱ «τύποι» μας δέν εἶναι γεννήματα τῆς φύσης, ἀλλὰ τερατογενέσεις τοῦ κοινωνικοῦ περιγύρου καί τοῦ ἔκτροπου λογοκρατικοῦ κατεστημένου, πού σήμερα κυριαρχεῖ στὸν παρακμιακὸ κόσμον «μας»].

Α' Ὁ συνδικαλιστής

Συνδικαλιστής εἶν' αὐτὸς πού ἀνήκει στὸ συνδικάτο μέ τὴν ιδιότητα τοῦ στελέχους. Τὰ ἀπλὰ μέλη τοῦ συνδικάτου δὲ λογίζονται ὡς συνδικαλιστές· ἄλλωστε οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς δὲ μετέχουν στίς συνδικαλιστικὲς ὑποθέσεις καὶ διαδικασίες, ἐνῶ ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς τους εἶν' ἐνταγμένοι σ' αὐτὰ ὑποχρεωτικά («διὰ νόμου»).

Τὸ κράτος καὶ οἱ ἐργοδότες πληρώνουν εὐχαρίστως γιὰ τοὺς συνδικαλιστὲς πολλὰ δισεκατομμύρια ἐτησίως. Εἶναι βεβαιωμένο, ὅτι σὲ κάθε 16 ἐργαζόμενους ἀναλογεῖ (τουλάχιστο ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα) ἕνας συνδικαλιστής, καὶ κανεὶς δέν ἐνοχλεῖται γι' αὐτὸ (πρᾶγμα πού, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, δείχνει τὴ «χρησιμότητά» τους). Αὐτὸ τὸ γνώριζαν καὶ οἱ ἀρχαῖοι Χῖοι ἐργοδότες, οἱ ὁποῖοι «*ἠδέως τὸ πρᾶγμα προσεδέξαντο, ὀρῶντες ὅτι οἱ οἰκέται* (=ὑπηρέτες), *πολλῶ ἔλαττον ἀπεδίδρασκον, φοβούμενοι τὴν κρίσιν τοῦ* («δουλοπατέρα» ἢ ἀρχιδούλου) *Δρίμακου*!..

Ὁ συνδικαλιστής παίξει γιὰ τὴν ἐξουσία παραπλήσιο ρόλο μ' ἐκεῖνο τοῦ πολιτικάντη. Ἄλλωστε οἱ πολιτικάντηδες σχεδὸν συχνότατα περνοῦν ἀπ' τὸ στάδιο τοῦ συνδικαλιστῆ, ὅπου δοκιμάζονται καὶ ἀσκοῦνται τόσο οἱ δημεγεργτικὲς ἱκανότητές τους ὅσο κι ἡ «νομιμοφροσύνη» τους ἔναντι τῆς ἐξουσίας. Ὁ συνδικαλιστής πού δέν ἀποδέχεται τὰ ἐξουσιαστικὰ δόγματα καὶ τίς μεθοδολογίες τους εἶναι καταδικασμένος ἐκ τῶν προτέρων σ' ἀποτυχία καὶ στασιμότητα· τὸ πολὺ-πολὺ νὰ ἐξελιχθῇ σὲ πρόεδρο τοπικοῦ σωματείου.

Ὅπως οἱ «πολιτικοὶ» τεμαχίζουν τὸν ἐθνικὸ κορμὸ σὲ κόμματα, ἔτσι κι οἱ συνδικαλιστὲς κομματιάζουν τὸ κοινωνικὸ σύνολο σὲ πολυάριθμα κομμάτια — ἀνάλογα πρὸς τὰ ἐπαγγέλματα — πού ἀλληλοσυγκρούονται γιὰ τὸ καστικό τους συμφέρον, μ' ἀποτέλεσμα ν' ἀλληλοεξουδετερώνονται. Τοιοῦτοτρόπως ἡ ἐξουσία τίθεται «ἐκτὸς κινδύνου» παίζοντας τὸν εὐχάριστο ρόλο τοῦ «διαιτητῆ». Ὅπως ἀκριβῶς κι ὁ Ἰάσονας, πού, ἀφοῦ ἔρριξε τὴν πέτρα-δόλωμα ἀνάμεσα στοὺς μυθολογικοὺς δράκους, παρακολουθοῦσε ἀκίνδυνα καὶ ἀτάραχα τὸν ἐμφύλιον σπαραγμὸ τους.

* * *

Ὁ συνδικαλιστής «φιλοσοφικά» εἶναι ἕνας καθαρόαιμος ὑλιστής. Ὅ,τι ἀπασχολεῖ τὸν συνδικαλιστὴ εἶναι τὸ ὠμὸ ὕλικὸ συμφέρον, ἐνῶ ὅλα τὰ ἰδανικά τὸν ἀφήνουν ἀδιάφορο. Ὁ συνδικαλιστής ἀποτελεῖ ἕνα εἶδος ἐργατο-πατέρα κι αἰσθάνεται ὑποχρεωμένος νὰ «κόπτεται» γιὰ τὰ «δίκαια» τῶν ἐργαζομένων, εἴτε θί-

γονται είτε όχι, είτε του ζητηθεί είτε όχι, είτε το θέλουν είτε όχι οι εργαζόμενοι. Είμαι, θα μπορούσα να πω, ένας επαγγελματίας προστάτης της αιώνια «πεινασμένης εργατιάς». Χωρίς να 'ναι απόλυτα ικανοποιημένος, στιγμή δὲ χάνει ν' ἀπαριθμή τις —χάρη σ' αὐτὸν — κατακτήσεις της εργατιάς. Τὸ δικαίωμα τῆς ἐργασίας κατέστη — ἀποκλειστικὰ χάρη σ' αὐτὸν — κοινὸ κτῆμα ὅλου τοῦ λαοῦ, ὅπως καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀπεργίας. Οἱ ἐργάτες διαθέτουν «βιβλιάριο ἐνσήμων», «ὕγειας», «ἀποταμιεύσεων», ἐνῶ παράλληλα δουλεύουν μόνο τὸ ὀκτάωρό τους. Ἔτσι ἀνάγκασαν καὶ τὴ λέξη «δουλεία», νὰ κατεβάσῃ τὸν τόνο της κατὰ μία συλλαβὴ καὶ νὰ γίνῃ «δουλειά»... Οἱ «δοῦλοι» ὥς διὰ μαγείας ἀφανίστηκαν πιά καὶ μόνο «δουλευτὲς» κι «ἐργαζόμενοι» μπορεῖ νὰ συναντήσῃ κανεὶς σήμερα...

Ὁ συνδικαλιστὴς ὡσαύτως οὐδέποτε ὀμιλεῖ γιὰ τὶς κατακτήσεις τῶν ἐργοδοτῶν καὶ συστηματικὰ ἀποφεύγει τὴ σύγκριση τῆς θέσεως καὶ τῶν συνθηκῶν διαβίωσης τῶν πρὸ τῆς ἐμφάνισέως τοῦ συνδικαλισμοῦ νοικοκυραίων καὶ τῶν μετὰ τὴν ἐμφάνιση τοῦ συνδικαλισμοῦ ἀφεντᾶδων-ἐργοδοτῶν γιὰ λόγους δεοντολογίας· πιθανὸν ὅμως, καὶ γιὰ νὰ μὴ γίνῃ ἀντιληπτὸ ὅτι οἱ ἐργοδότες κι ἡ ἐξουσία ὠφελήθηκαν ἐξαιτίας τοῦ συνδικαλισμοῦ κι ὅτι ἐγιναν αἵτιοι ἀμβλύνσεως τοῦ κοινωνικο-οικονομικοῦ χάσματος, ποὺ χῶριζε πάντοτε τοὺς ἐλεύθερους καὶ τοὺς οἰκέτες, τοὺς δημιουργικοὺς καὶ τοὺς ἀνίκανους νὰ ἐργαστοῦν γιὰ λογαριασμό τους. Καὶ τέλος νὰ μὴ γίνῃ ἀντιληπτὸ ὅτι πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ συνδικαλισμοῦ ὑπῆρχαν πολλοὶ «κύριοι», ἐνῶ σήμερα ὅλοι μας εἴμαστε δοῦλοι...

* * *

Γιὰ τὸ συνδικαλιστὴ ὁ κόσμος συνίσταται ἀπὸ ἐργαζόμενους καὶ ἐργοδότες· ὅπως τοὺς ἐργάτες δὲν μπορεῖ νὰ διανοηθῇ ὡς ἐργοδότες, ἔτσι καὶ τοὺς ἐργοδότες δὲν μπορεῖ νὰ θεωρήσῃ ὡς ἐργαζόμενους. Ἀναγνωρίζει ἐκ προοιμίου τὴν ὑλικὴ ἐξάρτηση τῶν ἐργαζομένων ἀπ' τὸν ἐργοδότη τους κι οὐδέποτε διανοεῖται τὴν ἀπόκτηση αὐτοδυναμίας κι αὐτεξουσιότητας.

Μεταξὺ ἐργοδοτῶν καὶ ἐργαζομένων ἰστάμενος ὁ συνδικαλιστὴς, δὲν ἀνήκει οὔτε στοὺς πρῶτους οὔτε καὶ στοὺς δεύτερους. Ἐδῶ ἔγκειται ἡ ἰδιαιτερότητα, τὸ **ψυχολογικὸ πρόβλημα** τοῦ συνδικαλιστῆ, ποὺ αἰσθάνεται **διορισμένος ἄνωθεν** «νὰ προστατεύῃ τὴν εργατιά», καὶ νὰ ρυθμίξῃ τὶς σχέσεις ἐργοδοτῶν καὶ ἐργαζομένων. Ἐναντι τῶν ὑπηρεσιῶν του αὐτῶν δὲ ζητεῖ καὶ πολλὰ πράγματα: Ἕνα μεγάλο μόνο μισθό, μερικὰ ἐπιδόματα, λίγα «ὀδοιπορικὰ ἔξοδα», μερικὰ ἄλλα «ἐκτὸς ἔδρας», καί, βέβαια, τὰ πάγια «ἔξοδα παραστάσεων». Πέραν αὐτῶν διεκδικεῖ καὶ τὸ ἀναφαίρετο δικαίωμα νὰ διαθέτῃ αὐτὸς τὴν παραγωγὴ τῶν ἐργοδοτῶν μὲ κριτήριό τὴν ἰσότητά. Καὶ βέβαια διεκδικεῖ τὸ δικαίωμα νὰ μὴ ἐργάζεται ποτέ: Ἀπουσιάζει νόμιμα ἀπὸ τὴν ἐργασία του καὶ οὐδεὶς ἔχει δικαίωμα νὰ τὸν ἀπολύσῃ ἢ τιμωρήσῃ. Ἔτσι ἡ δικαίωσή του γιὰ τὶς ἐκδουλεύσεις του στὰ ἀφεντικά του εἶναι πλήρης.

Σαράντος Πάν

LYNN PAYER*

Ἡ ἱατρικὴ ἀντανაკλᾶ τὶς ἐθνικὲς ἀξίες

Ἡ νεαρὴ Μ. R. εὐρίσκετο σὲ ἀμηχανία. Κουρασμένη καὶ μὲ ἔντονους μυϊκοὺς σπασμοὺς ἐπεσκέφθη ἕναν Γάλλο ἱατρό, ὁ ὁποῖος τὴν ἐπληροφόρησε ὅτι ἔπασχε ἀπὸ «σπασμοφιλία», μία κατ' ἀρχὴν γαλλικὴ ἀσθένεια ὀφειλομένη εἰς ἔλλειψη μαγνησίου. Ὅταν ἡ Μ. R. ἐπέστρεψε εἰς τὴν Ἀμερικὴν, οἱ ἐκεῖ ἱατροὶ διέγνωσαν τὰ συμπτώματα ἐντελῶς διαφορετικά. Ἡ σπασμοφιλία δὲν ἐθεωρεῖτο ὡς ἀσθένεια ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανοὺς ἱατροὺς. Τῆς εἶπαν, ὅτι ὑπέφερε ἀπὸ «ἄγχος» καὶ τῆς συνέστησαν ἡρεμιστικά καὶ ψυχοθεραπεία. Τώρα φαίνεται θεραπευμένη, ἀλλὰ διερωτᾶται ἀπὸ τί ἐθεραπεύθη...

Ἡ Δυτικὴ Ἱατρικὴ παραδοσιακὰ θεωρεῖται ὡς διεθνὴς ἐπιστήμη, μὲ σαφεῖς κανόνες ἐφαρμοζομένους μὲ συνέπεια εἰς ὅλη τὴν Δυτικὴ Εὐρώπη καὶ τὴν Βόρειο Ἀμερικὴν. Ἀλλ', ὅπως ἀποδεικνύει ἡ ἐμπειρία τῆς Μ. R., ἡ ἀνομοιότης μεταξὺ τῶν διαγνώσεων τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας, τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ τῆς Γερμανίας ἀπειλεῖ τὴν ὑποτιθεμένη «οἰκουμενικότητα» τοῦ ἐπαγγέλματος. Βάσει μιᾶς μελέτης τοῦ Διεθνoῦς Ὁργανισμοῦ Ὑγείας τὸ 1967 διεπιστώθη, ὅτι ἱατροὶ διαφόρων χωρῶν διέγνωσαν διαφορετικὰς αἰτίες θανάτου, ἀκόμη καὶ σὲ περιπτώσεις ποὺ τὰ ἀντίστοιχα πιστοποιητικὰ θανάτου ἀνέφεραν τὰ ἴδια στοιχεῖα. Ὁμοίως διαφέρουν σημαντικὰ καὶ οἱ διαγνώσεις ψυχικῶν παθήσεων. Μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἕνας ἀσθενὴς, θεωρούμενος «σχιζοφρενὴς» εἰς τὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖς, πιθανῶς θὰ χαρακτηριζόταν ὡς «μανιοκαταθλιπτικὸς» εἰς τὴν Ἀγγλίαν...

Οἱ θεραπείες ποικίλλουν εὐρέως, ὅπως καὶ οἱ διαγνώσεις. Χιλιάδες ὁμοιοπαθητικῶν θεραπειῶν ἐφαρμόζονται στὴν Γαλλία καὶ Γερμανία, οἱ ὁποῖες στὴν Ἀμερικὴ θεωροῦνται «ἐκτὸς ἱατρικοῦ ἐπιστημονικοῦ χώρου». Οἱ Γερμανοί, ἐπὶ παραδείγματι, καταναλώνουν σχεδὸν ἑξαπλάσιον καρδιακὸ γλυκοσίδην ἢ καρδιονωτικὰ ἀνὰ ἄτομο ἐν σχέσει μὲ τοὺς Γάλλους ἢ τοὺς Ἀγγλους, ἀλλὰ τὰ μισὰ σχεδὸν ἀντιβιοτικά. Μία πρόσφατη ἔρευνα ἀπέδειξε, ὅτι ἡ ἀγγειογραφία καὶ οἱ ἐγχειρίσεις «*by-pass*» εἶναι ἑξαπλάσιες στὴν Ἀμερικὴ ἐν σχέσει μὲ τὴν Ἀγγλίαν. Ἱατροὶ καὶ τῶν δύο χωρῶν ἐξήτασαν τὰ ἱατρικὰ ἱστορικὰ ἀσθενῶν καὶ ἐρωτήθησαν, ποῖοι ἀσθενεῖς πρέπει νὰ ὑποστοῦν τὶς ἀνωτέρω θεραπείες ἀνεξαρτήτως οἰκονομικῶν παραγόντων. Οἱ Ἀγγλοὶ ὑπέδειξαν τὸ ἐν τρίτον περίπου τῶν περιπτώσεων ἐν σχέσει μὲ τοὺς Ἀμερικανούς. Φαίνεται, ὅτι ὁ βασικώτερος λόγος χρησιμοποίησεως τῶν ἀνωτέρω θεραπειῶν σχετίζεται λιγότερο μὲ τὸ κόστος καὶ περισσότερο μὲ τὸ «*ιατρικὸ κλῖμα*», ποὺ ἐπικρατεῖ.

Ἡ διαφορὰ διαγνώσεων καὶ θεραπειῶν ἀποκτᾷ μεγάλην σημασίαν ἐν ὄψει τοῦ 1992, ἔτους καταργήσεως τῶν συνόρων ἐντὸς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος. Διεπιστώθη, ὅτι εἶναι ἰδιαιτέρως δύσκολο νὰ ἀποφασισθῇ ποῖα φάρμα-

* Ἡ κ. Lynn Payer εἶναι δημοσιογράφος εἰδικευμένη σὲ ἱατρικὰ θέματα.

«Ο ιατρός»: Έργο του Luke Fildes (1891).

κα θὰ πωλοῦνται διεθνῶς. Τὰ διαλύματα τῆς ὀλικῆς παρεντερικῆς σιτίσεως (δηλ. τὰ θρεπτικὰ διαλύματα ποὺ χορηγοῦνται ἐνδοφλεβίως), ποὺ παράγονται στὴν Γερμανία, πρέπει νὰ περιέχουν ἓνα ἐλάχιστο ποσοστὸ ἀζώτου γιὰ τὴν κατάλληλη μυϊκὴ θρέψη. Ἐν τούτοις στὴν Ἀγγλία τὸ ἴδιο ποσοστὸ θεωρεῖται τοξικὸ γιὰ τὰ νεφρά. Οἱ Γάλλοι νομοθέτες ἔχοντας ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπίπτωση τῆς ἥπατικῆς νόσου στὴν χώρα τους δείχνουν ἰδιαίτερη εὐαισθησία εἰς τὸ ἀτοξικὸν τῶν νέων φαρμάκων ἐπὶ τοῦ ὄργάνου τούτου.

Οἱ βασικὲς διαφορὲς εἰς τὴν ἄσκηση τῆς ἱατρικῆς ἀπὸ χώρας εἰς χώραν ἀντικατοπτρίζουν κατὰ κύριο λόγο τὴν διαφορετικὴ φιλοσοφικὴ θέαση τῶν πραγμάτων. Μία ἐπιτυχὴς εὐρωπαϊκὴ ὁλοκλήρωση προϋποθέτει κατανόηση τῶν διαφορῶν. Ἀλλὰ ποὺ τελειώνει ἡ «ἐπιστήμη» καὶ ποὺ ἀρχίζει ἡ «παράδοση» καὶ ἡ «νοοτροπία»; Εἰς τὴν Γερμανία ἡ ἱατρικὴ ἀσχολεῖται ἰδιαίτερος μὲ τὴν καρδιά. Ἀσθενεῖς οἱ ὅποιοι παραπονοῦνται γιὰ κόπωση, θεωροῦνται ὡς πάσχοντες ἀπὸ «*Herzinsuffizienz*», ὅρος, ὁ ὁποῖος σημαίνει ἀσθενῆ καρδιά καὶ ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει ἀντίστοιχο εἰς τὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα. Αὐτὸ δὲν θὰ ἐθεωρεῖτο ἀσθένεια εἰς τὴν Ἀγγλία, Γαλλία καὶ Ἀμερικὴ. Μερικοὶ Γερμανοὶ ἱατροὶ ἰσχυρίζονται, ὅτι ἡ ὑπερβολικὴ ἐνασχόληση μὲ τὴν καρδιά εἶναι κατάλοιπο τοῦ ρομαντισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐχαρακτήριζε πολλοὺς μεγάλους Γερμανοὺς λογοτέχνες πάσχοντες ἀπὸ καρδιοπάθειες. «*Εἶναι ἡ πηγὴ ὅλων τῶν πραγμάτων*», ἔγραφε ὁ Γκαίτε, «*ὅλης τῆς δυνάμεως, ὅλου τοῦ αἵματος, ὅλης τῆς δυστυχίας*». Ἀκόμη καὶ στὴν σημερινὴ Γερμανία ἡ καρδιά θεωρεῖται κάτι περισσότερο ἀπὸ ἀπλὴ μηχανή: εἶναι μία πολὺπλοκὴ «*δεξαμενὴ αἰσθημάτων*». Ἀπεναντίας οἱ Γερμανοὶ ἱατροὶ ἀρνοῦνται νὰ χορηγήσουν ἀντιβιοτικά ὄχι μόνον γιὰ κρυολογήματα ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν βρογχίτιδα. Ἰσχυρίζονται, ὅτι, ἂν ἓνας ἀσθενὴς χρειάζεται ἀντιβίωση, τότε ἔχει ἀνάγκη περιθάλψεως στὸ νοσοκομεῖο.

Ἡ ἀσθένεια στὴν Γαλλία, ὅπως καὶ στὴν Γερμανία, θεωρεῖται τυπικὰ ὡς ἀδυναμία τῶν ἐσωτερικῶν ἀντιστάσεων μᾶλλον παρὰ ὡς ἐπίθεση ἐκ τῶν ἔξω. Γιὰ τοὺς Γάλλους, ἐν τούτοις, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχει κεφαλαιώδη σημασία δὲν εἶναι ἡ καρδιά ἢ ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος ἀλλὰ τὸ «*terrain*», δηλαδὴ ἓνα εἶδος μὴ εἰδικῆς ἀνοσίας. Κατὰ συνέπειαν ἡ γαλλικὴ ἱατρικὴ ὑποστηρίζει τὸ «*terrain*» μὲ τονωτικά καὶ βιταμῖνες. Ἡ ἐστίαση τῆς προσοχῆς τους εἰς τὸ «*terrain*» ἐξηγεῖ ἐν μέρει, γιατί δὲν ἐνδιαφέρονται γιὰ τὰ μικρόβια ὅσο οἱ Ἀμερικανοί. Διακινδυνεύουν μεγαλύτερο ποσοστὸ βακτηριδίων στὶς τροφές, καὶ δὲν διστάζουν πολὺ νὰ φιλήσουν κάποιον πάσχοντα ἀπὸ κάποια μικρὴ μόλυνση. Τέτοιες ἐπαφές θεωροῦνται ἓνα εἶδος φυσικοῦ ἐμβολιασμοῦ. Παρ' ὅτι ἡ γαλλικὴ ἱατρικὴ συχνὰ προσπαθεῖ νὰ ἀντιμετωπίζῃ τὸ «*terrain*» ὡς σύνολο, γιὰ τὸ ἥπαρ γίνεται μία ἐξαίρεση. Θεωροῦν τὸ «*ἀσθενὲς ἥπαρ*» ὡς αἰτία τοῦ πονοκεφάλου, τοῦ βήχα, τῆς ἀδυναμίας, τῆς ἀκμῆς ἢ τῆς πιτυρίδας. Ἡ ὑπερβολὴ αὐτὴ ἔπαυσε κάπως, ἀφ' ὅτου Γάλλοι ἥπατολόγοι ἔδωσαν μία συνέντευξιν ἐπιστημονικοῦ περιεχομένου, μὲ σκοπὸ νὰ «ἀπαλλάξουν» τὸ ἥπαρ ἀπὸ τὴν εὐθύνην τῶν ἀσθενειῶν.

Ἀντιθέτως πρὸς τοὺς Γάλλους καὶ Γερμανοὺς συναδέλφους των οἱ Ἀγγλοὶ ἱατροὶ ἐπικεντρώνουν τὴν προσοχὴ τους εἰς ἐξωτερικὰς αἰτίαι τῶν ἀσθενειῶν. Δίδουν ἀντιβιοτικά συχνά, καὶ μεταξὺ τῶν εἴκοσι πλέον χορηγουμένων φαρμάκων στὴν Ἀγγλία ὑπάρχουν τρεῖς κατηγορίαι ἀντιβιοτικῶν. Ἀπεναντίας στὴν Γερμανία δὲν ὑπάρχει κανένα μέσα στὴν πρώτη εἰκοσάδα. Οἱ Ἀγγλοὶ ἱατροὶ εἰ-

ναι γνωστοί για την νοοτροπία της οικονομικής αντιμετώπισης των ασθενειών. Χορηγούν τα μισά φάρμακα εν σχέσει με τους Γάλλους και τους Γερμανούς, χειρουργούν με το ήμισυ της συχνότητας των Αμερικανών, κάνουν τις μισές ακτινογραφίες και χρησιμοποιούν τα μισά φίλμ. Συνιστούν τη μισή ποσότητα της βιταμίνης C, που χορηγείται όπουδήποτε αλλού. Στην Αγγλία πρέπει να έχη κάποιος περισσότερα συμπτώματα, για να θεωρηθῇ ως ασθενής εν σχέσει με άλλες χώρες. Σε μεγάλο βαθμό αὐτή ἡ οἰκονομία εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν οἰκονομικῶν πόρων τῶν διατιθεμένων για τὴν υγεία, χωρὶς ὅμως αὐτοὶ νὰ εἶναι οἱ μόνοι ποὺ ἐπηρεάζουν τὴν νοοτροπία τῶν ἱατρῶν. Οἱ Ἀγγλοὶ ἐρευνῶνται ἀκολουθώντας τὴν παράδοση φιλοσόφων, ὅπως οἱ Francis Bacon, David Hume καὶ John Locke, ἔδιναν πάντα ἔμφαση στὴν προσεκτικὴ συγκέντρωση στοιχείων ἀπὸ τυχαῖες καὶ ἐλεγχόμενες μετρήσεις. Ὅταν καθορίζετο ἡ μέθοδος διαπιστώσεως τῆς ὑπερτάσεως καὶ τὸ ἀκολουθητέο πρόγραμμα, οἱ Ἀμερικανοὶ ἱατροὶ ἦσαν τόσο βέβαιοι ὅτι ἡ ἐλαφρὰ ὑπέρταση ἔπρεπε νὰ ἀντιμετωπισθῇ, ὥστε ἐθεωροῦσαν ἀνῆθικο νὰ μὴν θεραπεύονται οἱ ἄσθενεῖς αὐτοὶ. Κι ὅμως μία σχετικὴ ἀγγλικὴ ἐρευνα ἀπέδειξε, ὅτι ἡ θεραπεία τῆς ἐλαφρᾶς ὑπερτάσεως δὲν εἶναι ἀπολύτως ἐπωφελής. Γενικὰ οἱ Ἀγγλοὶ τείνουν νὰ εἶναι προσεκτικώτεροι, πρὶν νὰ ἀναγνωρίσουν ὡς ἀποτελεσματικὴ μία θεραπεία.

Ἡ ἀμερικανικὴ ἱατρικὴ μπορεῖ νὰ χαρακτηρισθῇ μὲ μία λέξη ὡς *ἐπιθετικὴ*. Αὐτὴ ἡ παράδοση ἀνάγεται στὴν ἀντίληψη τοῦ Benjamin Rush, ἱατροῦ τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ ὕμνητοῦ τῆς ἀνακηρύξεως τῆς ἀνεξαρτησίας. Κατὰ τὴν ἄποψη τοῦ Rush ἓνα ἀπὸ τὰ κύρια ἐμπόδια γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς ἱατρικῆς εἶναι *«ἡ λανθασμένη ἐμπιστοσύνη στὶς ἱαματικὲς δυνάμεις τῆς φύσεως»*, θεωρία ἀναπτυχθεῖσα ἀπὸ τὸν Ἱπποκράτη. Ἐκτοτε λίγα πράγματα ἔχουν ἀλλάξει. Οἱ Ἀμερικανοὶ ἱατροὶ ἀγαποῦν τὴν λέξη *«ἐπιθετικὸς»*. Τὸ 1984 οἱ εἰδικοὶ ἀπέσυραν μία παλαιότερη ἐπιθετικὴ φαρμακευτικὴ θεραπεία τῆς ἐλαφρᾶς ὑπερτάσεως καὶ συνέστησαν μία μὴ φαρμακευτικὴ θεραπεία, ὅπως ἡ δίαιτα καὶ ἡ ἀσκηση, ποὺ θὰ γίνεταί ὅμως μὲ ἐπιθετικὸ τρόπο. Ἐκεῖ θεωρεῖται ὡς ἐπιβεβλημένο *«νὰ γίνῃ κάτι»*, ἀκόμη καὶ ἂν οἱ μελέτες δὲν ἔχουν καταλήξει σὲ ὀριστικὰ συμπεράσματα σχετικὰ μὲ τὴν ἀποτελεσματικότητά του. Ὡς ἀποτέλεσμα εἶναι, ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ εὐκόλα δοκιμάζουν νέους διαγνωστικοὺς ἐλέγχους καὶ χειρουργικὲς τεχνικὲς. Φυσικὰ μερικὲς φορὲς ἡ ἐπιθετικὴ δράση μπορεῖ νὰ σώσῃ ζωές. Σὲ μερικὲς περιπτώσεις ὅμως ἡ θεραπεία εἶναι... χειρότερη ἀπὸ τὴν ἀσθένεια. Μέχρι προσφάτως οἱ Ἀμερικανοὶ καρδιολόγοι χορηγοῦσαν φάρμακα κατὰ τῆς καρδιακῆς ἀρρυθμίας σὲ ἄσθενεῖς ποὺ παρουσίαζαν συμπτώματα ἀρρυθμίας μετὰ ἀπὸ καρδιακὴ προσβολή. Ἀπεδείχθη ὅμως, ὅτι οἱ ἄσθενεῖς, οἱ ὅποιοι ἔλαβαν φάρμακα, πέθαιναν σὲ ὑψηλότερο ποσοστὸ ἀπὸ ἐκείνους ποὺ δὲν ἔλαβαν. Ἀντιθέτως πρὸς τοὺς Γάλλους καὶ τοὺς Γερμανοὺς δὲν ἀποδίδουν ἰδιαιτέρα σημασία σὲ κανένα ὄργανο, ἴσως διότι προτιμοῦν νὰ θεωροῦν τοὺς ἑαυτοὺς των ὡς ἐκ φύσεως υγιεῖς. Θεωροῦν, ὅτι ὁ θάνατος προέρχεται ἀπὸ ἐξωτερικὲς αἰτίες καὶ ἡ ἀσθένεια ἀπὸ κάποιου εἶδους ξένο ἐπιδρομέα. Ὅπως εἶπε κάποιος Γάλλος ἱατρός, *«τὰ μόνα ποὺ φοβοῦνται οἱ Ἀμερικανοί, εἶναι τὰ μικρόβια καὶ οἱ κομμουνισταί»*. Ἐκεῖ ὀφείλεται καὶ ἡ ὑπερβολικὴ χορήγηση ἀντιβιοτικῶν, ἡ ἐξεζητημένη προσκόλληση στὴν καθαρϊότητα, ἡ ἀπομάκρυνση ἀπὸ πάσχοντες ἀπὸ ἐλαφρὲς λοιμώξεις καὶ ἡ προσπάθεια νὰ ἀπομονώσουν ἀνθρώπους πάσχοντες ἀπὸ ἀσθένειες μὴ μεταδιδόμενες μόνον μὲ τυχαία ἐπαφή.

Τὸ πλῆθος τῶν ἱατρικῶν παραδόσεων, οἱ ὁποῖες ἔχουν ἐπιβιώσει, ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ ἱατρικὴ δὲν εἶναι διεθνὴς ἐπιστήμη, ὅπως πολλοὶ νομίζουν. Ἡ ἱατρικὴ ἔρευνα μπορεῖ νὰ ὑποδείξη τὶς πιθανὲς συνέπειες τῆς ἐφαρμοζομένης πρακτικῆς, ἀλλὰ ἡ ἀπόφαση περὶ τοῦ κατὰ πόσον αὐτὲς οἱ συνέπειες εἶναι ἐπιθυμητὲς πρέπει νὰ περάσῃ πρῶτα ἀπὸ τὸ φίλτρο τῶν πολιτισμικῶν ἀξιῶν. Αὐτὸ δὲν εἶναι ἀπαραιτήτως κακόν. Σὲ ἓνα πρόσφατο συμπόσιο στὴν Στουτγάρδη πολλοὶ ὑποστήριξαν, ὅτι οἱ διάφορες ἱατρικὲς δεοντολογίες τῆς Εὐρώπης δὲν πρέπει νὰ συγχωνευθοῦν σὲ μία. Ἐν τούτοις πολλοὶ ἐπαγγελματίες ἱατροὶ ἀγνοοῦν τὸν ρόλο τῶν πολιτισμικῶν ἀξιῶν στὶς ἀποφάσεις τους — μὲ δυσάρεστες συνέπειες.

[Μετάφραση: **ΝΙΤΣΑ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**]

ΟΘΩΝ Μ. ΔΕΦΝΕΡ
Ὁδὴ στὸ Μεφιστοφελῆ

(... Ὁ χλωμός, φασματικός, αἰώνιος δαίμονας
περπάταγε δίπλα σ' ἓνα βιολεττί-πορφυρένιο ποτάμι,
ὅπου τὰ ἄστρα ἔπεφταν ἀπ' τὸν κρυστάλλινο οὐρανὸ
σβήνοντας στὰ νερά του τὴ φωτιά τους,
κι αὐτὸς τὰ ἔπιανε μὲ τὴν παλάμη του
ἀτενίζοντάς τα σκυθρωπά,
μελαγχολικὸς σὰν τὸν Κύριό του
ἀνάμεσα στοὺς τοίχους τῆς μέρας καὶ τῆς νύχτας).

Ἐγὼ

Ἄ, Μεφιστοφελῆ, Μεφιστοφελῆ, Μεφιστοφελῆ.
Χάρισε μου τὴν ἀγάπη τῶν γυναικῶν ποὺ ἀξίζουν,
ἔλα μὲ τὴ μορφὴ μιᾶς γυνῆς γυναικάς
στό ἀδειανό μου κρεβάτι
καὶ δῶσε μου τὸν ἔρωτα ποὺ ἐξυψώνει!

Μεφιστοφελῆς

Νά φοβᾶσαι τὸν παλιὸ Θεὸ ποὺ ὑπάρχει μέσα σου,
καὶ εἶσαι ἐσύ.
Εἶσαι ἓνας μικρὸς καθρέφτης,
καὶ ὁ Θεὸς ἓνας Μεγάλος.
Ἄν ὁ μικρὸς καθρέφτης κυττάξῃ τὸ Μεγάλο,
θὰ δεῖ ἄπειρους μικροὺς καθρέφτες στὴ σειρά.

(...Εἶναι ἡ βαθύτητα τῆς ἐπιθυμίας μου,
ποὺ μὲ ἔκανε νὰ προσευχηθῶ στὸ Μεφιστοφελῆ
καὶ ὄχι στὸ γλυκὺ Ναζωραῖο.
Παλεύω μέσα στὸ δίχτυ τοῦ ἑαυτοῦ μου
ὄντας ὁ ἴδιος μιὰ ἀράχνη,
τοῦ ἀναπόφευκτου Παραδείσου κυνηγός.
Ἀκόμα εἶμαι μόνος. Εἶμαι μόνος...)

Σωβινιστική άχαριστία

"Αν, αγαπητοί μου αναγνώστες, έγραφε σήμερα ο Παλαμᾶς τὴν «**Ασά-
λευτη Ζωή**», θά ψάχναμε νά βρούμε τὸν «**σπόνσορά**» του. Καθ' ὅσον οἱ Ὀ-
λυμπιακοὶ ἄγῳνες, σὰν βιομηχανία θεάματος καὶ ρεκόρ, ἔχουν ἀνάγκη
διαρκῶς ἀπὸ ἐπενδύσεις. Καὶ μάλιστα μεγάλες. "Αν ἡ «Χρυσὴ Ὀλυμπιά-
δα» ἔμεινε γιὰ τὴν χώρα μας φρούδη ἐλπίς, αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι δὲν ἀπε-
δείχθη πραγματικὰ χρυσὴ γιὰ τὰ θυλάκια εὐαρίθμων μελῶν τῆς Δ.Ο.Ε., πού
«σκίζονται» γιὰ τὰ Ὀλυμπιακὰ ιδεώδη. Καί, δόξα τῷ Θεῷ, οἱ καλοὶ καὶ ὑ-
περάνω πάσης ὑποψίας αὐτοὶ ἄνθρωποι κρίνοντας κατὰ συνείδησιν ψήφι-
σαν ὡς τόπον διεξαγωγῆς αὐτῶν τῶν ἀγῳνων τὴν πολιτεία Ἀτλάντα τῶν
Η.Π.Α. (γνωστὴν γιὰ τὰ οὐμανιστικὰ αἰσθήματα τῶν ιδεολόγων κατοίκων
τῆς), κατασυγκινημένοι ἀπὸ τοὺς ιδεαλιστικούς της ἀγῳνες. Οἱ φήμες γιὰ
πάσης φύσεως ἔξαγορά συνειδήσεων ἀπὸ τὴν «Δύναμη» ἐλέγχονται ὡς ἄ-
θλιες συκοφαντίες, ἐνῶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ἡ φιλολογία γιὰ ἀνάμιξη γνωστῶν
μονοπωλίων ἐλεγχομένων κι αὐτῶν ἀπὸ τὴν «Δύναμη» καὶ κάποιους κύ-
κλους εἰς τὴν εἰς βάρος μας ἀπόφασι ἀποτελεῖ ἐλλεινὴ κακοήθεια, ἀφοῦ ἡ
ἀκεραιότητα καὶ τὸ ἦθος τῶν μελῶν τῆς Δ.Ο.Ε. ἀλλὰ καὶ τῶν πολυεθνικῶν
γιγάντων εἶναι ἐγνωσμένα καὶ δὲν συζητοῦνται.

Βεβαίως οἱ θρασεῖς Ἕλληνες ἐθνικισταὶ δυσανασχετοῦν καὶ φωνάζουν
προπετῶς ὅτι αὐτοὶ οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἄγῳνες μᾶς ἀνήκαν! "Ε, καὶ λοιπόν;
Καὶ ἡ Κύπρος μᾶς ἀνῆκε καὶ τὴν Βόρεια Ἥπειρο ἀπελευθερώσαμε δυὸ
φορές. Μήπως τίς πήραμε; Ἐδῶ, κακοηθέστατοι σωβινιστὲς συνέλληνες
μου, σαράντα χρόνια μᾶς μεταχειρίζονται οἱ σύμμαχοί μας σὰν ἀγαπημένα
τους παιδιὰ. Δὲν ἔχουμε «στοιχειώδη» αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης; Γιατί ἄ-
σεβοῦμε πρὸς τοὺς σεπτοὺς εὐεργέτες μας γιὰ παρонуχίδες, ὅπως εἶναι οἱ
Ὀλυμπιακοί;

Ἀλλὰ, μεταξύ μας, εὐτυχῶς πού δὲν μᾶς ἔδωσαν τοὺς ἀγῳνες. Διότι τὰ
ἐκόμενα ἔξ χρόνια θά ἐτρεφόμεθα μόνο μὲ τὸ ὄνειρό τους, ἀφοῦ ὁ προῦπο-
λογισμὸς τῆς χώρας (σὺν κάτῃ ἐκτακτοὶ φόροι) θά μετεστοιχειώνετο σὲ ἐξέ-
δρες, χλοοτάπητες, ταρτάν, σκάμματα καὶ βαλβίδες. "Αγιο εἴχαμε, πού λέ-
νε. Καὶ ὀφείλομε μιὰ ἀκόμα χάρη στοὺς σεπτοὺς μας φιλέλληνες συμμά-
χους, πού μᾶς ἀπήλλαξαν ἀπ' αὐτὸν τὸν μπελλᾶ...

Τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῳνες, λοιπόν, τοὺς χάσαμε. "Ομως, πρέπει νὰ εἴ-
μεθα ὑπερήφανοι, καθόσον ἠγωνίσθημεν γενναίως καὶ προπάντων ἠθικῶς:
Μόνον δυόμισυ δισεκατομμύρια στοίχησαν τὰ «δωράκια» πού μοίρασε μὲ
γαλατικὴ εὐγένεια στὰ μέλη τῆς Δ.Ο.Ε. σύμπαν τὸ πολιτικὸ μας ἀρχοντο-
λόγι. Τί νὰ σώσουμε ἀπὸ πλειστηριασμὸ τὸ σπίτι τοῦ ἐνός, τί νὰ δωρίσουμε
ἀκριβοὺς πολυελαίους σ' ἄλλον, τί χρυσαφικὸ καὶ γουναρικό νὰ χαρίσου-
με σὲ παλλακίδες τριτοκοσμικῶν καὶ μὴ ἀντιπροσώπων. Μέχρι μετρητὰ νὰ
προσφέρουμε, ὅταν ὑπῆρχε ἀνάγκη, στὰ πτωχὰ καὶ ἀναξιοπαθοῦντα μέλη
τῆς ΔΟΕ. Κι ἀπὸ πάνω νὰ ζητοῦν καὶ γυναῖκες γιὰ σπέσιαλ «περιποιή-
σεις»! Πάλι καλὰ πού δὲν μᾶς δείρανε κι ὅλας. Ἐκεῖνο, πάντως, πού ἀδυ-
νατῶ νὰ ἐννοήσω εἶναι, γιατί φωνάζει ἡ ἀπολύτως ιδεαλιστικὴ πολιτικὴ
μας ἡγεσία περὶ ἀθεμίτων συναλλαγῶν.

"Ὅσο γιὰ τὸν Κωστῆ Παλαμᾶ, εἶναι σίγουρο ὅτι θά ἀγαλλιᾷ στοὺς Ὑ-
περπέραν, διότι τὸ «Ὡραῖο», τὸ «Μεγάλο» καὶ τὸ «Ἀληθινὸ», ἐπίθετα μὲ
τὰ ὁποῖα ἐκόσμησε τὸν «Ὀλυμπιακὸ Ὑμνο» του, ἀποδεικνύονται ὑπερ-
χρονικῆς ἀξίας χαρακτηρισμοί, καθὼς καὶ σήμερα μποροῦν νὰ χρησιμο-
ποιηθοῦν ὡς εὐστοχα κοσμητικὰ ἐπίθετα γιὰ μιὰ ἀξιοπρεπῆ νεκρολογία πά-
νω στοὺς πῦμα τοῦ διεθνοῦς ἀθλητισμοῦ.

Γιῶργος Πετρόπουλος

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ

Περὶ ρύπων (ἀτμοσφαιρικῶν καὶ πολιτικῶν)

Αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ποὺ κάνουν διαδηλώσεις ὑπὲρ ἢ κατὰ τῶν διαφορῶν ξένων καθεστῶτων καὶ πορεῖες στὸ Σύνταγμα γιὰ τοὺς σκύλους καὶ τίς γάτες τους κ.τ.λ., αὐτοὶ οἱ ἴδιοι οἱ Ἀθηναῖοι πνίγονται ἀπὸ τὸ νέφος, ἀναπνέουν δηλητηριώδη ἀέρια, ὁδηγοῦνται στὰ νοσοκομεῖα μὲ ἀναπνευστικὰ προβλήματα καὶ κανεῖς τους δὲν διαμαρτύρεται. Ἀνέχονται νὰ τοὺς καταστρέφουν τὴν ζωὴ μὲ ἀπάθεια. Δὲν τοὺς νοιάζει ποὺ τοὺς βλάπτουν τὴν υἰεία καὶ ἀπὸ πάνω τοὺς κοροϊδεύουν. Πράγματι τοὺς κοροϊδεύουν μὲ τὸν προκλητικώτερο τρόπο. Νὰ πῶς: Τὰ διάφορα «συναρμῶδια», ὅπως τὰ λένε, ὑπουργεῖα ἀνακοινώνουν, ὅτι οἱ ἀτμοσφαιρικοὶ ρύποι ξεπέρασαν τὰ ὅρια ἐπιφυλακῆς (καὶ τί ἔγινε;), ὅτι τὰ μονοξείδια τοῦ θείου, τοῦ ἀζώτου κ.τ.λ. πέρασαν τὰ ὅρια συναγερμοῦ (καὶ τί ἔγινε;), ὅτι δὲν φαίνεται ἡ Ἀθῆνα, ὅτι ἑκατοντάδες εἰσῆχθησαν στὰ νοσοκομεῖα (καὶ τί ἔγινε;) κ.τ.λ. Δεκαπέντε χρόνια οἱ Ἀθηναῖοι καταταρνανοῦνται ἀπὸ τὴν μόλυνσι τοῦ νέφους καὶ τὸ ἀνέχονται.

Ἕνας κόσμος ποὺ ἀδιαμαρτύτητα ἀνέχεται τοὺς ἀτμοσφαιρικοὺς ρύπους νὰ τοῦ δηλητηριάσουν τοὺς πνεύμονες, εἶναι ἐπόμενο νὰ ἀνέχεται καὶ τοὺς ἄλλους, πολὺ πιὸ ἐπικίνδυνους, ρύπους τοῦ δημοσίου βίου, ποὺ μολύνουν τὴν Ἑλληνικὴ κοινωνία, τὸ Ἑλληνικὸ πνεῦμα καὶ τὸν Ἑλληνικὸ τρόπο ζωῆς.

Ἐδῶ Βαλκάνια

Ἀρχαιοέλληνες ἄποικοι ἵδρυσαν στὴν Ἰσπανία τὴν πόλι Ἑλίκην ἀφιερωμένη στὴν ὁμώνυμη Νύμφη. Στὴν πόλι αὕτη, ποὺ τώρα λέγεται Ἔλτσε, ὁ «Σύλλογος Ἀπογόνων Ἑλλήνων Ἀποίκων» (!!!) διοργάνωσε τριήμερες ἐκδηλώσεις (10-12 Αὐγούστου), ποὺ περιελάμβαναν παρελάσεις (ἐπὶ κεφαλῆς μέλη τοῦ Συλλόγου ντυμένοι τσολιᾶδες), θεατρικὲς παραστάσεις, ὁμιλίες κ.τ.λ.

Ὅπως δημοσιεύθηκε στὶς ἐφημερίδες (π.χ. «Νέα» 25-8-90), τίς ἐκδηλώσεις **«παρακολούθησαν χιλιάδες κόσμος»**. Τὸ γεγονὸς ὅτι ὑπάρχει καὶ δρᾷ **«Σύλλογος Ἀπογόνων Ἑλλήνων Ἀποίκων»** εἶναι πάνω ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα συγκινητικό. Διότι (α) μᾶς προσφέρει τὴν βιολογικὴ συνέχεια τοῦ πανελληνισμοῦ μέσα στοὺς αἰῶνες καὶ στὸν εὐρύτατο χῶρο καὶ (β) μᾶς ἀποδεικνύει τὴν ἐπιβίωσι τῆς ἐθνικῆς Ἑλληνικῆς συνειδήσεως - ἐκτὸς αὐτοῦ τοῦ βαλκανικοῦ κρατιδίου.

Μήπως ὑπερβάλλουμε, ὅταν μιλάμε περιφρονητικὰ γιὰ τὸ Ἑλληνόφωνο κρατίδιό μας; Ὅχι δὲν ὑπερβάλλουμε, διότι οἱ ἐδῶ βαλκάνιοι συνέχεια μᾶς βεβαιώνουν, ὅτι δὲν σχετίζονται μὲ τὸν Ἑλληνισμό. Παράδειγμα: Ἀπὸ τίς ἐκδηλώσεις τοῦ Συλλόγου Ἀπογόνων Ἑλλήνων Ἀποίκων τὸ νεοελληνικὸ κρατίδιο **ἀπουσίασε**. Οὔτε ἡ πρεσβεία μας στὴν Ἰσπανία κατεδέχθη νὰ στείλῃ τὸν τάχα μορφωτικὸ ἀκόλουθό της.

Ἐπιλογές «ἀξιῶν»

Δέκα δισεκατομμύρια δραχμῶν διαθέτει τὸ κράτος ὑπὲρ τοῦ ποδοσφαίρου. 10.000.000.000 διατίθενται ὑπὲρ ἑνὸς θεάματος, τὸ ὁποῖον ἐξαγριώνει τὰ ἦθη, προβάλλει τὶς χειρότερες μορφές τῶν χαρακτήρων καὶ εἶναι ἡ αἰτία ξυλοδαρμῶν, ὕβρεολογιῶν, ἐπεισοδίων καὶ κυρίως παρασκηνίων, συναλλαγῶν καὶ ἐξαγορῶν.

Σκάβοντας στὴν Ἑλληνικὴ γῆ ἀνακαλύπτονται θέατρα, τὰ ὁποῖα οἱ γραικύλοι «μπαζώνουν» ἢ πάνω τους κτίζουν πολυκατοικίες, ὅπως συνέβη μὲ τὸ ἀρχαῖο θέατρο Λαρίσης. (Κατεβαίνοντας στὸν σταθμὸ αὐτοκινήτων τῆς πολυκατοικίας αὐτῆς βλέπεις δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὶς ἀρχαῖες κερκίδες). Στὸ μέλλον, ὅταν θὰ σκάβουν τὴν Ἑλληνικὴ γῆ, δὲν θὰ βρίσκουν θέατρα, ἀλλὰ ποδοσφαιρικὰ γήπεδα. Μὲ τὰ γήπεδα δὲν διαπαιδαγωγοῦνται οἱ νέες γενιές. Ἀλλὰ μὲ τὰ διδακτικὰ ἔργα ποὺ παίζονται στὰ θέατρα. Πῶς ὅμως νὰ ἔχουμε θέατρα, ἀφοῦ πᾶ δὲν ἔχομε μεγάλους συγγραφεῖς; Οἱ νεοέλληνες ἔκαναν τὴν ἐπιλογὴ τους: τὰ πλήθη δὲν μαζεύονται πλέον στὰ θέατρα πρὸς διαπαιδαγώγησιν, ἀλλὰ στὰ ποδοσφαιρικὰ γήπεδα πρὸς ἐξαχρείωσιν. Μία ἐπίσκεψι σ' ἓνα ποδοσφαιρικὸ ἀγῶνα ἀρκεῖ, γιὰ νὰ σᾶς πείσῃ.

Μαρξιστικὰ

Ἀποτελεῖ ἀναμφισβήτητο γεγονός, ὅτι ὁ Μαρξισμὸς σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο χάθηκε σὰν πρακτικὴ ἐφαρμογὴ καὶ σὰν ἰδεολογία. Οἱ λαοί, ποὺ μέχρι χθὲς ζοῦσαν ὑπὸ κομμουνιστικὸ καθεστῶς, ὅχι μόνον ἀρνοῦνται τὸν Μαρξισμό, ἀλλὰ γκρεμίσανε τοὺς ἀνδριάντες τοῦ Μάρξ, τοῦ Στάλιν καὶ τοῦ Λένιν ἀκόμη. Παντοῦ ὁ Μάρξ ξεπεράσθηκε, χρεοκόπησε καὶ οὔτε νὰ τὸν ἀκούσουν θέλουν. Μ' ὅλα ταῦτα ἐπιζῇ στὰ Ἑλληνικὰ σχολικὰ βιβλία τῆς κοινωνιολογίας καὶ τῆς ἱστορίας, ὅπου ἐπιμένουν νὰ διδάσκουν στὰ Ἑλληνόπουλα τι ὑπεστήριζε ὁ Μάρξ καὶ τὰ ὑποχρεώνουν νὰ μαθαίνουν τὶς μαρξιστικὲς θεωρίες, τὶς ὁποῖες ὅλος ὁ κόσμος ἀπορρίπτει καὶ ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων ἐδεινοπάθησαν πολλοὶ Εὐρωπαῖκοι λαοί.

Καιρὸς ἐπομένως εἶναι νὰ βγῇ ἀπὸ τὰ ἐκπαιδευτικὰ βιβλία, ἰδίως τῆς δῆθεν κοινωνιολογίας, ὁ Μαρξισμὸς, τὸν ὁποῖον οἱ ὀπισθοδρομικοὶ ἐξακολουθοῦν νὰ ἐπαινοῦν καὶ νὰ θαυμάζουν. Τὸ ἴδιο καὶ στὰ πανεπιστήμια, ὅπου λειτουργοῦν Κέντρα Μαρξιστικῶν Σπουδῶν (!!). Οἱ μαρξιστὲς καθηγητές, φαίνεται, δὲν πληροφορήθηκαν ἀκόμη τί συνέβη στὴν Ἀνατολικὴ Εὐρώπῃ καὶ μέσα στὴ Ρωσία. Δυστυχῶς οἱ μαρξιστὲς πανεπιστημιακοὶ δάσκαλοι (ποὺ καλοπληρώνονται βολεμένοι σὲ δημόσιες θέσεις ἀπὸ τὰ ἀστικὰ κατεστημένο) δὲν ἀκοῦνε τὸ ξυπνητήρι τῆς ἱστορίας.

Αἶσα

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΝ

ΑΝ-ΟΛΥΜΠΙΑΔΕΣ (ἀρχαῖες καὶ νεώτερες)

Οἱ ρίζες τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων φθάνουν μέχρι καὶ στοὺς χρόνους τῶν ἀνθρώπων, ποὺ ὠνομάζοντο «*χρῦσεον γένος*», δηλαδή, τότε ποὺ βασίλευε ὁ Κρόνος. Ὁ ναὸς τοῦ Κρόνου στὴν Ὀλυμπία ἦταν δημιουργημὰ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων. Ὄταν γεννήθηκε ὁ Ζεὺς, ἡ Ρέα ἀνέθεσε τὴ φύλαξη τοῦ τέκνου τῆς στοὺς Ἰδαίους Δακτύλους, ποὺ ἐλέγοντο Κούρητες. Τοὺς ἔφερε ἀπ' τὴν Κρήτη καὶ ἦταν πέντε: Ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Παιωναῖος, ὁ Ἐπιμήδης, ὁ Ἰάσιος καὶ ὁ Ἰδας. Ὁ Ἡρακλῆς, ποὺ ἦταν μεγαλύτερος κατὰ τὴν ἡλικία, ἔβαλε τοὺς ἀδελφούς του νὰ διαγωνισθοῦν στὸ δρόμο καὶ στεφάνωσε τὸ νικητὴ μὲ κλάδο κοτίνου - ἀγριελιάς. Ὁ Ἡρακλῆς, λοιπὸν, καθιέρωσε τὸν Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα κι αὐτὸς τὸν ὠνόμασε Ὀλύμπια. Αὐτὸς καθώρισε νὰ τελεῖται κάθε πέντε ἔτη, διότι πέντε ἦταν τ' ἀδελφια, οἱ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι. Ἐξυπακούεται, ὅτι πρόκειται γιὰ ἄλλο Ἡρακλῆ κι ὄχι τὸν γιὸ τῆς Ἀλκμήνης, τὸν γνωστὸ ἥρωα. Ὁ ἀγῶνας διεξήγετο κανονικὰ γιὰ πολλὲς χιλιετίες, ἀγωνίστηκαν δὲ καὶ ὑπῆρξαν Ὀλυμπιονίκες τόσο ὁ Ζεὺς ὅσο κι ὁ Ἀπόλλων, ὁ ὁποῖος νίκησε τὸν Ἄρη στὴν πυγμαχία καὶ τὸν Ἑρμῆ στὸ δρόμο καὶ στὸ ἄλμα. Γι' αὐτό, λέγουν, καθιερώθηκε νὰ παίζεται μετὰ τὸ ἄρμα — στὸ πένταθλο — ὁ Πυθικὸς ὕμνος μὲ αὐλὸ, γιατί ὁ ὕμνος αὐτὸς εἶναι τοῦ Ἀπόλλωνα. Οἱ ἀγῶνες τῆς περιόδου αὐτῆς — τοῦ «Αἰῶνα τῶν θεῶν» — διακόπηκαν ἐξαιτίας τοῦ μεγάλου κατακλυσμοῦ, τοῦ γνωστοῦ ὡς «κατακλυσμὸς τοῦ Δευκαλίωνα». Αὐτὰ διηγοῦντο οἱ ἀρχαιολόγοι τῆς ἐποχῆς τοῦ Πausανία καὶ τοῦ Στράβωνα.

* * *

Ἡ τρίτη περίοδος τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων ἀρχίζει τὸ 884 π.Χ., ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰφίτου. Οἱ Ὀλυμπιάδες ὅμως δὲν ἀριθμοῦνταν ἐξαρχῆς· ἡ τακτοποίηση καὶ ἀρίθμησης τους εἶναι ἔργο ὑστερώτερο, τοῦ Ἰππία τοῦ Ἡλείου. Φαίνεται, ὅτι τὰ στοιχεῖα τῶν 27 πρώτων Ὀλυμπιάδων δὲν ἦταν σαφῆ καὶ ἐπαρκῆ κι ὅτι οὐδὲν ἀξιόλογο κατ' αὐτὰς εἶχε γίνει· γι' αὐτὸ κι ὁ Ἰππίας τις παρέλειψε κι ἔλαβε ὡς πρώτη Ὀλυμπιάδα τὴν τοῦ Κοροΐβου, τοῦ νικητοῦ δρομέως στὴν Ὀλυμπιάδα τοῦ 776 π.Χ., γιατί οἱ Ὀλυμπιάδες ἐπαιρναν τὸ ὄνομά τους ἀπ' τὸ νικητὴ τοῦ δρόμου. Ἐκτοτε ὁ κατάλογος τῶν νικητῶν ἀπετέλεσε τὸ χρονολογικὸ σύστημα τῶν ἀρχαίων. Παρὰ ταῦτα ὡς ἰδρυτῆς ἢ μᾶλλον ἀνανεωτῆς τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων ἐλογίζετο πάντα ὁ Ἰφίτος, ποὺ ὑπῆρξε καὶ πρῶτος ἀγωνοθέτης. Μετὰ τὸν Ἰφίτο ἡ τιμὴ τοῦ ἀγωνοθέτου δόθηκε στοὺς ἀπογόνους τοῦ Ὀξύλου καὶ τοιοιτοτρόπως δέθηκαν οἱ Ὀλυμπιάδες τῆς Γ' περιόδου μ' αὐτὰς τῆς δευτέρης.

* * *

Ἡ περίοδος αὐτὴ τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων μᾶς εἶναι σχεδὸν γνωστὴ. Μποροῦμε νὰ ποῦμε, ὅτι διήρκεσε 1.267 ἔτη δηλαδή ἀπ' τὸ 884 π.Χ. μέχρι τὸ 393 μ.Χ., ὅταν ὁ βυζαντινὸς αὐτοκράτορας Θεοδοσίος τοὺς κατήργησε. Στὸ διάστημα αὐτὸ θὰ πρεπε φυσιολογικὰ νὰ πραγματοποιηθοῦν 319 Ὀλυμπιάδες. Ὅμως δὲν ἔγιναν τόσες. Γιατί οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι ἐμπόδισαν τὴ διεξαγωγὴ τους, παρὰ τὸ ὅτι ἐπιβαλλόταν νὰ διακόπτονται οἱ πόλεμοι κατὰ τὸ χρόνο διεξαγωγῆς τους. Τὸ πρόβλημα ὅμως δὲν εἶναι αὐτό· οὔτε ὁ εὐτελισμὸς ποὺ ὑπέστησαν κατὰ τοὺς Ρωμαῖκούς καὶ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους. Ἡ τύχη τῶν Ὀλυμπιάδων αὐτῶν δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλη ἀπ' αὐτὴν τῶν 27 πρώτων, ποὺ ἔχουν διαγραφεῖ ἀπ' τοὺς

καταλόγους και κανείς πια σήμερα δεν τις αναγνωρίζει. Το πρόβλημα λοιπόν είναι άλλο· κι αυτό θα προσπαθήσω να διατυπώσω.

* * *

Οι άγωνες διεξήγοντο όμαλά και με απόλυτη τάξη και αυστηρότητα μέχρι τους 'Αλεξανδρινούς χρόνους. Καθ' όλο αυτό το διάστημα οι άθλητές ήσαν άξιοι της τιμής που απολάμβαναν, να αγωνίζονται στο ιερώτερο και έγκυρώτερο στάδιο του κόσμου· το ίδιο και οι 'Ελλανοδίκες. Οι 'Ηλείοι μάλιστα έκαυχώντο, ότι μια μέρα τουλάχιστον στα τέσσερα χρόνια ήσαν άδιαμφισβήτητα δίκαιοι.

Στο διάστημα αυτό μόνο τρία μελανά σημεία συναντά κανείς: Τήν 8η 'Ολυμπιάδα, την 34η και την 104η. Στις δυο πρώτες την εύθυνη έχουν οι Πισαίοι, στην τρίτη δε οι 'Αρκάδες. Και τις τρεις φορές οι υπαίτιοι βίασαν τους 'Ηλείους κι άφου τους ένίκησαν, έώρτασαν τους άγωνες στον τόπο τους. Αυτές τις τρεις 'Ολυμπιάδες δεν τις έγραψαν οι 'Ελλανοδίκες στον κατάλογο των 'Ολυμπιάδων, αλλά σε ξεχωριστή πλάκα, που λέγεται *Πίναξ 'Αν-ολυμπιάδων*. Και ή μόν ιστορία του πίνακα αυτού διεσώθη· δεν είναι γνωστό όμως, αν έχει διασωθεί και ό ίδιος ό πίνακας.

* * *

Οι 'Ολυμπιακοί άγωνες διεξάγονται και στις μέρες μας και έντός όλίγου πρόκειται να έορτασθή ή «Χρυσή 'Ολυμπιάδα», μια και συμπληρώνονται έκατό έτη άπ' την άνασυστάσή τους. Δεν θα βιαστώ να όνομάσω τη περίοδο αυτή τέταρτη, όπως ή τάξη όρίζει, γιατί οι άταξίες της περισσεύουν, θαρρώ.

Τίθεται, λοιπόν, το έρώτημα: Τι έγινε το 748 π.Χ. (8η 'Ολυμπιάδα, Γ' περιόδου), το 656 π.Χ. (34η 'Ολυμπιάδα) και 360 π.Χ. (104η 'Ολυμπιάδα), ώστε οι τρεις 'Ολυμπιάδες αυτές να μη γραφούν στον κανονικό κατάλογο αλλά σε ιδιαίτερο πίνακα, τον πίνακα ΑΝ-ΟΛΥΜΠΙΑΔΩΝ; 'Απλούστατα, οι 'Ολυμπιακοί άγωνες δεν γιορτάστηκαν στην 'Ολυμπία, στην κοιτίδα τους. 'Αρα οι 'Ελλανοδίκες κι οι άθλητές δεν έδωσαν το νεομισμένο όρκο στον "Όρκιο Δία, δεν εκπαιδεύτηκαν νομίμως στην 'Ολυμπία και δεν έδωσαν άναφορά στους βουλευτές στον 'Ελλανοδικαίωνα.

Γεννάται, λοιπόν, ένα άλλο έρώτημα: Οι 'Ολυμπιακοί άγωνες της έποχής μας, γιατί λέγονται 'Ολυμπιακοί; Διεξάγονται μήπως στην 'Ολυμπία ή προς τιμήν επιτέλους του 'Ολυμπίου Διός; Γυμνάζονται μήπως οι άθλητές; και διδάσκονται τά καθήκοντά τους οι 'Ελλανοδίκες άπ' τους νομοφύλακες της 'Ολυμπίας; Μήπως τάχα όρκίζονται άθλητές κι 'Ελλανοδίκες στο όνομα του 'Όρκιου Διός, ότι θ' αγωνισθούν οι μέν, θα κρίνουν οι δε δίκαια κι όχι δωροδοκούμενοι ή υπό το κράτος συναισθημάτων, παθών ή άναβολικών;

'Επειδή τίποτα άπ' αυτά δε συμβαίνει, βγαίνει το συμπέρασμα ότι τ' αγωνίσματα αυτά των έκατό τελευταίων έτών και μερικά άλλα του μέλλοντος — κανείς δεν ξέρει πόσα — θα πρέπει να άναγραφούν κάποτε στον πίνακα των ΑΝ-ΟΛΥΜΠΙΑΔΩΝ...

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ:

1. 'Αθανάσιος Σταγειρίτης, «'Ωγγία», Βιέννη, 1815.
2. Πασανίας, «'Ηλειακά», έκδ. «Πάπυρος», 'Αθήναι, 1975.
3. Στράβων, «Γεωγραφικά», έκδ. Teubner, Λειψία, 1904.

Ἡ ξαφνικὴ πρόσκληση γιὰ ἔκτακτο συμβούλιο εἶχε ἀνησυχήσει τοὺς ἀρχιερεῖς. Εἶχαν συγκεντρωθεῖ στὴν αἰθουσα συμβουλίων καὶ περίμεναν τὸν Μεγάλον Ἀρχιερέα, γιὰ νὰ μάθουν τὸ λόγο τῆς προσκλήσεως. Στὰ γεμᾶτα ρυτίδες πρόσωπά τους γινόταν ἀντιληπτὴ μιὰ ἔντονη ἀγωνία. Δὲν εἶχε περάσει μῆνας ἀπὸ τὴ σύγκληση τοῦ τακτικοῦ ἐτήσιου συμβουλίου, καὶ τίποτα δὲν δικαιολογοῦσε τὴν ἔκτακτη πρόσκληση. Παρόμοιες περιπτώσεις στὸ παρελθὸν σήμαιναν ὑπαρξὴ μεγάλων προβλημάτων καὶ κινδύνων στὸ ἀστρικό σύστημα.

Τὸ τελευταῖο ἔκτακτο συμβούλιο εἶχε συγκληθεῖ πρὶν μισὸ σχεδὸν αἰῶνα, ὅταν μιὰ ὁμάδα συνθέτων ὑπολογιστῶν εἶχε ἐπαναστατήσει καὶ κυριαρχήσει σὲ μικρὸ ἀπομακρυσμένο πλανήτη. Ἦταν μιὰ πραγματικὰ δύσκολη ἐποχὴ, χρειάστηκαν μακροχρόνιοι ἀγῶνες καὶ μεγάλες θυσίες γιὰ τὴν μὴ ἐπέκταση καὶ τὴν καταστολὴ τῆς στάσεως.

Τότε ἀποφασίστηκε ἡ καταστροφὴ τῶν ρομπὸτ ἀναπαραγωγῆς, ὁ περιορισμὸς ἀνωτάτων ὀρίων κυψελῶν τῶν συνθέτων ὑπολογιστῶν καὶ μετατροπὲς στὰ προγράμματα τῶν βιονικῶν κατασκευῶν, ὥστε νὰ ἀποκλείεται ἡ δυνατότητα ἐπιθέσεώς τους ἐναντίον τῶν κυριάρχων φυσικῶν ὄντων τῶν πλανητῶν.

Ὁ θεσμὸς τῶν συμβουλίων, τακτικῶν κάθε χρόνο καὶ ἐκτάκτων ὅποτε σοβαροὶ λόγοι ἀπαιτοῦσαν τὴ σύγκλησή τους, εἶχε δημιουργηθεῖ μετὰ τὴ λήξη τοῦ «Μεγάλου Πολέμου τῶν Δογμάτων». Οἱ τεράστιες καταστροφὲς τῶν πλανητῶν, ἡ ἐπικίνδυνη μείωση τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἡ μεγάλη ἔκταση τῆς στειρότητας ποὺ παρουσιάσθηκε στοὺς ἐναπομείναντες κατοίκους, μὲ

κίνδυνο ἐξαλείψεως τοῦ εἵδους, εἶχαν ἐπιβάλει τὴ συνύπαρξη. Μιὰ συνύπαρξη, ποὺ οἱ βασικώτεροι ὅροι τῆς ἦσαν: Ἡ ἀποφυγὴ κάθε προσπάθειας προσηλυτισμοῦ μεταξὺ τῶν Δογμάτων, ἡ ἀπαγόρευση κάθε χωριστῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας μὲ τὴ δημιουργία καταλλήλων συστημάτων ἐλέγχου καὶ ἡ κοινὴ προσπάθεια γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος τῆς στειρότητας.

Ἐνα κοινὸ ἐπιτελεῖο ἐπιστημόνων δούλευε ἀδιάκοπα προσπαθώντας ἀπὸ τὴ μιὰ πλευρὰ νὰ πετύχει παράταση τῆς ζωῆς καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη νὰ καταπολεμήσει τὴ στειρότητα. Στὸ πρῶτο μέρος τῆς προσπάθειας εἶχαν ἐπιτευχθεῖ ἐκπληκτικὰ ἀποτελέσματα, μὲ ἐμφανῆ δείγματα ἐπιτυχίας τῆς ἡλικίας τῶν ἀρχιερέων· δὲν συνέβαινε ὅμως τὸ ἴδιο στὴν καταπολέμηση τῆς στειρότητας — οἱ γεννήσεις ἐλάχιστες κι ἀπ' αὐτὲς τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ τετατογενέσεις ἢ γεννήσεις διανοητικὰ ἀνάπῃρων ὄντων.

Τοὺς ὅρους τῆς συνυπάρξεως ἐπέβλεπε εἰδικὴ ὁμάδα ἐπιστημόνων, στελεχῶν τῶν Δογμάτων, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ «Μεγάλου Νοῦ» (παλαιοῦ ὑπερπολογιστῆ), ποὺ εἶχε κατάλληλα μετασκευαστεῖ, τοῦ εἶχαν ἀφαιρεθεῖ οἱ περιττὲς καὶ ἐπικίνδυνες κυψέλες, εἶχε ἐγκατασταθεῖ σὲ νεκρὸ πλανήτη τοῦ ἀστρικοῦ συστήματος καὶ παρακολουθοῦσε ὅ,τι γινόταν στοὺς πλανῆτες ἀπὸ συστήματα τεχνητῶν δορυφόρων. Τερματικὰ του ὑπῆρχαν στίς ἑδρες τῶν Ἀρχιερέων.

Σὲ κάθε τακτικὸ συμβούλιο ἐξετάζοντο τὰ προκύπτοντα θέματα, ἡ πρόοδος τῶν ἐρευνῶν στὸ πρόβλημα τῆς στειρότητας, ἐλαμβάνοντο ἀποφάσεις γιὰ ἐνέργειες καὶ ἀποστολὲς ἔξω ἀπὸ τὸ ἀστρικό σύστημα καὶ ὀριζόταν ὁ Μέγας Ἀρχιερέας μέχρι τὸ ἐπόμενο

τακτικό συμβούλιο. Στα καθήκοντα του τελευταίου ήταν και η σύγκληση εκτάκτου συμβουλίου, όταν σοβαροί λόγοι τὸ ἐπέβαλλαν.

Ἡ αἴθουσα τῶν συμβουλίων μεγάλη, ἀνετη, χωρίς πολυτέλειες, φωτισμένη μ' ἓνα διάχυτο φῶς. Στὴ μέση τῆς σάλλας ἓνα μεγάλο τραπέζι: πάνω σ' αὐτὸ καὶ μπροστὰ ἀπὸ κάθε κάθισμα συμβουλίου τὸ ἔμβλημα τοῦ Δόγματος, πού ἦταν ἐπίσης καὶ ὄργανο καταγραφῆς τῶν συζητήσεων στὴν κωδικοποιημένη γλῶσσα τῶν ἱερατειῶν. Μόνη διακόσμηση τῶν αἰθουσῶν λίγοι πίνακες τριδιάστατοι μὲ τοπία ἀπὸ τοὺς πλανῆτες τοῦ ἀστρικοῦ συστήματος.

Στὸ βάθος τῆς αἴθουσας ἓνας μεγάλος ἠλεκτρονικὸς πίνακας, συνδυασμὸς ὀλοκληρωμένων κυκλωμάτων καὶ λείζερ ὑψηλῆς τεχνολογίας, κάλυπτε ὅλη τὴν ἐπιφάνεια τοῦ τοίχου καὶ ἔδειχνε κάθε στιγμή τὴ θέση τῶν πλανητῶν τοῦ συστήματος πάνω στὶς σπειροειδεῖς τροχιές τους.

Ὁ Μέγας Ἀρχιερέας μπῆκε στὴν αἴθουσα τῶν συμβουλίων. Οἱ ρυτίδες, πού οἱ αἰῶνες εἶχαν συσσωρεύσει στὸ πρόσωπό του, σκέπαζαν κάθε ἔκφραση ἀγωνίας, χαρᾶς, λύπης, συγκινήσεως ἢ θυμοῦ. Χαιρέτισε τοὺς ἀρχιερεῖς τῶν Δογμάτων σφίγγοντάς τους τὸ χέρι πού τοῦ πρότειναν μὲ τὰ δυὸ δικά του καὶ χωρίς λόγια καὶ φιλοφρονήσεις κάθισε στὴ θέση του στὸ τραπέζι τῶν συμβουλίων, προσκαλῶντας τους νὰ καθίσουν κι αὐτοί. Οἱ κινήσεις του, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν ἡλικία του, ἦσαν νεανικές. Ἦταν παιδί τὴν ἐποχὴ τοῦ «Πολέμου χωρίς Νικητές», ὅπως συνήθιζαν νὰ ἀποκαλοῦν τὸν μεγάλο καταστροφικὸ πόλεμο. Εἰδικευμένος στὴ θεωρία τοῦ Δόγματός του εἶχε λάβει μέρος σὲ διάφορες ἐπιτροπές τοῦ Συμβουλίου Συνυπάρξεως καὶ εἶχε ἀνεβεῖ ὅλα τὰ σκαλοπάτια τῆς ἱεραρ-

χίας, γιὰ νὰ φθάσει τελικὰ στὸ βαθμὸ τοῦ Ἀρχιερέα τοῦ Δόγματός του καὶ νὰ ἐκλεγεῖ στὸ τελευταῖο τακτικὸ συμβούλιο Μέγας Ἀρχιερέας τοῦ Συμβουλίου Συνυπάρξεως. Οἱ ἐπιστήμονες τὸν κρατοῦσαν στὴ ζωὴ μὲ κάθε μέσον καὶ κάθε θυσία, ὅπως ἄλλωστε γινόταν γιὰ ὅλους τοὺς ἀξιοματούχους τῶν Δογμάτων.

«Σκοπὸς τῆς συγκλήσεως ἐκτάκτου συμβουλίου», ἄρχισε ὁ Μέγας Ἀρχιερέας, «εἶναι νὰ λάβετε γνώση μιᾶς μεγάλης προδοσίας ἐναντίον τοῦ εἰδους μας καὶ νὰ ἐπικυρώσετε τὴν ποινὴ πού ἐπέβαλα. Μετὰ προτιθεμαὶ νὰ θέσω στὴ διάθεσή σας τὴν παραίτησή μου».

Οἱ σύμβουλοι ἀρχιερεῖς παρακολουθοῦσαν ἄφωνοι μὲ μεγάλη ἀπορία. Ὁ δὲ Μέγας Ἀρχιερέας συνέχισε: «Ὅλοι μας γνωρίζουμε τίς προσπάθειες γιὰ ἐξεύρεση καταλλήλων πλανητῶν, ἔξω ἀπὸ τὸ ἀστρικό μας σύστημα, γιὰ τὴν ἐγκατάσταση ἐκλεκτῶν ὁμάδων ἀπὸ τὸ εἶδος μας, τὸ ὁποῖο στοὺς πλανῆτες μας δὲν ἔχει πολλὴ ἀκόμα ζωὴ. Ὁ ἀγῶνας μας κατὰ τῆς στειρότητας ἔχει ἀποτύχει. Οἱ πλανῆτες μας μετὰ ἀπὸ ἓνα ἢ δυὸ, τὸ πολὺ, αἰῶνες θὰ κατοικοῦνται μόνο ἀπὸ διανοητικῶς ἀνάπηρα ὄντα μέχρι τῆς ἐξαφανίσεως καὶ αὐτῶν. Ἐνθαρρυντικὰ ἀποτελέσματα συλλήψεων καὶ γεννήσεων εἶχαμε μόνο σὲ πειράματα πού ἐγιναν ἔξω ἀπὸ τὸ ἀστρικό μας χῶρο, πρᾶγμα πού δὲν μπορεῖ νὰ ἐφαρμοστεῖ σὲ εὐρύτερη κλίμακα. Γι' αὐτὸ ἀποστείλαμε διαστημικὰ σκάφη ἔρευνας σὲ διάφορες κατευθύνσεις, ψάχνοντας νὰ βροῦμε ἓναν ἢ περισσοτέρους πλανῆτες μὲ κατάλληλες συνθῆκες ἐπιβιώσεως. Ἡ ἀποστολὴ στὸν πλανήτη αὐτόν, ἢ στοὺς πλανῆτες, ἐκλεκτῶν ὁμάδων κάθε Δόγματος θὰ ἐξασφάλιζε τὴν ἐπιβίωση τοῦ εἴδους μας, τοῦ πολιτι-

σμού μας, τῶν Δογμάτων μας».

Ὁ Μεγάλος Ἀρχιερέας σταμάτησε γιὰ λίγο, κύτταξε ἕναν-ἕναν τοὺς συμβούλους καὶ συνέχισε: «Πῶς ἀλλιῶς ἐκτὸς ἀπὸ προδοσία θὰ μπορούσε νὰ χαρακτηριθεῖ ἡ καταστροφή ὅλων τῶν στοιχείων πληροφοριῶν ἀπὸ τὸν κυβερνήτη τοῦ σκάφους μας, ἡ καταστροφή τοῦ διαστημοπορειογράφου καὶ ἡ ἄσκοπη περιπλάνηση σὲ διάφορες περιοχὲς τοῦ Γαλαξία, ὥστε ν' ἀποκλειστεῖ ἡ δυνατότητα ἐντοπίσεως τοῦ πλανήτη; Εἶναι ἢ δὲν εἶναι οἱ πράξεις αὐτὲς προδοσία σὲ ἕναν πολιτισμὸ ἐκατομμυρίων αἰῶνων, πού σβήνει;».

Καὶ ὁ Μεγάλος Ἀρχιερέας, χωρὶς νὰ περιμένει ἀπάντηση ἀπὸ τοὺς ἄφωτους καὶ περίλυπους ἄκροατές του, συνέχισε: «Ἡ τοποθέτηση μικροσυσκευῶν καταγραφῆς στοιχείων σὲ ρομπὸτ πρώτης ἐπαφῆς μετὰ τὴν προσεδάφιση (τὴν ὑπαρξὴ τῶν ὁποίων συσκευῶν ἄγνοοῦσε ὁ κυβερνήτης τοῦ σκάφους) καὶ ἡ ἐπεξεργασία τῶν στοιχείων αὐτῶν μᾶς ἐπέτρεψαν νὰ ἀνακαλύψουμε τὴν προδοσία. Τὰ στοιχεῖα ὅμως αὐτὰ δὲν μᾶς δίνουν καὶ τὴ θέση τοῦ ἀστρικοῦ συστήματος τοῦ πλανήτη, τὴν ὁποία θὰ χρειαστοῦμε πολὺ χρόνον, ἢ μεγάλη τύχη, γιὰ νὰ ἐντοπίσωμε στέλνοντας μὴ ἐπανδρωμένα σκάφη σὲ κάθε κατεύθυνση».

Τελειώνοντας τὴν ἀφήγησή του ὁ Μεγάλος Ἀρχιερέας σηκώθηκε ἀπὸ τὴ θέση του καὶ καλώντας τοὺς συμβούλους νὰ τὸν ἀκολουθήσουν μπῆκε στὴ διπλανή Αἴθουσα Προβολῆς Στοιχείων, ὅπου σὲ ἠλεκτρονικὴ ὀθόνη παρουσίασε στοὺς ἐκκληκτοὺς ἀρχιερεῖς τῶν Δογμάτων τὰ στοιχεῖα πού εἶχαν καταγράψει οἱ μικροσυσκευές. Μετὰ τὴ λήξη τῆς προβολῆς καὶ μὴ διατηρουμένης τῆς παραμικρῆς ἀμφιβολίας σὲ κανένα ἀπὸ τοὺς συμβούλους, γύρισαν ὅλοι χωρὶς μιλιὰ στὴν αἴθουσα τῶν συμβουλίων.

Ὁ Μεγάλος Ἀρχιερέας κάθισε στὴ θέση του καὶ εἶπε: «Ὁ ἐπίορκος κυβερνήτης παραδέχτηκε τὴν ἐνοχὴ του, χωρὶς νὰ προσπαθήσει νὰ δικαιολογηθεῖ γιὰ τὴν προδοσία του καὶ χωρὶς νὰ δώσει κανένα στοιχεῖο γιὰ τὸν πλανήτη τοῦ ὁποίου τὴν ὑπαρξὴ ἀπέκρυψε. Ἐπρεπε ἡ τιμωρία του νὰ εἶναι παραδειγματικὴ καὶ σύμφωνη μὲ τοὺς διαπλανητικοὺς μας νόμους. Ἡ ἀνωτάτη τῶν ποινῶν, μετὰ τὴν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς, εἶναι ἡ ἀποστολὴ καὶ ἐγκατάλειψή του σὲ ἀπομακρυσμένο ἀστεροειδῆ. Αὐτὴν τὴν ποινὴ τοῦ ἐπιβάλλω καὶ ζητῶ τὴν ἐπικύρωση ἀπὸ τὴν ὀλομέλεια τοῦ Συμβουλίου».

Οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Δογμάτων συμφώνησαν παμψηφεί μὲ τὴν ἐπιβληθεῖσα ποινὴ. Ὁ Μεγάλος Ἀρχιερέας ἔδωσε ἐντολὴ νὰ φέρουν τὸν κρατούμενο κυβερνήτη στὴν αἴθουσα καὶ μὲ ἀφάνταστη συντριβὴ στὴ φωνή του συνέχισε: «Προδότης εἶναι ὁ κυβερνήτης τοῦ *“Προμηθέας”*».

Οἱ σύμβουλοι δὲν μπόρεσαν νὰ συγκρατήσουν ἕνα ἐπιφώνημα ἐκπλήξεως. Κυβερνήτης τοῦ *«Προμηθέα»* ἦταν ὁ μοναδικὸς ἀπόγονος τοῦ Μεγάλου Ἀρχιερέα. Γεννημένος σὲ ἐξωαστρικὴ ἀποστολὴ τῶν γονέων του, οἱ ὁποῖοι εἶχαν χαθεῖ στὴν ἐπόμενη μετὰ τὴ γέννησή του ἀποστολὴ, εἶχε μεγαλώσει μὲ τὴν κηδεμονία τοῦ Μεγάλου Ἀρχιερέα, ὁ ὁποῖος φρόντισε νὰ τοῦ δώσει τὴν καλύτερη ἀγωγὴ καὶ μόρφωση. Ἀριστος, μὲ ὑψηλὸ δείκτη νοημοσύνης, μὲ τέλεια ἐκπαίδευση καὶ ἥρωϊκὴ δράση σὲ διαπλανητικὲς ἐρευνες. Ἦταν κοινὴ πεποίθηση, ὅτι προοριζόταν γιὰ τὴν ἀνωτάτη βαθμίδα τῆς ἱεραρχίας τοῦ Δόγματός του. Εἶχε ὁ ἴδιος ζητήσῃ νὰ λάβει μέρος σὲ ἀποστολὲς γιὰ τὴν εὔρεση πλανητῶν-καταφυγίων καὶ ἔφυγε μὲ τὸν *«Προμηθέα»*, τὸ τελειότερο σκάφος διαστημικῆς ἐρευνας.

Δυὸ ἀνθρωποειδῆ ρομπὸτ-δεσμοφύλακες συνόδευσαν τὸν κρατούμενο κυβερνήτη στὴν Αἴθουσα τῶν Συμβουλίων. Ἦταν νέος ὑψηλοῦ ἀναστήματος, εἶχε ἀθλητικὸ σῶμα καὶ τὸ πρόσωπό του μὲ τὴν ἀνδροπρεπῆ ὁμορφιά του καὶ ἔκφρασή του κέρδιζε τὴ συμπάθεια μὲ τὴν πρώτη ματιὰ ὁποιοῦ τὸν γνώριζε. Χαιρέτισε τοὺς συμβούλους μὲ σεβασμὸ καὶ περίμενε ἤρεμος σὲ στάση ποὺ ἔδειχνε ἀξιοπρέπεια, σοβαρότητα καὶ ἐπίγνωση τῆς θέσεώς του.

Ὁ Μεγάλος Ἀρχιερέας, μὲ φωνὴ ποὺ ἀκουγόταν σὰν ἀπόκοσμη, ἀπήγγειλε στὸν κατάδικο κυβερνήτη, σύμφωνα μὲ τὸ νόμο, τὴν καταδίκη του: «Ἐγκατάλειψη σὲ μακρυνὸ ἀκατοίκητὸ ἀστεροειδῆ».

Τὰ δυὸ ρομπὸτ-δεσμοφύλακες ὁδή-

γησαν τὸν κατάδικο ἔξω ἀπὸ τὴν Αἴθουσα τῶν Συμβουλίων.

Βγαίνοντας ἀπὸ τὸ «ὄχημα μιᾶς διαδρομῆς» στὸν ἀπομακρυσμένο ἀστεροειδῆ «Καύκασος» ὁ προδότης κυβερνήτης τοῦ «Προμηθέας» μονολογοῦσε: «... μολύνοντάς τους μὲ τοὺς -ισμοὺς καὶ τὰ δόγματά μας, δηλητηριάζοντάς τους μὲ τὶς “μοναδικές ἀλήθειες” μας, γκρεμίζοντας τοὺς ἀνθρώπινους θεοὺς τους μὲ τὶς “ἀνώτερες” θρησκείες μας... Ἦσαν τόσο καλοὶ, τόσο ἀγνοί, οἱ “πρωτόγονοι” κι εἶχαν ἄριστο δείκτη νοημοσύνης. Ἄν δὲν τοὺς βροῦν οἱ δικοὶ μας καὶ ἂν κι αὐτοὶ δὲν πάρουν τὸ στραβὸ δρόμο, σὰν καὶ μᾶς, ἔχουν πολλὲς ἐλπίδες νὰ φθάσουν κάποτε στὴν πνευματοποίηση».

ΣΠΥΡΟΣ ΝΟΝΙΚΑΣ

Ἐξ-ουσία

Ἀπαίσιο τὸ πρόσωπο τῆς ἐξ-ουσίας.

Ἀνάμεσά μας κυκλοφορεῖ ἀθέατο.

Στὰ χέρια της κρατάει δῶρα:

ῥαῖες ὑποσχέσεις,

ψεύδη στολισμένα μὲ λουλούδια

καὶ σπαθιά κρυμμένα.

Στὰ ὄνειρά μας

εἶναι πάντοτε ντυμένη στὰ λευκά.

Μὰ ἡ ψυχὴ της εἶναι μαύρη.

Ἀλίμονο στὸν ἐραστή,

ποὺ θὰ πιστέψει

στὰ λόγια της τ' ἀπατηλά.

Μιὰ μέρα θὰ ξυπνήσει

—ἂν ποτέ ξυπνήσει—

στὰ χέρια του φορώντας ἀλυσίδες

χαλκευμένες ἀπ' τὸν ἴδιο.

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

SIMONE WEIL, *Ἡ βαρύτητα καὶ ἡ χάρη*

Ὁμολογοῦμε, ὅτι μελετώντας τοὺς ιδιότυπους στοχασμοὺς τῆς Γαλλίδας φιλοσόφου Simone Weil σὲ μετάφραση τῆς κ. Ἀντιγόνης Βρυώνη δὲν πλημμυρίζομαστε ἀπὸ ἄφατη χαρά. Μεταγχολικὸς ὁ λόγος τῆς, ἀναγκασμένος νὰ περιγράψῃ τὴν μεταπτωτικὴ φύση τοῦ ἀνθρώπου, μᾶς κάνει νὰ ἀναλογιζώμαστε πόσο δύσκολο εἶναι τὸ ἀγαθὸν ὡς πράξις, τί σημαίνει νὰ εἶναι κανεὶς καλὸς μὲ τὴν πληρότητα αὐτοῦ τοῦ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ. Μιλώντας ἡ φιλόσοφος γιὰ τὴν βαρύτητα καὶ τὴν χάρη, κατανοεῖ τὸ μέγεθος τῆς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων κακίας. Ἀπερίφραστα ὁμολογεῖ: «... σὲ κάποιες στιγμὲς τῶν πονοκεφάλων μου, ὅταν κορυφωνόταν ἡ κρίση, εἶχα μιὰν ἔντονη ἐπιθυμίαν νὰ κάνω ἓνα ἄλλο ἀνθρώπινο ὄν νὰ ὑποφέρῃ χτυπώντας το ἀκριβῶς στὸ ἴδιο μέρος τοῦ μετώπου» (σελ. 14). Αὐτὸ τὸ εὐ-γλωττο παράδειγμα δείχνει τὴν δυναμικὴ τοῦ φθόνου, τὴν κατάλυση τοῦ ἐγὼ ἀπὸ τὴν ἀχαλίνωτη σύγκριση μὲ τὸ ὑπέρτερό του. Φανερώνει τὸ κίβδηλο καὶ τὸ ἀληθινό: «Ἡθικὴ καὶ λογοτεχνία. Ἡ πραγματικὴ μας ζωὴ περισσότερο ἀπὸ τὰ τρία τέταρτά της εἶναι συνθεμένη ἀπὸ φαντασίαν καὶ παραμῦθι. Σπάνιες εἶναι οἱ ἀληθινὲς ἐπαφές μὲ τὸ καλὸ καὶ τὸ κακό» (σσ. 62-63). Ἡ ἀλήθεια μόνον γνωστοποιεῖ τὴν ἠθικὴ. Πηγὴ τῆς ἀληθινῆς καὶ ἀνόθευτης πνευματικότητος εἶναι ἡ ἐνάρετη ζωὴ. Τὸ ἀποσαφηνίζει: «Ἡ ἀρετὴ εἶναι ἐντελῶς ἀνάλογη μὲ τὴν καλλιτεχνικὴ ἔμπνευση. Εἶναι ὥραϊο τὸ ποίημα ποὺ συνθέτουμε διατηρώντας τὴν προσοχὴ προσανατολισμένη στὴν ἀνέκφραστη ἔμπνευση, ὡς ἀνέκφραστη» (σελ. 100). Κάνοντας τὴν ἀρετὴν πράξις, φιλοσοφοῦμε. Ὁ μαρξισμὸς ἐνδιεφέρθη νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν καθηκοντολογικὴ ἀρετολογία. Δικαίως ἡ Weil θεωρεῖ τὴν «... μαρξιστικὴν διαλε-

Φεμινισμὸς καὶ Ἐξ-ουσία

Ὅλοι ἐνθυμούμεθα τὴν κ. Μαργαρίτα Τσάντ (πρώην Παπανδρέου), ἡ ὁποία ἀπὸ τὴν τηλεόρασι, ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο, ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες, μὲ ὁμιλίες, μὲ συγκεντρώσεις, μὲ πορεῖες καὶ μὲ ὅλα τὰ δυνατὰ μέσα καὶ μὲ ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους ἀγωνιζότανε γιὰ τὴν Ἑλληνίδα γυναῖκα, ὅπως ἰσχυρίζοτανε. Πρὶν τρία χρόνια καθημερινὰ βλέπαμε τὴν κ. Μαργαρίτα Τσάντ στὴν τηλεόρασι νὰ δίνει συνεντεύξεις, νὰ προβάλλουν τὴν δράσι τῆς καὶ τὶς διαφορὲς ἐκδηλώσεις τῆς Ἐνώσεως Γυναικῶν Ἑλλάδος, τῆς ὁποίας ἦταν ἡ πρόεδρος.

Τώρα ἐδῶ καὶ δύο χρόνια χάθηκε. Ξέχασε λοιπὸν τὶς ὑποσχέσεις τῆς, ὅτι τάχα θὰ ἀγωνισθῇ γιὰ τὴν ἐξύψωσι τῆς Ἑλληνίδας γυναίκας (ποὺ κάποτε ἀποκάλεσε «ζῶον»); γιὰτὶ ἐγκατέλειπε τὸν ἀγῶνα; ποὺ εἶναι τὰ συμβούλια τῆς ΕΓΕ; ποὺ εἶναι τὰ μεγάλα λόγια γιὰ σταυροφορίαν ὑπὲρ τῆς Ἑλληνίδας; ποὺ εἶναι τὰ παραρτήματα τῆς ΕΓΕ; ποὺ εἶναι οἱ «φεμινίστριες», ποὺ ὀργανοῦν τὴν ἐπαρχίαν, γιὰ νὰ «ξυπνήσουν» τὶς Ἑλληνίδες; Χάθηκαν ὅλα. Οὔτε ἵχνος τους δὲν ἔμεινε. Οἱ γυναῖκες-φεμινί-

κτική... πολύ έκφυλισμένη και... παρερμηνευμένη άποψη» (σελ. 103). 'Επικρίνουσα την άντιπνευματικήν υπόσταση του μαρξισμού, προβλέπouσα μάλλον την κατάρρευσή του, διαπιστώνει από τότε (γύρω στο 1940), ότι «ο έργατικός ίμπεριαλισμός... αναπτύχθηκε από τον μαρξισμό» (αυτόθι).

Η ανθρώπινη ύπαρξη, ικανή και για το κακό και για το καλό, είναι διχασμένη. Είναι παρατηρημένον, ότι «... στον φυσικό χώρο (σ' αυτόν περιλαμβάνεται κι ο ψυχολογικός), το καλό και το κακό παράγονται άμοιβαία» (σελ. 125). Ξέρει, γιατί φωτίζει ή όμορφιά την Τέχνη και ή Τέχνη την όμορφιά. Τό αναλύει: «'Αντικείμενο της τέχνης· το ώραίο, αίσθη-τό και ένδεχόμενο, που το νιώθουμε μέσ' από το δίχτυ της τύχης και του κακού» (σελ. 143). «Τό ώραίο θέλγει το άλλο, αλλά και θέλγεται από την καθεαυτότητά του». 'Η Τέχνη είναι ή Φιλοσοφία του 'Αρτίου. «'Ενα έργο τέχνης έχει δημιουργό, κι ώστόσο όταν είναι τέλειο, έχει κάτι ούσιαστικά άνώνυμο. Μιμείται την άνωνυμία της θείκης τέχνης. "Ετσι ή όμορφιά του κόσμου φανερώνει έναν Θεό προσωπικό μαζί και άπρόσωπο, και ούτε το ένα ούτε το άλλο» (σελ. 144). Φιλοσοφία του 'Αρτίου είναι και ή Μουσική. «'Η κατιούσα κίνηση, καθρέφτης της χάρης, είναι ή ουσία κάθε μουσικής. Τα άλλα χρησιμεύουν μονάχα, για νά τή στεριώσουν» (σελ. 145). 'Ο μαρξισμός, έν όνόματι του ίσοπεδωτισμού του, αύτην την άρτιότητα πολεμά. 'Η Weil τό αντιλαμβάνεται: «Παχύδερμο ζώο του Πλάτωνα. 'Ο μαρξισμός, όσο αλήθεύει, περιλαμβάνεται έξ όλοκλήρου στη σελίδα του Πλάτωνα για το παχύδερμο ζώο -- καθώς επίσης και ή άνασκευή του» (σελ. 155). Διακρίνει όμως ή συγγραφέυς την άρτιότητα της αυθεντικής δημιουργίας από την παραποιημένη εμφάνισή της, που παρουσιάζεται στους περιθωριακούς κύκλους. Την ένκνευρίζει αύτή ή παραποίηση από «περιβάλλοντα έγκληματιών, όμοφυλόφιλων κλπ.» (σελ. 156). "Άλλο ή μοναδικότητα της πνευματικής δημιουργίας και άλλο ή νοσηρή άτομοκρατική παρέκκλιση. 'Η Simone Weil μπορεί όπωσδήποτε νά μάς χάλασε λίγο την διάθεση. Μας συνεπήρε όμως με τις αλήθειες, που κατά πρόσωπον μάς φώναζε.

Νίκος Χ. Χαρακάκος

στριες, που στρίγγλιζαν για τα δικαιώματα των γυναικών, πρώτες παράτησαν τον «άγώνα» τους, όταν βρέθηκαν έξτός έξουσίας. Τι σπουδαίες αγωνίστριες! Πάντως περάσανε καλά την εποχή της παντοδυναμίας των.

Λοιπόν μοιραία καταλήγουμε στο συμπέρασμα: Ψεύτικοι ήταν οί άγώνες της ΕΓΕ, όπως ψεύτικα ήσαν τα ξενόφερτα «ιδανικά» τους. 'Υπήρχαν και δρούσαν, όσο είχαν την έξουσία και μονοπωλούσαν την τηλεόρασι. Μόλις ό κ. Παπανδρέου γύρισε κάποια στρόφιγγα και έκλεισε την επικοινωνία ΕΓΕ — κράτους, άμέσως ή ΕΓΕ διεσκορπίσθη στους τέσσερις άνέμους. Τίποτε δέν έμεινε, που νά μάς θυμίζει την "Ενωσι Γυναικών 'Ελλάδος. Τέτοια ήταν ή ήθική αξία των αγωνιστριών του «φεμινισμού». Τέτοια ήταν ή αγωνιστικότητά των και ή πίστι στα δήθεν ιδανικά. Κι όμως αυτές οί λιπόψυχες γυναίκες, όταν έξουσίαζαν και με την αυθάδεια της έξουσίας προσέβαλαν και δυσφήμισαν την 'Ελληνίδα γυναίκα, που πρώτα άπ' όλα και πάνω άπ' όλα ήταν και παραμένει μητέρα και σύζυγος.

Αϊσα

Α. ΜΑΡΜΑΤΣΟΥΡΗΣ, *Στοχασμοί*

Οι τρεις προηγούμενες ποιητικές συλλογές του πλοιάρχου του Ε.Ν. κ. Α. Μαρματσούρη (*«Ταξίδια»*, *«Συμπληγάδες»*, *«Περιπλάνηση»*) αποτελούν, όπως κι οί τίτλοι τὸ μαρτυροῦν, προϊόν του νεανικοῦ ἑαυτοῦ του· τοῦ φιλομαθοῦς κι ἀναζητητικοῦ Ὀδυσσέως, πού ἀμήχανος «ἐπλάσσετο» στοὺς ἀπείρατους καὶ πολυκύμαντους ὠκεανούς, ἀναζητώντας τὴν «Ἰθάκη» του - Ἑλλάδα· τοῦ «πολύπλαγκτου» καὶ πολυπαθοῦς καπετάνιου, πού στη ρότα του γιὰ τὴ γνώση *«πολλῶν ἀνθρώπων ἶδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω»*.

Ἡ νέα ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ κατετὰν-Λευτέρη ἀποτελεῖ καρπὸν ὀριμότητος, δημιουργήμα Λόγου, ἔργο ζωῆς. Δὲν ταξιδεύει πιά ὁ ποιητὴς στὶς θάλασσες, ἀλλὰ καβάλα στὸν φτερωτὸ Πήγασο διασχίζει τοὺς ὠκεανούς τῆς γνώσης· ὁ νοῦς του γκρεμίζει τὰ ψεύτικα κιγκλιδώματα τοῦ χρόνου κι ἐλεύθερος σεργιανίζει στοὺς φαντασμαγορικοὺς κήπους τοῦ Μυθικοῦ Αἰῶνα, στὴν πανώρια ἀρχαία ἐποχὴ, στὸ μελαγχολικὸ Βυζάντιο, στὸ ἀνούσιο σήμερα... Δὲν ἄλλαξε ἀντικείμενο ἀναζήτησης ὁ ποιητὴς· πάλαι καὶ τώρα τὸν ἀπασχολεῖ ἡ Ἑλλάδα· πάλαι καὶ τώρα τὸν πληγώνει ἡ μοίρα τῆς Ἑλλάδας. Τὸ ἀβυσσαλέο μῖσος κι ὁ ἀδιάλειπτος πόλεμος τῶν ἐξουσιαστῶν καὶ τῶν συνειδητῶν ἢ ἀσυνειδητῶν ὀργάνων τους, πού ἐμμανεῖς καταστρέφουν καὶ ἐνταφιάζουν ὅτι ἐλληνικό, προκαλεῖ τὴν ὀργὴ τοῦ ποιητῆ, πού αὐτοτοποθετημένος στὴν ἀντιπέραν ὄχθη ἐξαπολύει ἐναντίον τους τὰ ποιητικὰ του βέλη. Ὁ λόγος του εἶναι δωρικός κι οἱ στίχοι του λιτοί· δὲν στοχεύουν στὴν καρδιά, ἀλλὰ στὸ νοῦ καὶ στὴν καρδιά συγχρόνως. Ὁ ἀναγνώστης προβληματίζεται, ἐνῶ συγχρόνως ξυπνοῦν μέσα του τὰ πιὸ εὐγενῆ καὶ γνήσια αἰσθήματα. Ἡ σκέψη ὅτι ἡ «ἰσχύουσα» ἱστορία εἶναι ψευδὴς καὶ παραπαλανητικὴ κι ὅτι σκοπὸν ἔχει τὴ διατήρηση κι ἀναπαραγωγὴ τῆς λογοκρατίας, οὔτε νέα εἶναι οὔτε πρωτάκουστη. Κι ἂν *«πολλὰ ψεύδονται ἀοιδοί»*, ἡ ποίηση *«εἶναι ἀληθινώτερη τῆς ἱστορίας»* (Ἀριστοτέλης), ἡ ὁποία οὔτε λίγο οὔτε πολὺ χαρακτηρίστηκε ἀπ' τὸ Βάρναλη *«φκιασιδωμένη πόρνη»*. Ὁ ποιητὴς τῶν *«Στοχασμῶν»* ὅμως γνωρίζει νὰ μελετᾷ τὴν ψευδῆ ἔστω ἱστορία καὶ ὡς μέλισσα νὰ συγκομίζει αὐτό, πού ἀπ' τοὺς πολλοὺς περνᾷ ἀπαράτηρητο.

Στὸ ποίημα *«Παλινωδία»* προσφέρεται μιὰ νέα θέαση, μιὰ νέα θεώρηση, μιὰ νέα πληροφορία γύρω ἀπ' τοὺς γενικὰ παραδεκτοὺς ὡς «τυραννοκτόνους» ὁμοφυλόφιλους Ἀριστογείτονα καὶ Ἀρμόδιο, πού καθόλου δὲν τιμᾷ τὴ Δημοκρατία καὶ τοὺς «ἥρακλεῖς» τῆς νὰ τοὺς φέρουν στὰ χεῖλη τους... Ἡ καταδίκη τοῦ Ἰουλιανοῦ κι ἡ ἀποτυχία του φαντάζει στοὺς πολλοὺς ὡς ἄθλος τῶν φτωχῶν χριστιανῶν· ὁ ποιητὴς ὅμως ἔχει διαφορετικὴ γνώμη, τὴν ὁποία παραθέτει στὸ ποίημα *«Εἶπατε τῷ βασιλεῖ»*...

Οἱ «ἁθῶι» καὶ «ἁδολοι» δολιοφθορεῖς τῆς γλώσσας καταγγέλλονται ὡς συνειδητὰ ὄργανα τῆς λογοκρατίας, ἐμμισθα χωρὶς ἄλλο, πού ἐδῶ καὶ χιλιάδες χρόνια ἀπεργάζονται τὴν καταστροφὴ τῆς· στὸ ποίημα *«Μακροχρόνια προσπάθεια»* προσθέτει τὸ ἀπόσπασμα, *«Γενέσεως»* ΙΑ, 7: *«Δεῦτε καὶ κατελθόντες συγχέωμεν αὐτῶν τὴν γλῶσσαν, ἵνα μὴ ἀκούωσιν ἕκαστος τὴν φωνὴν τοῦ πλησίον»*... Πολλὲς τέτοιες σκέψεις-στοχασμοὺς θὰ βρεῖ κανεὶς διαβάζοντας τὴν συλλογὴ αὐτὴ ποιημάτων· πρόκειται γιὰ κάτι, πού ἐπιτέλους ξεφεύγει ἀπ' τὰ συνηθισμένα καλοῦπια, ἀπ' τὸ συνηθισμένο πνεῦμα, ἀπ' τὰ κουραστικά «ἀναμασήματα». Γιατὶ ὁ ποιητὴς τῶν *«Στοχασμῶν»* οὐδέποτε σχετίσθηκε μὲ τοὺς ἀνάριθμους *esthètes*, μὲ τοὺς φιλάρεσκους στιχοπλόκους τῶν καφετεριῶν, μὲ τοὺς νοσηροὺς προ-λογικούς, παρα-λογικούς καὶ ἄ-λογους «ὑπηρετὲς τῆς τέχνης», πού ἀναλίσκονται στὴν ἐξύμνηση τῆς ἐξωτερικῆς ὁμορφιάς, πού ἐξωτερικεύουν τὰ ψυχικὰ πάθη καὶ τραύματά τους, πού «υπερβατοῦν» ἢ ἀεροβατοῦν· τέλος ὁ ποιητὴς ποτὲ δὲν σχετίσθηκε καὶ μὲ τοὺς βολεμένους δούλους, τοὺς κομματικούς ποιητὲς, πού κατὰ παραγγελίαν ἐξωραΐζουν θλιβερὲς ἱστορίες καὶ καταστάσεις πρὸς δόξαν τῶν ἐξουσιαστῶν. Αὐτοὺς τοὺς τελευταίους χλευάζει μὲ τὸ δικό του τρόπο καὶ ὕφος:

«Στρατεύσανε τὸν ποιητή,
τὸν φουκαρᾶ,
μὰ τὸν ἐντύσαν μασκαρᾶ
ποδίτσα τοῦ παλιοῦ καιροῦ
κι ἓνα λευκὸ σκουφάκι
τὸν κάνανε δουλάκι!
Τῶν ἰσχυρῶν τοὺς ἄθλους νὰ ὑμνῇ,
χολὴ νὰ στάζῃ γιὰ τοὺς ἐναντίους,
νὰ λιβανίζῃ τῆς "ιδέας" τοὺς ἁγίους.

...
Στρατεύσανε τὸν ποιητή,
τὸν φουκαρᾶ,
κι ἀφοῦ τσανάκια ἐγλειψε
γιὰ χρόνια στὰ γερά,
φρόντισαν νὰ τοῦ δώσουνε
τίτλους, τιμές, βραβεῖα,
διπλώματα καὶ ντοκτορά».

Σαράντος Πὰν

ΠΑΝΟΣ ΜΠΑΡΔΗΣ, 'Η Ν. 'Αφρικὴ καὶ τὸ Μαρξιστικὸ Κίνημα

Ὁ συγγραφεὺς, καθηγητὴς τῆς Κοινωνιολογίας στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Ὁχάιο (ΗΠΑ), εἰς τὸ παρὸν ἔργο σκιαγραφεῖ διάφορες πλευρὲς τοῦ «ἄπαρτχάιντ» εἰς τὴν Νότιο Ἀφρικὴ, φωτίζοντας συγχρόνως πτυχὲς τῆς καταστάσεως ἄγνωστες εἰς τὸ πλατὺ κοινό, πτυχὲς ποὺ ἀποκρύπτονται ἢ παραποιοῦνται ἀπὸ μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως, κυβερνήσεις καὶ ἡγέτες λόγῳ σκοπιμότητος συμφερόντων καὶ συχνὰ λόγῳ ὑποκρισίας. Πηγὲς τοῦ συγγραφέως εἶναι οἱ ἰδιωτικὲς του ἔρευνες καὶ ἐπαφὲς ἐπὶ τόπου καὶ ἄλλου, περιλαμβανομένων μαύρων ἐργατῶν καὶ ἡγετῶν, τῶν ὁποίων ἡ φωνὴ δὲν ἔχει θέσιν εἰς τὰ Δυτικὰ μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως. Πλήρης γνώστης τοῦ ὅλου θέματος, τὸ ὁποῖο πρέπει νὰ ἐξετασθῇ ἀπὸ πολλὰς ὀπτικὰς γωνίες, σκοπίμως τονίζει τὴν «ἄλλη» πλευρά, τὴν ἄγνωστη, γιὰ νὰ δώσῃ τὴν ἰσορυγισμένην εἰκόνα μιᾶς συχνὰ παραποιημένης ἀληθείας.

Ἐπιλεκτικὰ παρατίθενται ὠρισμένα ἀπὸ τὰ στοιχεῖα, ποὺ ἀναφέρονται στὸ ἔργο. Ἡ ἰσχυρὴ Νοτιοαφρικανικὴ κυβέρνησις γίνεται ἰσχυρότερη μετὰ ἀπὸ τὸ «ἐμπάργκο» ὅπλων, ποὺ τῆς ἐπεβλήθη ἀπὸ τὴν Δύση, ἀφ' ἑνὸς διότι τὸ «ἐμπάργκο» οὐδέποτε ἐφηρμόσθη, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι, καὶ εἰς τὸν βαθμὸ ποὺ ἐφηρμόσθη, ἐλειτούργησε ὡς κίνητρο γιὰ τὴν βελτίωση τῆς πολεμικῆς τῆς βιομηχανίας, ὥστε αὐτὴ νὰ γίνῃ ὄχι μόνον αὐτοδύναμη ἀλλὰ καὶ μέγας ἐξαγωγεὺς ὅπλων. Οἱ οἰκονομικὲς κυρώσεις, γιὰ τίς ὁποῖες, ἄς σημειωθῇ, ἐπιμένουν περισσότερο οἱ Ἀφρικανικὲς χώρες, εἶναι ἄλλο κτυπητὸ παράδειγμα φαρισαϊσμοῦ. Τὴν στιγμὴ ποὺ οἱ μαῦροι ἀρχηγοὶ κάνουν δημόσιες διαδηλώσεις κατὰ τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς, οἱ κυβερνήσεις τους ὑπογράφουν ἐμπορικὲς συμφωνίες μὲ τὴν χώρα αὐτή. Εἶναι γεγονός, ὅτι πολλὰς μαῦρες Ἀφρικανικὲς χώρες ἐξαρτοῦν σημαντικὸ μέρος τῆς οἰκονομίας τους ἀπὸ τοὺς μισθοὺς τῶν ἐπισκεπτῶν-ἐργατῶν εἰς τὴν Νότιο Ἀφρικὴ. Οἱ ἀντιτιθέμενοι πρὸς τὸ «ἄπαρτχάιντ» ἐπιδιώκουν τὴν ἀπομάκρυνση τῶν μεγάλων ἐταιρειῶν μὲ τὴν αἰτιολογίαν, ὅτι αὐτὲς ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐκμεταλλεύονται φθηνὰ τὴν ἐργασία τῶν μαύρων, ἀφ' ἑτέρου δὲ στηρίζουν οἰκονομικῶς, διὰ τῆς καταβολῆς φόρων, τὴν κυβέρνησις, ὥστε αὐτὴ νὰ διαιωνίζῃ τὸ ρατσιστικὸ καθεστῶς. Παραβλέπουν ὅμως, ὅτι αὐτὸ ἔχει ὡς συνέπεια τὴν ὑπερβολικὴ αὐξήσις τῆς ἀνεργίας καὶ τὴν ἐξαθλίωσις τῶν μαύρων.

Ἡ περισσότερὴ βία καὶ οἱ θάνατοι σήμερα στὴν Νότιο Ἀφρικὴ προέρχονται ἀπὸ φυλετικὲς διαφορὲς μεταξὺ μαύρων ὀφειλόμενες στὴν προσπάθεια κάποιας φυλῆς νὰ ἐπικρατήσῃ τῶν ἄλλων. Σύμφωνα μὲ μερικὲς ἐκτιμήσεις στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες ποσοστὸ ἐβδομήντα πέντε τοῖς ἑκατὸν τῶν θανάτων ὀφείλονται στὶς ἐπιθέσεις μαύρων ἐναντίον μαύρων, κατὰ τίς ὁποῖες συχνὰ χρησιμοποιεῖται σύγχρονος στρατιωτικὸς ἐξοπλισμός. Ὁ συγγραφεὺς καταγγέλλει τὴν ὑποκρισίαν μεμονωμένων ἀτόμων, ὅπως ὁ Desmond Tutu, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπισκοπὴ συνεχῶς ἀναζητεῖ νέα κεφάλαια, ἂν καὶ εἶναι οἰκονομικῶς ἀνθηρὰ καὶ ἀσφαλὴς, ἀλλὰ ἀρνεῖται νὰ βοηθήσῃ τοὺς ἀνέργους, ὥστε νὰ ἐντείνῃ τίς οἰκονομικὲς κυρώσεις κατὰ τῆς κυβερνήσεως, καὶ ὁ Nelson Mandela, ὁ ὁποῖος θὰ εἶχε πρὸ πολλοῦ ἀπο-

φυλακισθῇ, ἂν ἐδέχετο νὰ ἀπορρίψῃ ἐπισήμως τὴν βία. Ὁ δρ. Π.Μ. ἀντιτίθεται εἰς τὸ «ἄ-παρτχάιντ», ἀλλὰ δὲν εἶναι καθόλου «ρατσιστής», ἀπορρίπτει δὲ ἀκόμη καὶ πλαγίους ὑ-παινιγμοὺς περὶ ρατσιστικῆς κατωτερότητος. Πιστεύει ὅμως, ὅτι ἡ βαθμιαία κατάργηση τοῦ «ἄπαρτχάιντ» συγχρόνως μὲ τὴν ἐκπαίδευση καὶ τὴν ἐργασία τῶν μαύρων, ἴσως νὰ μὴν κάνῃ ἰδανικὴ τὴν Νότιο Ἀφρικὴ, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ διατηρήσῃ τὴν οἰκονομία καὶ γε-νικῶς τὴν χώρα γιὰ μαύρους καὶ λευκοὺς. Καὶ οἱ μαύροι θὰ εἶναι οἱ περισσότερο κερδι-σμένοι ἀπὸ τὴν προοδευτικὴ αὐτὴ διαδικασία, ὅπως θὰ εἶναι καὶ οἱ περισσότερο χαμένοι ἀπὸ μία βίαιη ἐπανάσταση.

Αὐτὴ ἡ ἔκδοση πιθανῶς δὲν θὰ ἀνατρέψῃ τὴν σκέψη τῶν μὴ σκεπτομένων ἐπὶ τοῦ θέ-ματος τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς. Θὰ δώσῃ ὅμως τροφὴ στοὺς σκεπτομένους. Αὐτὸ τὸ βιβλίον πρέπει νὰ ἀναγνώσθῃ καὶ ἀπὸ ὅσους ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν Νότιο Ἀφρικὴ καὶ ἀπὸ ὅ-σους δὲν ἐνδιαφέρονται, διότι θὰ ἔπρεπε νὰ ἐνδιαφερθοῦν - καὶ αὐτὸς ὁ τόμος ἐξηγεῖ τὸ γιατί.

Νίτσα Ἀργυροπούλου

[ΔΙΑΦΟΡΟΙ], *La Pédagogie Contemporaine*

Στὸν τόμο αὐτὸ (ποὺ ἀποτελεῖ καὶ τὴν β' ἔκδοση, ριζικὰ ἀναθεωρημένη, μιᾶς ἀνάλο-γης τοῦ 1972) καταβάλλεται προσπάθεια περιγραφῆς τοῦ εὗρους τῶν προκλήσεων, ποὺ τὸ ἱστορικο-κοινωνικὸ παρὸν ἐπιβάλλει στὴν διαμόρφωση τῆς σύγχρονης παιδαγωγικῆς ἐ-πιστήμης μὲ εἰδικὴ ἀναφορὰ στὴν Γαλλία. Μεταξὺ τῶν προκλήσεων αὐτῶν εἶναι ἡ ἀνά-πτυξη τῆς πληροφορικῆς, ἡ ἔμφαση στὸ ἐμπειρικὸ πλαίσιο ἔρευνας, οἱ διαπολιτιστικὲς σχέσεις καὶ κοινωνικο-οἰκονομικὲς μεταβολές. Κατὰ τοῦτο, παρατηρεῖ στὴν εἰσαγωγὴ τοῦ ὁ καθηγητῆς κ. Jean Marc Gabaude, «σὲ ἀντίθεση πρὸς τὸν 20ὸ αἰῶνα, ποὺ ἡ παιδα-γωγικὴ ἦταν λιγότερο συστηματοποιημένη καὶ λιγότερο ἀντικειμενικὴ, ἐνῶ εἶχε κατ' ἀρχὴν μιὰ φιλοσοφικὴ θεώρηση» (σ. 4), «ἡ σύγχρονη παιδαγωγικὴ διεκδίκησε τὴν ἀπο-φασιστικὴ θέση τῆς στὴν κοινωνία τοῦ παρόντος, χάριν κοινωνικο-οικονομικῶν μεταβο-λῶν, τὴν τεχνο-ἐπιστήμη, τὴν ἐντονὴ ἐπιδίωξη ἐπέκτασης τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ κύκλου, τὴν γενίκευση τῆς παιδείας σ' ὅλες τὶς ἡλικίες, ὡς καὶ τὴν ἐπιβολὴ τῆς μαζικῆς ἐνημέρωσης καὶ παιδαγωγικοποίησης τῆς κοινωνικῆς ζωῆς» (σ. 7). Στὸ Α' μέρος τοῦ ἔργου «Συνέχεια καὶ μεταβολές στὴν παιδαγωγικὴ» περιλαμβάνονται οἱ μελέτες τῶν κ.κ. Louis Not «Τὰ με-γάλα ρεύματα τῆς σύγχρονης Παιδαγωγικῆς» (σσ. 11-34), Marc Bru κ.ἄ. «Μεταβολές στὴ γνώση καὶ παιδαγωγικὲς μεταβολές» (σσ. 35-62), Paul Salmerson «Ἀπὸ τὴν γυμναστικὴ τοῦ παρελθόντος στὶς ἀνθρωποκοινωνικὲς ἐπιστῆμες τῆς σημερινῆς παιδείας» (σσ. 63-89), Christian Amiel «Οἱ σχολικοὶ ρυθμοί: τὸ πρόβλημα στὴ Γαλλία τοῦ 1987» (σσ. 91-103), Louis Not «Ἡ σεξουαλικὴ ἀγωγή» (σσ. 105-120). Στὸ Β' μέρος τοῦ ἔργου «Ἀπὸ τὴν παι-δικὴ ἡλικία στὴν ὀριμότητα» περιλαμβάνονται οἱ μελέτες τῶν κ.κ. J. M. Gabaude «Ἡ παιδαγωγικὴ στὸ μητρικὸ σχολεῖο» (σσ. 121-136), Louis Boudon «Τὸ ὑποχρεωτικὸ scho-λεῖο· οἱ προσανατολισμοί» (σσ. 137-156), Michel Pragmenere κ.ἄ. «Ἡ ἐκπαίδευση σὲ δια-πολιτιστικὲς καταστάσεις-παιδαγωγικὴ ἐναλλακτικὴ λύση» (σσ. 157-178), τοῦ Jean Simon «Τὰ προβλήματα σχολικῆς ὁλοκλήρωσης τῶν παιδιῶν μὲ εἰδικὰ προβλήματα» (σσ. 179-196), τοῦ Paul Sanchou «Τὸ ἄτομο ὡς κοινωνικὸς πρωταγωνιστής: θέσεις καὶ λειτουργίες τῆς παιδαγωγικῆς τῶν ἐφήβων» (σσ. 197-222). Στὸ Γ' μέρος τοῦ τόμου «Προοπτικὲς καὶ ἔρευνες στὴν παιδεία» περιλαμβάνονται οἱ μελέτες τῶν κ.κ. Francois Sublet «Ἐκπαίδευ-ση, μαθητεία, καὶ ὁπτικο-ἀκουστικὲς εἰκόνες» (σσ. 223-237), Robert More «Ἡ πληροφο-ρικὴ στὴν ἐκπαίδευση» (σσ. 239-249), Gaston Lannean «Δικαιολόγηση τῆς παιδαγωγικῆς τῆς ὁμάδας» (σσ. 257-266), τοῦ Jacques Roussel «Ἀξιολόγηση καὶ σχολικὲς μαθητείες»

(σσ. 267-301), Marc Bru «Έρευνα στην παιδεία» (σσ. 303-333), ενώ ο καθηγητής κ. J. M. Gabaude θ' ανακεφαλαιώσει σε είδος συμπερασμάτων το πανόραμα των προσεγγίσεων και των ιδεών αυτών.

Πρόκειται για μιὰ σύνθεση ειδικών παιδαγωγικών μελετών — ανάλογα συλλογικά έργα εμφανίζονται πρόσφατα και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες — για την αντιμετώπιση συγχρόνων παιδαγωγικών προβλημάτων, διατυπωμένων με όξυδέρκεια και σαφήνεια.

Μανώλης Μαρκάκης

ΜΠΟΡΙΣ ΠΑΣΤΕΡΝΑΚ, *Δοκίμιο αυτοβιογραφίας*

Είναι ευτύχημα να μελετάς τις αυτοβιογραφικές σημειώσεις του Ρώσου ποιητού και πεζογράφου Μπόρις Πάστερνακ. Όταν κιόλας ή μεταφραστική ικανότητα της κ. Κικής Μαλεβίτση αποδίδει με πιστότητα την σκέψη του, τότε ή φιλοσοφική πλευρά του Πάστερνακ γίνεται δημιουργικό ξναυσμα για προσωπικούς στοχασμούς και φιλοσοφικές αναζητήσεις. Ο Πάστερνακ, ακόμη και στην *Αυτοβιογραφία* του, περισσότερο ασχολείται με τις ιδέες και πολύ λιγότερο με τον έαυτό του. Δείγμα και αυτό της βαθειάς του σεμνότητας, που χαρακτηρίζει την αριότητα της πνευματικής του δημιουργίας. Στον Πάστερνακ βρίσκεται ή ανεξάλειπτη από τον ίσοπεδωτικό χαρακτήρα του κομμουνισμού ρωσική πνευματικότητα. Ξέροντας ότι ή ρωσική σκέψη βαδίζει κάποτε στην άμετρο-πειαν από την υπερέξαρση του δυναμισμού της, παραλληλίζει τον νιτσεϊσμό με την «... πανάρχαιη ρωσική τάση προς υπερβολή» (σελ. 27). Μας δίνει όρισμό της Λογοτεχνίας υποστηρίζοντας ότι Λογοτεχνία «είναι ο κόσμος της εύγλωττίας των κοινών τόπων, των στρογγυλεμένων προτάσεων, των ανθρώπων των αξιών σεβασμού, που στα νιάτα τους παρατήρησαν την ζωή και όταν έγιναν διάσημοι, άρχισαν τις αφαιρέσεις, τις επαναλήψεις και τις έκλογικεύσεις» (σσ. 31-32). Εύστοχος ο Πάστερνακ στους όρισμούς του, όρίζει με το *Δοκίμιο Αυτοβιογραφίας* του τον όρθο πνευματικόν άνθρωπο.

Νίκος Χ. Χαρακάκος

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΜΑΣ ΑΠΕΣΤΑΛΗΣΑΝ

ΚΩΣΤΑΣ Ε. ΤΣΙΡΟΠΟΥΛΟΣ, *Μουσική (δοκίμιο)*, 'Αθήνα 1989.

Οι συμφωνίες του Anton Bruckner, τόσο μελωδικές, τόσο κατάλληλες για φιλοσοφικό στοχασμό, παρεκίνησαν τον κ. Κώστα Ε. Τσιρόπουλο να δώσει σε μας, να μας χαρίσει πνευματική τέρψη με τις προσωπικές του σημειώσεις, που μας έξυψώνουν ήθικώς και ποιοτικώς. Καταλαβαίνει ο κ. Τσιρόπουλος, ακροώμενος τον Bruckner, πόσον «... ή Μουσική γνωρίζει την άπεραντοσύνη» (σελ. 17). Η συνάντηση των υπάρεων μέσα από την πολυεπίπεδη άλλολοπεριχώρησή τους οδηγεί στην άμοιβαία συμπάθεια των διακεκριμένων υποστάσεων, που τά ενεργήματα και τά διανοημάτα τους σμίγουν. «Κανένας 'Ηχος δέν μπορεί να σάς γαληνέψη, μόνο ή Κραυγή ή 'Ιερή της σμίξης σας, που το Μυστήριο

κατάστηθα χτυπά. Άυταπατηήτε με την 'Αγάπη κι' άνοιξε στην δύση πανιά για της Μουσικής τά βαθυγάλανα Δάση» (σελ. 34). Οι ήχοι πάντως της «Μουσικής» του κ. Κώστα Τσιρόπουλου και μάς σώζουν από την άποπνικτική άτμόσφαιρα της κίβδηλης σκέψεως και διασώζουν την άκεραιότητα του δικού του στοχασμού. Ν.Χ.Χ.

ΣΠΥΡΟΣ ΚΟΚΚΙΝΑΚΗΣ, *Μνήμη άέναη (ποίηση)*, 'Αθήνα 1990.

Ο κ. Σπύρος Κοκκινάκης κανοναρχεί μιá «αυτοκρατορική» γραφή έν αντιθέσει προς τις δχι σπάνιες χυδαιολογίες άλλων γνωστότερων συγκαιρινών του. Γι' αυτό και ή ποίησή του δέν άγγιξε μέχρι σήμερα το εύρύ άναγνωστικό κοινό, παρ' όλες τις ποιοτικές της εκλάμψεις. Πι-

στεύουμε όμως, ότι το βιβλίο του αυτό - - παρά την αντίδραση ή αδιαφορία των «κυκλωμάτων» - - χάρις στην ικανότητα και δυναμικότητά του θα το επιτύχει. Όπωςδήποτε αποτελεί τον κολοφώνα και το επιστέγασμα του μέχρι τώρα έργου του. Σε τούτη την κομψή και καλοτυπωμένη συλλογή ο κ. Σπύρος Κοκκινάκης μάς δίνει τον καλύτερό του εαυτό. Η θεματογραφία του έχει μια οικουμενικότητα, μια αυτοπεποίθηση, μια σεμνοπρεπή έκφραση των διανοημάτων. Η έμπνοή του είναι μεγάλης έμβελειας και ενδιαφέρει - - ή τουλάχιστον θα πρέπει να ενδιαφέρει κάθε σκεπτόμενο ή πνευματικό άνθρωπο. Και σαν παράδειγμα φέρνουμε την επιγραμματική κατακλείδα του βαθυνούστατου ποιήματός του «Βιβλιοθήρας», που δημοσιεύτηκε πέρυσι στο «Δαυλό»: «Τό μέτρημα ήταν σκληρό και άδηλωτο/και ή σάλλιγγα τρέλλαινε τον άέρα/ένω τὰ πουλιά πέθαιναν άβοήθητα τη νύχτα εκείνη/πού άναζητούσε ο έπίγειος δύο-τρία σπάνια βιβλία». Το έξωφυλλο με το από ψυχής σχέδιο του ζωγράφου και λογοτέχνη κ. Γιάννη Σπανόπουλου έχει τη σαγήνη μιας παλιάς γκραβούρας. Εύγε και για την άψεγάδιαστη, συμμαζεμένη, σωστή έκδοση...

O.M.A.

ΔΙΟΝ. ΚΩΣΤΙΔΗΣ, "Ανυδρη γη (διηγήματα), 'Αθήνα 1990.

Ο έγκριτος λογοτέχνης κ. Διον. Κωστίδης, παρουσιάζει μια πολλού λόγου άξια συλλογή «διηγημάτων της καθημερινής ζωής», όπως τα χαρακτηρίζει ο ίδιος, που σε αντίδιαστολή με άλλους όμοτέχνους του μάς παραπέμπουν στον άφορισμό του Παλαμά: «Λόγος τὸ τραύλισμα έγινε και νερομάνα ή στάλα». Δεν ξέρουμε, αν τὰ περισσότερα είναι βιωματικά ή άποκύημα άσυγκράτητης φαντασίας, γιατί, κι αν δεν είναι άληθινά, τουλάχιστον μοιάζουν άληθοφανή. Σ' αυτά υπάρχει μεγάλη πείρα ζωής, διεισδυτική ψυχολογία, ανθρώπινη φιλοσοφία: και ή γραφή του παραστατική, ρεαλιστική, πολλές φορές πλησιάζει να γίνει ώμη, άλλα χωρίς να σοκάρει. Έπεξηγώντας τον τίτλο των διηγημάτων ο κ. Δ.Κ. σε συντομώτατο εισαγωγικό σημείωμα λέει: «Υποδηλώνουν όμως ένα περιβάλλον, όπου το νερό είναι λίγο θολό, ένω ή ανθρώπινη αίσθηση θέλει τὸ νερό, που είναι τὸ κυριώτερο στοιχείο της ζωής, καθαρό και γάργαρα». Για τοῦτο τὸ μετείκασμά τους πάνω στὰ μάτια της ψυχής είναι διηνεκές και όχι στιγμιαίο, μια και υπαινίσσονται ένα υπόδειγμα διόρθωσης των «κακῶς κειμένων» στον τόπο μας, πάλαι ποτέ λί-

κνο τοῦ πολιτισμοῦ καί τώρα έρεβεννό μνημόρι του.

O.M.A.

ΥΒΟΝΝΗ ΑΡΝΟΚΟΥΡΟΥ-ΚΕΡΕΣΤΕΤΖΗ, 'Εκ βαθέων (ποιητική συλλογή), 'Αθήνα 1990.

«Περίτρανη χάρις/ή εξαίσια μορφή Σου/καθαγιασμένη όπλη/της μύχιας σκέψης./Στους αίθρες των στεναγμών, από τὰ πάθη/θρύμμα ή ήχώ της προσευχής μου γίνεται/τοῦ μαρτυρίου Σου την όδύνη/όταν δραματίζεται». Η βαθύτατα φιλοσοφημένη ποίηση της κ. 'Υβόννης 'Αρνοκούρου-Κερεστετζή έρχεται να επενδύση ήθικῶς την κατακερματισμένη από την άγωνίαν έποχή μας. Η ποιήτρια αντιπαράθεται με ήθικό σθένος στην φαυλότητα των καιρών μας: «Στὸ σαγηνευτικό κάλεσμα των σειρήνων/για πλανερους άσυνόρετους κήπους/μ' εύχymους καρπούς, άνθη τοῦ σώματος και της ήδονής/άποκρίνεται, θαρραλέα, ή παρήγορη λύτρωση της προσευχής μου./Της άκοής μου, άναστάσιμου ύμνου, ρόδο, έσύ/ζωηφόρος δύναμις εκ βαθέων, όταν ή ψυχή μου/χορταίνει χρηsmους μελίρρυντων ήχων και ρυθμών/άπό την κοιλάδα της άναδυόμενης Σου χάριτος».

Λυρική στὸν τόνο της και άποφθεγματική στὸν διά των στίχων έκφραζόμενο φιλοσοφικό της λόγον, χαλιναγωγεί τὸ ἄτι τοῦ ὑποστασιακοῦ ἄγχους. «Στην ἄσωση άγωνία τοῦ ὑπαρξιακοῦ πόνου/άθροίζω την άποσύνθεση/των χαλεπών ήμερῶν/και μίσχους πασχαλιᾶς κρεμάω στις χαίτες των μαλλιῶν μου./καθώς, περιδιαβαίνοντας τους κήπους/με τὰ ρόδα και τους δάκινθους/ξεθαρρεύω στὸ τραγούδι τοῦ τζίτζικα/της κερασιάς, της καλημέρας». Επισημαίνει την άνάγκη καλύψεως τοῦ συγχρόνου ὑπαρξιακοῦ κενοῦ τοῦ ανθρώπου. Η κ. 'Υβόννη 'Αρνοκούρου-Κερεστετζή θωπεύει με τοῦς στίχους της τὸν ψυχικό μας κόσμο.

N.X.X.

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ ΣΙΛΛΕΡ (μετάφραση: ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ Ι. ΚΟΚΚΑΛΗΣ), Τὸ τραγούδι της καμπάνας (ποίηση), «'Απανεμιά», 'Αθήνα 1990.

Η μετάφραση από τὸν άδικοχαμένο πρόωρα λογοτέχνη Γεράσιμου Ι. Κόκκαλη τοῦ «Τραγουδιού της καμπάνας» τοῦ Σίλλερ αποτελεί μια άξιόλογη άπόδοση ενός από τὰ άριστουργήματα της γερμανικής λογοτεχνίας της έποχής πού γράφτηκε. Ο λυμαφτικός Σίλλερ σε άντιπαράθεση με τὸν ρωμαλεώτατο Γκαίτε αποτελεί μια άλλη έκφραση τοῦ τευτονικοῦ πνεύματος. Ο 'Ελληνας μεταφραστής άποτελοῦσε μια άξια παρατήρησης περίπτωση: Πολυσχιδής καλλιτέχνης και

πολυπράγμων, έζησε, σπούδασε και εργάστηκε χρόνια στη Γερμανία και ήξερε τέλεια τη γλώσσα από την οποία μετάφρασε, σε αντίθεση με τους περισσότερους ντόπιους μεταφραστές, παλιούς και σύγχρονους, που είναι αυτοδίδακτοι και δουλεύουν με «τυφλοσύρτη» το λεξικό υποπίπτοντας σε τραγικές παρανοήσεις. Το βιβλίο συμπληρώνεται με μετάφραση του ίδιου, του «*Βασιλιά των ξωτικών*» του Γκαίτε (που ό Γ.Ι.Κ. αποδίδει ως «*Βρυκόλακα*») και επιλεκτική μετάφραση ποιημάτων της συγκαρινής Βιεννέζας ποιήτριας Ilse Reif Schere, φίλης του μεταφραστή. Το βιβλίο εκδίδεται μεταθανάτια δαπάναις και με μετάφραση σχολίων εκ του γαλλικού της αδελφής του μεταφραστή κ. 'Ιουλίας Ι. Κόκκαλη, γνωστής μουσικού. Το όλον πόνημα του Γεράσιμου Ι. Κόκκαλη, που είχε και δύο δικές του ποιητικές συλλογές, ενόσω ζούσε, στο ενεργητικό του, είναι άκρως συγκινητικό και μάς φέρνει στο νου τον αποχαιρετισμό του Κωνσταντίνου Τσάτσου: «*Ευχήσου να προλάβει το σώμα σου να σβήσει, πριν σβήσει ή σκέψη σου*».

Ο.Μ.Δ.

ΑΥΡΗΛΙΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ, *Το πατέρα (ποίημα)*, Θεσσαλονίκη 1990.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Α. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, *Τα ήχια του κίνητρου και της υποταγής (ποιητική συλλογή)*, Θεσσαλονίκη 1990.

ΦΙΛΩΝ Μ., 'Απ' της καρδιάς τους ήχους σε στίχους (ποίηματα), 'Αθήνα 1989.

ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΔΗΜΟΥΛΗΣ, *Τα τελευταία δέντρα (ποίηση)*, 'Αθήνα 1989.

Ο ποιητής κ. Στέργιος Δημούλης ανήκει στην εύαριθμη χορεία των καλλιεργημένων μας λογοτεχνών. Μ' αυτή του τη μικρή συλλογή από ολιγόστιχα ποιήματα πραγματοποιεί μια επέλαση στο φιλολογικό χώρο. Τα φιλοδοξεμένα

στιχουργήματά του διακρίνονται για την πυκνοτητά τους και τον κάπως καταπιεσμένο λυρισμό τους, που μόνο στα δύο του πεζοτράγουδα γίνεται εμφαντικός, ιδίως στο μέ καθαφικούς άπόγους «Τό κέρδος». Τά δέντρα στην ποίηση τοϋ Δημούλη — που έμφορείται άπ' αυτά — ένέχου ρόλο ένός «κατά φύσιν» συμβόλου. Μάλιστα τό βιβλίο του αυτό άποτελεί άμεση συνέχεια τοϋ τελευταίου του «*Ο λόφος με τίς δρύς*», όπως ό πρώτος στίχος τοϋ πρώτου ποιήματός του («Τά τελευταία δέντρα») τούτης της συλλογής φανερώνει: «*Πάλι στο λόφο με τίς δρύς/...*». Τό καλύτερό του έδω ποίημα είναι κατά τη γνώμη μας τό «*Όταν μικραίνουν οί νεκροί*», που καταλήγει έτσι: «*Ή άγάπη μόνο δέν λέει να τελειώσει*». Μάλιστα τό τετράστιχό του «*Τό πέλαγος ήρεμώντας άπορεί/πώς ή ζωή μας αναβλύζει/άπ' τό βασίλειο τών νεκρών/άπό τη μεριά τοϋ θανάτου!*» μάς θυμίζει άθέλητα ένα αντίστοιχο χωρίο άπό τόν Α' Λόγο τοϋ Corpus Hermeticum («*Έρμοϋ Τρισμεγίστου Ποιμάνδρης*»): «*Ότι προκατάρχεται τοϋ οίκείου σώματος τό στυγνόν σκότος. Έξ ού ή ύγρά φύσις, έξ ής τό σώμα συνέστηκε έν τῷ αίσθητῷ κόσμῳ. Έξ ού θάνατος άρδύεται*».

Ο.Μ.Α.

ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΤΣΙΚΡΙΤΣΗ-ΚΑΤΣΙΑΝΑΚΗ (ΔΙΚΤΥΝΝΑ), *Διανύσματα ύπαρξης (ποίηματα)*, 'Αθήνα 1989.

Η πολύ άξιοπρόσεκτη φιλόλογος-ποιήτρια κ. Χ.Τ.-Κ. με εύαισθητη λυρική ιδιοσυγκρασία, άρχαιογνωσία, σύγχρονο προβληματισμό και άρτια γλωσσική κατάρτιση έχει περάσει άπαρατήρητη ως σήμερα, γιατί ίσως δέν έδωσε γήν και ύδωρ στο γκέττο ή τίς κάστες τών «προοδευτικών» κυκλωμάτων. Κάτω άπό άλλη ύπογραφή (κάποιου επώνυμου «διάσημου») ποιήματα σαν κι αυτά θά τύχαιναν τιμητικής διάκρισης και διθυραμβικής κριτικής σε έφημερίδες (βλ. σελ. 7, 9, 15, 19, 39, 59...).

Ο.Μ.Α.

ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΑ:

- Στο τεύχος 104-105, σελ. 5991, στήλη «Μετεωρισμοί», πρόλογος, άριστερή στήλη, σειρές 2 και 4 ή λέξη «διευθυντής» να αντικατασταθ ή με τη λέξη «καθηγητής».
- Στο προηγούμενο 106ο τεύχος στόν πίνακα τοϋ έξωφύλλου και στόν πίνακα της σελίδας 6066 ό τύπος τοϋ χρυσού αριθμού παραποιήθηκε άπό έσφαλμένη τοποθέτηση της παρενθέσεως συνεπεί χνικού λάθους. Ο όρθος τύπος είναι ό της σελίδας 6065:

$$\Phi = \frac{(\sqrt{5}+1)}{2} = 1,618...$$